

ג'רין להדביק אחד מלאכותי (פיטר יוסטיוב)
 זו לילה נולד וולט ויטמן)
 הו לילה - השם האחד לכל חסר שם (גלי וק"ש)
 משפחה צעירה ונחמדה במצפה כלייל, ליד נהריה,
 מחפשת בחור לעזרה בעבודות המטק, בעיקר בגידול
כנשים. התמורה: טוף נהדר, מקום מגורים נפרד,
 והוצאות מחיה. אפשרי עם בת זוג. 964430
 ויקודי **טען** למתחילות. 446245
 אומר אני לכם שכל **היהודים** הם עכשיו במצוקה, בצער
 ובבהלה, משום שהם מאמינים בביאת משיח בחור וכו'
 ולא בביאת עלמה (יעקב פרוק)
 דרוש יהלום להשלמת **הכתר**. שותפה למסע בהודו
 בדצמבר. 5413361 בערב

היה בוגרת **משטרה** צבאית (שוטרת/
 הצעצועות לתפקידה או מישהי הרוצה
 שיות מבטחת. ת.ד. 1918 ת"א
 24 שעות ביממה. הכניסה חינם. אם
 ריח, חייגו 5131985
 שאם אתה לא מדבר עליו, הוא לא
 (ח)
 עם המכשירים למטה (בריאן ביקס)
 תי שאני **יהודי**, שאני שונה, היתה
 יוסף אל דרוך)
כה מניקה עם נסיון מסוים בהדפסת
 (ח)
 מחפש נערה יפה עד גיל 20 לבובו
 קשר 5132337
 לבטא את עצמך או **להשתחרר**
 יוצרת, מי לת.ד. 22776 ת"א
 ת"א עם ציור. כל יום חמישי אחה"צ.
 חיים. 321431

ה שלמה בשביל שקית חלב (מנכ"ל
 וקו השיער, טיפולים על בסיס צמ
 רת הצמיחה על ראשים בלבד. רצוי
 ת"א 61231
 מורה אקונומיאקי ופוש. מומחית
 ל-6 קונצ'טים לנילוקלסקיה.
 נסיות, עמדנו משהחיים יחדיו במשך
 שנות של הבישוף ברקלי בתוכחתו את
 , ובתוכחתו שכל דבר ביקום הוא "ו"
 שלמרות שתורתו אינה נכונה, אי
 עולם לא אשכח את התכונות שבה
 והוא בעט ברנלו בכוח רב באכן
 ממנה, "אני מפרץ זאת כר" (בוטוול)
 קשה בבתיבה (תומאס מאן)
 אקדמי רחב אופקים, איש שיחה
 וגם נאה מאוד, ילוה כל אשה לכל
 חציאם שני הצדדים **מתאהבים**.

את פיק את יחידך אשר אחבת ומדי
 וזכרים למחות מעם בשבוע, למשך
 סמחברות לראש של פסיכולוג,
 שים שקל לארון. אני מעדיפה לקנות
 במשך יומיים למחות אחרי קניות
 בלי **בעיות**. לידידים שלי יש ארון
 פלא שהם בדבאון (מלכה שוילי)
 גה. טדל 2-2 **מקסימום**. 5742540.
 אהה מקור בתרומה. 7510707
 וטובה **ערוי** לצרכי קירור מזון.

2000 Series Seating Clean, crisp styling complements modern offices

2000 Series seating features clean, modern look, wide seating and a flexible frame with solid tilt mechanism. Sturdy chrome cross members provide additional stability and strength. The 2" thick contoured seat ensures maximum seating comfort. Arms are solid or back add an elegant touch and blend with most decor. A selection of vinyl and fabric mesh seat upholstery requirements. Pattern 1 and Pattern 2 fabrics are available at an additional charge. Contact us for details.

Model	Price	Price	Price	Price
Executive 50-Backed	500	550	600	650
Executive 50-Backed	500	550	600	650
Executive 50-Backed	500	550	600	650
Executive 50-Backed	500	550	600	650

Easy Movement
 Contact us for details on special pricing.

ללא שם, מנחם כהן 1989

ר"ר ורס"רית קשוחים יטפלו בחוגרת בעלת עניין ונסיון,
 בעיקר בשע **האחורי**. ת.ד. 3552 ת"א
 סטודנט אלף בקרב 10 מעמדי עצמו לרשות עקרונות בית
ממוקנות בתחומים כמו וקיון, גיהוק, קיפול, קניות,
 חיקויים ועד ניסוח מכתבים וקריאת סיפורים. 5051988
 בהודמנות, כל משלי לה פונטיין בשפת המקור, שנת
 1883, ושני ספלי **בירה** מדומים, דוגמתם יוצרו 50 בלבד.
 650779
צעצועים לילדים סימן (שלט בקניון בר"ג)
 הקולטע הוא **מוות** בפעולה (ואן קוקטו)
 זה שמתנה פסיכואנליטיקאי רוצה להיות "הרא" אבל
 לא תמיד אותו **הרא** (ואן לאקאן)
השער האחורי מתוח 24 שעות ביממה. הכניסה חינם. אם
 יש לכם ציטוט מספרות, חייגו 5131985

האכה, ולכן רוצים למכור אותו. הוא עתיק אבל במצב
 מצוין וגם יפהפה. שולחן עם פלטת זכוכית 80-140 ומ'
 חיזו 1,700 ירוקים. 04*382007.

הגיי מילד הוא לא באמת סופר, אלא דברן נו'סטוט
 שמישהו נתן לו מכות **כתובה** (ג'רלד ברקן)
 זוהי **דמוגוגיה**, זהו גידוק, טירוף, שגטון, ענן מבוסס
 שחדר אותו ברק, זהו הסוף של כל כנות באמנות (תומס
 מאן לאחר ששמע את "טריסטאן ואיזולדה" של ואגנר)
 למכירה יוני **דואר** (מרוץ). 052*570149
 קו **טנדוויצ'ים** רווחי ויציב. 297889
 סטודנט לאמנות - צלם מוכשר ויוצא **דומן**, מעוניין
 לצלם החתונות. 383617
 אסף **ג'ורדים** מכל העולם - 99 ש"ח. 748883

הוא מנו להיה **שועה** והוא
 החוכמה (גיימס גיבונס האוקר)
 אסור לחשוב בלב קל על הפרדון
 הוא מקור תשוקתו של ההוגה, זה
 לאהב חסר רגשות: בינוניות בווי
 מחפשת ארכות את חבה שעב
 ב"מרחי **עצמאות**" בכך יהודינת
 כירות - טלמן 299731 אך הח
 ליצור איתה קשר או עם הידוע
 233525.
 אירופאי נאה מרשים ומיוחד ב
 בגברת מיוחדת המחפשת לעצמה
 פין אדון וודן להשלטת סדר למ
 ת.ד. 22261 ת"א
 שידוכי **מצווה** ללא תמורה ל
 5562316
 33 - אפשרי כל מקום לא תיוון
 אבל אולי **הבוא** איתי לאוי סיישי
 זה בית משפט, אישי הצעיר, לא
 הולמס **הבן**)
 אין **שקר** גדול מאמת שלא הובנה
 החוק הוא צדו האפל של ה
 למרקליט צעיר)
 נגמלתי. לא מעריך אותם יותר, אנ
 חות שנה, חוברות, מאות כתבו
 717151.
 הפקה מקצועית (לא סטודנטיאלית
 דים מכיתה ו' עד כיתה ח', שיו
 סינלית, טלמן 7514021 ביום רא
 אל תשאל אותי מה שלומי אם א
 (גרוס)
 אני אמריקאית וחייתי חצי מחיי
 אותי, אבל **החצי** שבו עשיתי
 שטיין)
 הוא טובע ונאחו במקל של **ארט**
 (שלום אביטן)
 כל צורה של התמכרות היא רעה, ו
 הרגעה, אלכוהול או **מורמים** או
חליפות קלאסיות לגבר 44*46.
 להקמת הרכב מוזיקלי דרוש קלי
 מקורי ויכולת אלחור, עם רא
 רצויות: הסמיטס, הביטלס והפייל
לינוליאום 4 גלילים לכמה רח
 268066
 המוות שדיבר על פסיכואנליטיק
 המוות שדיבר כמו כלות עם
 שתינו...ואן סקסטון)

אנחנו מומחים אנשים כאלה לה
 איתם (ליידי אהת בהתייחסה ל
 יותר נשא את בנה לאשה)
 הייתי מעוניין להכיר את ניקול טל
 ושדי האשה. ת.ד. 22079 ת"א
אשום בעל מטען חיובי ואקטיב
 ריאקציה כימית. ת.ד. 8372 ר"ג
 רחל היתה **הצעצוע** הרומנטי של
 מעוניין לקנות מכסחת **דשא** במצ
 בחור צעיר מחפש בחורה לסופשב
 באילת. ת.ד. 927 **קיראון**.
 צלם מעוניין בצלמת לביצוע **חשי**
 ת"א
 במספר הונג קונג נושבות **רוחות** ל
 מעם אמרתי לתומי, גם אם יקרה
 ניפול מעל כדור הארץ (טד יוז)

השער
 האחורי
 של חזי לסקלי
 The Back Page
 and Hezy Leskly

תי מאוד להיות
 ים, לחודש
 הודעה לסמ
 047111
 עשה לך שמח
 ת'מחבט, מב
 שמתחה - היא מהלב שלך היא

המבקר והפילוסוף הספרותי
 הרוסי במלחמת העולם
 היחיד של כתביו - מחקר
 שעסק שנים בכתביו. אחד
 הדי, והשתמש בהם כנייד
 א עישן עד קצת מהספר עד
 טרילוגיית ניו יורק")

המשיכו לחסוך בדלק
 חולצת פייטים, צמדי זהב,
 5714660

כאן בשבוע שעבר, על
 האחורי. רינה הודיעה שהיא
 איוה ממושקף חיוור, שהפעם
 זה היה בעממי, בשיעור עזרה
 לי, הפסדת בהתערבות. קודם
 אחד, ולגבי החלק שלי, אינני
 שנגעתי בחזרה היה לפני
 חיתול. מה שכן, הייתי שמה
 ריטוריאטיפי. ובכן, מסכתבך
 ולוג של מעריב לנוער, שאת
 שאמרת ליותר מדי גברים לא,
 רים כן, ובכל מקרה, נדמה לי
 היינו כולנו גברים ממושקפים
 כך במשך האחרונה בעממי,
 ש לטל בנין (מדי בראון)

לומר הוא, שמספר האינצ'ים
 ביחס הולך למספר האינצ'ים
 יילנס)

שווייצרי נגד שוד. הפעלת
 741566

737727

איוה עיתון: "תפילה המוניית
 באבא סאלי בתיבות." מה יש,
 ולמה אכזרה)

בא לארץ שלנו זמר טנור גדול
 שלו. הוא היה מעריך של זוגתי
 פעם היה מתגבגב בלילה מתחת
 לה סנדנדת. זה אפילו שהיא
 השכנים הוא היה מעיר, אבל
 הוא חשב שגריטה תשמע קול
 איתו לקצה שני של השולס.

ילו שקול שלי לא כל כך משהו,
 הבת אפרות יותר מכל דבר,
 אכל הגברים בעולם, ויותר מהכל
 ה עשה ככה רומנטיקה בחלון.
 בטח אוהבת מאוד, אם היא
 ול של אסטרודונגיה בשבי
 ה בגלל שגריטה, בלילה, בלי
 היתה שומעת כלום (מרוץ קול

889

ליון תגיע לכל מקום שצריך,
 גשי לנו איוה תורכי קטן ותאל'
 מונן, מיטה זוגית עם שידה,

כמו הליקופטר, וכאלה דברים כי הם סמל
 גברים תמיד מחדים משהו. הבדיחה הכי סקסיסטית
 שהמציאו עליהם, זה שנבר זה כמו קפה, הם וחוק ואני לא
 יודעת מה. זה יותר הערצה מבדיחה. ובטח נבר המציא
 אותה. רק נבר יכול ככה להעריך את עצמו. אשה שהגבר
 שלה הוא כמו קפה, אחרי עשר שנים יחד איתו היא
 תתחיל לחלום בלילות על תה צמחים (רינה בנין, חיפה)
 תפקיד ניהולי בארץ ובזרל, לנציגים בלבד, הכנסות גבו'
 הות. 05225991 אסנת

תן אקדח 738227

The Jewish Woman 1 פנינה רייכמן 1991

מגרשים יפנו לשטר האחורי נבר
 חייל בודד זקוק בדחיות לארון או לכוננית 246776
 מחפש פקיסטיליה, נא להתקשר 6242279
 בוטם קשרל אנאיס, דיאודורנט קשרל אנאיס, בוטם
 קשרל לול, תמורת בוטם אחז או תמורת תשלום
 428638
 אמיר, אם יוצא לך לקרוא את השער האחורי, תעשה
 עזרה, תתקשר (בתיה)

שירה איננה באה לתקן עולות. היא גם אינה מתיימרת
 לגלות עולמות חדשים, ולא לשמש פה לאידיאלוג
 שבאדם. למעשה, לקרוא שירה זה כמו לשתות כוס תה
 חם, כשבחוף נושבת רוח סערה. אתה לוגם וחושב: האם
 לא הגיע הזמן לרקיק של חמש אחר הצהריים (אנג'לו
 ד'אגוסטינו)
 מי שלא ידע מיטו טעמה של אהבת [עוריים], כנראה היו
 לו חרא נעורים (יהושע שנקובסקי)
 משניין לקנות, תמורת תשלום גבוה במיוחד, שרעים וה'
 קלטות וידאו של צלמים חובבים ומקצוענים על יונסי
 לביה, נועם 9326960
 מחוות קלאסיים משומשים בעברית בלבד יזכו לכבוד
 בזיקם של תפרים 240677
 ביום שישי, 4.1.91, אבדה ברחוב יוחנן הסנדלר שקית
 מקומת חוליים. בהתנדבות 174307

יודע שכל מי שמת צעיר אחרי ולדות,
 לא היה יכול להעניק ילדות יותר מא
 הענקתם לילדכם), ניצח נצחון גדו
 קדימה, ומצפים למוות בתבוסה: גוג
 ייהרם. לכולנו מצפה אותו מות, אבל
 נבר, והוא עשה את זה כשעולמו נשאר
 תאוונה בלבד. עכשיו אהנו צריכים לח
 שהם יבואו, יום אחרי יום, ולהיהר
 אחד בשני. כמו שזה נראה, כולנו נ
 אחת, ספינה לא רעה בכלל, שאנו בני
 אהנו יודעים שהיא לעולם לא תני
 אוויר טוב, יהיה מזג אוויר רע, ובייחוד
 עים שלא נזכה לראות יבשה, אהנו
 הספינה במצב טוב, ולהיות מאוד טו
 המול הגדול שלנו הוא, שעל הסט
 אנשים כל כך טובים (ארנסט המינגווי,
 שבנו בן השש עשרה נפטר לאחר מחל

כלל פינצר למכירה ודוברמן למסירה
 שלושה גזלי תכונים נהדרים מחפש
 5239452
 אני לא מבין למה צריכים לתקוע לי
 הקטנה והמעצבת הזאת, שמספרת ל
 לעלות לארץ, ובסוף היא עד מביא
 שטוענת שקשה פה. ימנעו התשדיר
 משניין בתוכניות לבניית דגמי עיניים
 למכירה ופקליטים בשני שקלים 770
 התרגומים בערוץ הראשון הנלכס
 מילא שהם משחזקים עם המספרים א
 סוגלים לתרגם "טיסה 435" כ"טיסה
 מושג מדוע, אבל לנעמים הם עש
 ממש. בשבת האחרונה, בסדרה עם הו
 לה איוה חברה, שאבא שלה הגיע עם
 בעשור וחצי. היא הגיבה: "מה היית א
 פיעה פתאום עם ר' ואן ווינקל כיון
 ווינקל, על פי האגדה, הוא האיש ו
 שנרדם יום אחד והתעורר אחרי מ
 תרגמו את זה: "מה היית אומרת אם ה
 נוק בורועותי" (מירי גל)

החיילת שאיבדה את כובעה ברחוב
 ג, 4.1.91, מומנת להתקשר 421875
 צביה

אנציקלופדיה "חדוות הדעת". כל זה
 737727

מכונת כתיבה עברית ידנית הרמל
 347389

אני יגיד לך איך לפתור את כל הבג
 במכה. כולם יודעים שהרווח הכי ג
 מפחדים פחד להיתפס. עכשיו תרא
 אותה בלי סיכונים, אתה נוסע לים
 הרוואין, ועלה על טיסה של הרוסי
 שאותה מגיע תלך כל הזמן איתם. עכ
 פול על שישי-שבת, שבאים איה
 אחת, ואז מי יש לו זמן בשביל ל
 ישלחו אותך לבית מלון על השבוע

זוג אחראי משניין לשכור דירה באזור
 רצוי עם פטוח 734978

זוג כסאות מיוחדים לגיג 485835

סקייטבורד מאל מקצועי 400 שק
 מות 413172

ציור מדטרטים בשמן בכל גודל
 653151

השער האחורי

של חזי לסקלי

השער האחורי

של חזי לסקלי

יוני 2026

אוצרת: אורית מור
אוצרת האוסף: אפרת לבני

קטלוג

עיצוב: מאיה שחר

עריכת טקסט עברית: אורנה יהודיוף; **אבנר שפירא** (עמ' 9, 11)

תרגום לאנגלית: סיון רווח; **רלף מנדל** (עמ' 144, 146)

צילום: אייל אגיבייב; **אברהם חי** (עבודות מאוסף דורון סבג, או.א.א.ס בע"מ)

שותפים בפיתוח הרעיון לתערוכה וליווי: אורית חסון ולדר, ליאור גריידי

הפקה: ליעד שירן, גל חוברה

תחקיר ותרומה לטקסט: גל חוברה, אבשלום סולימן, איריס אהרוני

עיבוד תמונות: ליעד שירן, אנה גלשטיין

הדפסה: דפוס גרפופרינט

עיצוב הלוגו: ערן וולקובסקי

תודות:

לדורון סבג ולתמי גילת על השאלת העבודות

מאוסף דורון סבג, או.א.א.ס בע"מ

לפנינה רייכמן, נילי לנדסמן, רותי אגסי, מאיה ישפה, עודד אברמובסקי

התערוכה והקטלוג הופקו בסיוע מועצת הפיס לתרבות ולאמנות

כל המידות בס"מ, רוחב X גובה

כל העבודות באדיבות האמנים,

אלא אם כן מצוין אחרת

© 2026, גלריה מינוס 1

Minus1@haaretz.co.il

www.minus1.co.il

כריכה אחורית:

פנחס כהן גן, ללא שם, 1989 ("השער האחורי", 19.89)

א מ נ י ם :

שמעון אבני

לארי אברמסון

אודי אלוני

מיכל ביבר

אפרת בלר

ארנון בן דוד

יגאל בן-נון

אמנון בן-עמי

ענת בן שאול

אבי ברג

ג'ניפר בר לב

דגנית ברסט

אלי גור אריה

מאיה גורדון

יואל גילינסקי

דוד גינתון

עצמון גנור

יאיר גרבוז

משה גרשוני

דרורה דומיני

אוזיאש הופשטטר

מיכל היימן

דוד וקשטיין

אילת זהר

נטע זיו

דן זקהיים

אירית חמו

אורית חסון ולדר

אתי יעקובי ליליאור

מרים כבסה

מאיה כהן לוי

דינה כהנא גלר

רפי לביא

פמלה לוי

יהודית לויץ

הילה לולו לינ פרח כפר בירעים

יצחק ליבנה

אורי ליפשיץ

מוטי מזרחי

יעקב מישורי

איברהים נובאני

משה ניניו

לאה ניקל

מירי נשרי

דורית סטרולוביץ'

בלו סימיון פיינרו

נעמי סימן-טוב

יגאל עוזרי

אסד עזי

אבי עזרא

מאיר פרנקו

פנחס צינוביץ

יאשה צירינסקי

מוש קאשי

יורם קופרמינץ

שוש קורמוש

צביקה קנטור

אורי קצנשטיין

רוני ראובן

יאן ראוכוורגר

מיכאל רורברגר

דוד ריב

פנינה רייכמן

פיליפ רנצר

שיר שבדרון

יאיר שטיין

מאירה שמש

ציונה שמשי

יגאל תומרקין

- 9 – עמוס שוקן / הארץ, העיר והלובי
- 11 – אפרת לבני / לתפוס את רוח הזמן
- 14 – אמיר רותם / היה בעיתון
- 18 – עידיית פורת / בתנועה מתמדת
- 25 – אורית מור / השער האחורי של חזי לסקלי
- 42 – עבודות
- 110 – גרסה אנגלית

חזי לסקלי, דיוקן פנינה רייכמן (באמסטרדם), 1975, קולאז' על נייר, 30X19.5, באדיבות פנינה רייכמן
 Hezy Leskly, Pnina Reichman's portrait (Amsterdam), 1975, collage on paper, 30X19.5, courtesy of Pnina Reichman

הארץ, העיר והלובי

זה שנים שאני יוצא בכל שבת לסיבוב גלריות בתל אביב כדי לראות תערוכות. הסיוור כולל קבוצה של גלריות מסחריות מובילות, גלריות שיתופיות, מוזיאונים וחללי תצוגה עירוניים. לאורך השנים נסגרות ונפתחות גלריות והמפה משתנה. ב-2014 נוספה לרשימה גלריה שונה ומפתיעה - "הלובי מקום לאמנות", חלל תצוגה לא מסחרי שממוקם בלובי הכניסה של בניין מגורים ברחוב ארלוזורוב 6. היוזמה יוצאת הדופן הייתה של אורית מור, שמתגוררת בבניין ובתוך זמן קצר הצליחה להפוך את המקום לאחת הגלריות האיכותיות והמעניינות ביותר הפועלות בשדה האמנות, עם שורה ארוכה של תערוכות מצוינות שאצרה. "הלובי" מוכיח שגם בתנאים מגבילים ולא אורתודוקסיים, אפשר להצליח - אם יש מי שמוביל את העשייה בהתלהבות, סקרנות ואהבת אמנות אמיתית.

אורית - שאצרה את התערוכה הנוכחית המתארכת בחלל התצוגה שלנו, "השער האחורי של חזי לסקלי" - מעידה שבשנים המעצבות של חייה היא הושפעה מאוד מעיתון העיר, שהוצאנו לאור החל בסוף 1980, ובמיוחד מהכתיבה והאוצרות של לסקלי. זו הסיבה שהיא יצאה למשימת האוצרות של התערוכה הזו, משימה לא פשוטה כלל לאור העובדה שהיה צורך להתחקות במעשה בלשי אחרי מאות העבודות שהופיעו במדור של לסקלי בסוף שנות ה-80 ותחילת שנות ה-90, ושאיש לא ידע אם והיכן נמצאת כל אחת ואחת מהן. הצגת התערוכה בחלל האמנות של אוסף "הארץ", מאחר ששטח "הלובי" היה צר מלהכיל אותה, משמחת אותי.

עמוס שוקן

15.9.89

גיניפר בר לב
ללא שם

8.9.89

אתי יעקובי
הראי משך את
פעמונית

1.9.89

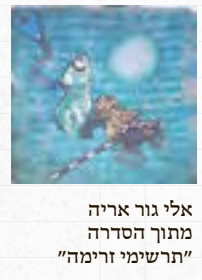
פנחס בהן גן
ללא שם

25.8.89

עסאם אבו שקרה
צבר מס' 29

18.8.89

אלי גור אריה
מתוך הסדרה
"תרשימי זרימה"

11.8.89

פיליפ רנצר
ללא שם

4.8.89

אסף ברג
ללא שם

28.7.89

רפי לביא
ללא שם

21.7.89

ארנון בן דוד
רבין רבין יאללה
מרמאללה

14.7.89

ענת בן שאול
פרט מתוך נגודה -
מלכת הפורנו הרוסית

7.7.89

מאיר פיצ'חדזה
ללא שם

30.6.89

משה גרשוני
ללא שם

23.6.89

אורי קצנשטיין
שיעור בגרמנית

16.6.89

דגנית ברסט
עיני חתול

8.6.89

מאיר פרנקו
ללא כותרת

2.6.89

פנינה רייכמן
הרי אורל

לתפוס את רוח הזמן

גלריה מינוס 1 היא חלל התצוגה של אוסף "הארץ" וככזו התערוכות המוצגות בה הן של יצירות מתוכו. עם זאת, היא נועדה גם לתערוכות שאף אם העבודות בהן אינן מתוך האוסף, בכל זאת הן בעלות הקשר נסיבתי או חיבור אמנותי לפעילותו. במסגרת זו אירחנו ב-2018 את התערוכה "בית אוצרת גלינה" שהוצגו בה תצלומיו של האמן יורם קופרמינץ - אשר תיעד את מעשה האוצרות הביתי של גליה יהב, מבקרת האמנות של עיתון "הארץ" שהלכה לעולמה בטרם עת. התערוכה הנוכחית, "השער האחורי של חזי לסקלי", היא התערוכה השנייה המתארכת בגלריה.

כאשר האוצרת אורית מור הציגה בפניי את הרעיון לתערוכה וביקשה להציג אותה אצלנו, היה לי ברור שאין טבעי מכך שנארח אותה. ראשית, בזכות עמוס שוקן, המו"ל והאספן, שייסד את שני המפעלים הללו ועומד מאחוריהם: גם את הצד המארח - אוסף "הארץ" לאמנות, וגם את הצד המתארח - עיתון "העיר", שבו התפרסם המדור "השער האחורי" של לסקלי; שנית, בשל הקשר האמנותי ההדוק שבין היצירות המוצגות בתערוכה ובין אלה שבאוסף. לכמחצית מהאמנים שעבודותיהם הוצגו ב"שער האחורי" ישנן עבודות גם באוסף "הארץ". חלק מיצירותיהם הנכללות באוסף נעשו באותה תקופה שבה נעשתה העבודה שהופיעה ב"שער האחורי", ולעתים הן אף נמנות עם אותה סדרת עבודות של זו שהתפרסמה במדור; במקרים אחדים היצירה עצמה נמצאת באוסף. אין זה מפתיע - הן לאור החפיפה בזמנים בין תקופת פרסומו של "השער האחורי" ובין שנותיו הראשונות של האוסף; והן לאור ההתמקדות של האוסף באמנים פעילים ובאמנים צעירים שנמצאים בתחילת דרכם - אמנים שגם לסקלי התרכז בהם בבחירת היצירות למדורו. לצורך הבחירה טווח לסקלי רשת שבחלקה התבססה על טעמו האישי ועל היכרותו הפרטית עם האמנים, בחלקה על שיטת "חבר מביא חבר" ובחלקה על חוש מחודד ושיפוט אמנותי מושכל. ממרחק של שלושה עשורים, התערוכה הנוכחית מוכיחה כי בסופו של דבר הרשת הזאת לכדה את העשייה האמנותית הישראלית של סוף שנות ה-80 וראשית שנות ה-90 במיטבה. אוסף "הארץ" משקף גם הוא את העשייה האמנותית בישראל החל בעשורים הללו, אך בעוד האוסף נוהג לרוב לרכוש מאמן לא עבודה יחידה אלא מגוון עבודות מתוך גוף היצירה שלו, מרתק לראות כיצד הצליח לסקלי לשרטט תמונה רחבה וקולעת באמצעות בחירה של יצירה אחת מאת אמן שונה בכל שבוע.

אפרת לבני

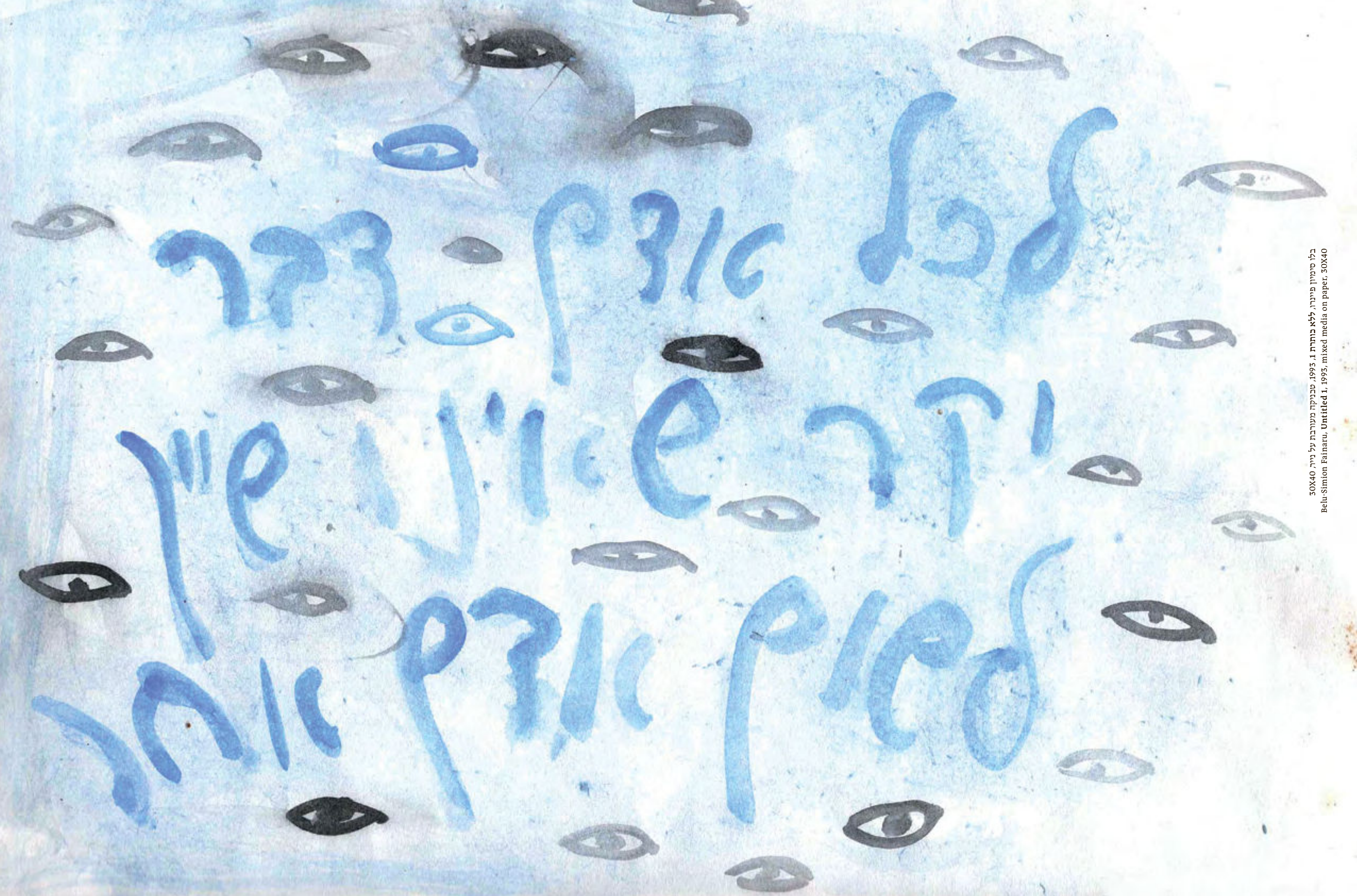
הילה לולו לינ פרח כפר בירעים, אינלאנלברוח
1993, תצלום מטופל, 21X30
Hila Lulu Lin Farah Kufer Birim, Nowheretoescape
1993, treated photo, 21X30

5.1.90 29.12.89 22.12.89 15.12.89 8.12.89 1.12.89 24.11.89 17.11.89

							
אבי עזרה אור-גז-מה?	לאה ניקל ללא שם	פמלה לוי ללא שם	דוד וקשטיין ללא שם	אודי אלוני ללא שם	יורם קופרמינץ ללא שם	יובל לוי ללא שם	עזמון גנור ללא שם

10.11.89 3.11.89 27.10.89 20.10.89 13.10.89 6.10.89 29.9.89 22.9.89

							
נעמי סימן-טוב יומבו	סיגל פרימור hanging around	איברהים נובאני ללא שם	דרורה דומיני ללא שם	אבי ברג ללא שם	מיכל היימן מוזה	דוד ריב ללא שם	אסד עזי בחזרה לכיוון השני

בלו סימיון פיינר, ללא כותרת 1, 1993, טכניקה מעורבת על נייר, 30X40
Belu-Simion Fainaru, Untitled 1, 1993, mixed media on paper, 30X40

הצמיחה בתמיכה באמנויות, והזמין הצצה אחרונה במשעול שיהדות השרירים לא בחרה. **העיר** היה זה שבישר על האינתיפאדה בדיווח של מכרם ח'ורי מח'ול מעזה. באמצע שנות ה-90 פוליטיקאי צעיר בשם בנימין נתניהו כבר יסמן את האחר, כשיהגה במיאוס, לא בפעם האחרונה, שם של רחוב שיהיה לסינקדוכה – **שינקין**.

הפקעת מרעה היוקרה שבאחורי העיתון המודפס מלפיתת מחלקת המודעות היא צעד של כוח. היה שם מיקוח, מי זוכר את הפרטים, אבל התבנית, גם ל"שער האחורי", כמו לשבועון כולו, הייתה **וילג' וויס** הניו-יורקי. המבט של תל אביב אל קו הרקיע של מנהטן ותיק כימי העיר העברית. עקיבא אריה וייס, חוזה העיר ומייסדה הנשכח, נקב בשמה של ניו יורק כמודל עוד ב-1906.

וילג' וויס קם ב-1955, בין מייסדיו נורמן מיילר, כדי לנסח אלטרנטיבה. מיד העמידו פרס להפקות אוף-ברודוויי, ב-1969 דיווחו בזמן אמת על מהומות סטנוול, התנגדו לדורשי סמכות, תמכו בזכויות מיעוטים, היו בעד קולנוע איטי ואיכותי, והקפידו על שוליים חדים אך לא משויפים. ג'יימס בולדווין, עזרא פאונד, אלן גינזברג, טום סטופרד, קולסון וייטהד, קתרין אן פורטר, ג'ונאס מקאס, לוריין הנסברי, נאט הנטוף, ג'יי הוברמן, ג'ולס פיפר, מאט גריינינג, רוברט קראמב, טום רובינס, לינדה בארי, לסטר בנגס, רשימת הכותבים מסחררת. בעיתון שהודפס על נייר זול יכולת למצוא את מה ששווה לחפש בעיר, כולל אהבה, לשארית החיים או למשך כמה דקות במזח נטוש.

ב-2024 יצא הספר **המוזרים הגיעו כדי לכתוב**, היסטוריה בעל פה של הוויס מפי יותר מ-200 שורדי עבודה בו. תולדות האמנות, החברה, הפוליטיקה, המחשבה ואויביהן מופיעות בו, בשנים שבהן אמריקה הייתה ארצות הברית וארצות הברית הייתה העולם. לקראת המאה ה-21 לא רק שעיתונות מודפסת הייתה לממצא פלאונטולוגי, השוליים נמכרו למרכז והחלה ההכנה הגדולה לתקשורת המשפיענים והמושפעים. לכאורה, נפטרו מהמתווך, המידע עובר בלתי מסונן מפה לאוזן. למעשה, הושלמו הפרטת הסמכות וקעקוע הידע.

במחווה שאינה אלא שוד מוכחש של הוילג' וויס, הרעיון מאחורי "השער האחורי" בעברית היה לשבץ בו את מיטב המודעות שהוצעו בלוח

היה בעיתון

אמיר רותם

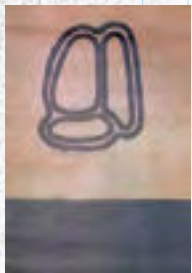
בנקים היו תעשייה בעלייה, סניפים לבלבו בכל פינה. כסף בכיס איבד מערכו בכל רגע, לא רק קבלנים חלמו בדולרים. הצירוף של עיר מתה וכלכלה מחרחרת המריץ את קילוח האפשרויות של העשור. יכולת לגור בכל מקום, לפתוח חנות, או מועדון, או גלריה; לחילופין היה לאן ללכת, היה מי שהביא את הלהקות, היה מי שממש רצה להיראות, ובעיקר היה מי שיספר על זה, יתקף, יאתגר, ימיין, ירומם ויקלס, ירמוס ויקלל. תל אביב של יעקב שבתאי עדיין הייתה שם, קשישה בסרפן קיצי פרחוני, נושמת בכבדות ומנופפת במפית לגרש זבובים ואת החום, מושכת בכתפיה. מסעדות תנובה עוד הגישו מנת פירה ברוטב חום, אבל גם בפעם הראשונה בעברית אפשר היה לשבור שן על "לידת הקול".

בספר מסעיר שהוציא ב-1970 תחת השם **שימושים לחוסר סדר** כתב הסוציולוג האמריקאי ריצ'רד סנט (Sennett) בשבח האנרכיה שמציעה הסביבה האורבנית, כחיסון נגד קיבוע פערים מעמדיים, הסתגרות אתנית וסטגנציה יצירתית. עיר צפופה ובלתי סלחנית לכול תדחוף לחיבורים לא צפויים ובהמשך תנגיש הזדמנויות על בסיס מוטיבציה, כישרון ושאיפה לטוב האפשרי. אנרכיסט נגד הגדרות. העשור התשיעי של המאה ה-20 בתל אביב הוליד, בדרכו ההומיאופתית, תרבות. מה שהיום מובן מאליו בתור סגמנט דמוגרפי שמוזהה כמנוע כלכלי, לא היה לציונות קודם, והוא שהזניק את עונת הפריחה הליברלית, את עיין

ותל אביב הייתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום ורוח **העיר** מרחפת על פני המים: ויאמר **העיר** יהי אור ויהי אור. 1980 למנינם. המערכת הראשונה סאנה בדירה, בפירת הרחובות גאולה והכובשים, שמסגרות חלונותיה נצבעו צהוב חלמוני. במורד הרחוב השתרעה הטיילת הישנה, מחוללת ועצובה. בדרך אליה הציע רחוב הירקון זנות חצרות במדרג מעמדי עולה, מדרום לצפון. במונחים אורבניים הייתה תל אביב בתרדמת טרום-לבלובית, לאחר שזיקנה מוקדמת קפצה עליה וחנקה אותה. מי שבא להציל את נפשה, למרבה הבושה, הגיע מירושלים – **כל העיר** של עמוס שוקן וחנוך מרמרי חנך גרסת חוף.

לפריחת המקומונים סיבות כלכליות, חברתיות ופוליטיות, שאין להן עוד זכה, גם בשל התפתחויות טכנולוגיות, אבל בעיקר בשל סוגיות אתיות, או השבר האפיסטמולוגי הגדול. במאה ה-21 נחוץ להזכיר שעיתונות יומרנית – עיתונות, לא "תקשורת" – היא תנאי לחיי אזרחות תקינים. **העיר** הציע עיתונות פולמית, עצבנית וסקרנית. מאידך, היותה של תל אביב בסוף הצפידה של שנות ה-70 ריקה ופנויה לגירוי, היא שאפשרה את המהפכה המשמעותית שהעיר הוביל ותיעה, המציא ואישש, מהלך ששינה את החברה והכלכלה, ולכן גם את התרבות והאמנות: המצאת הצעירות, שלמשך זמן-מה, במיוחד אם היית בעצמך צעירה או צעיר, היה בה חן.

27.4.90

אמנון בן עמי
שווי משקל

20.4.90

ציונה שמישי
ללא שם

13.4.90

עסאם אבו שקרה
צבר מס' 18

6.4.90

דורית פלרמן
קטבים

30.3.90

ליליאן קלפיש
דיונות

23.3.90

יאן ראוכורגר
ללא שם

16.3.90

אורי ריימן
ללא שם

9.3.90

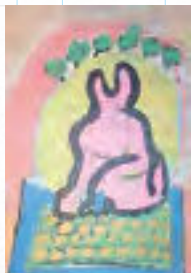
יגאל עזרי
ללא שם

2.3.90

יואל גילינסקי
מתווה למזבח שלישי

23.2.90

שמעון אבני
תל חי

16.2.90

פנחס צינובויץ
ללא שם

9.2.90

אפרת בלר
אחד הארויים

2.2.90

אויאש הופשטר
ללא שם

26.1.90

מאיה בהן לוי
ללא שם

19.1.90

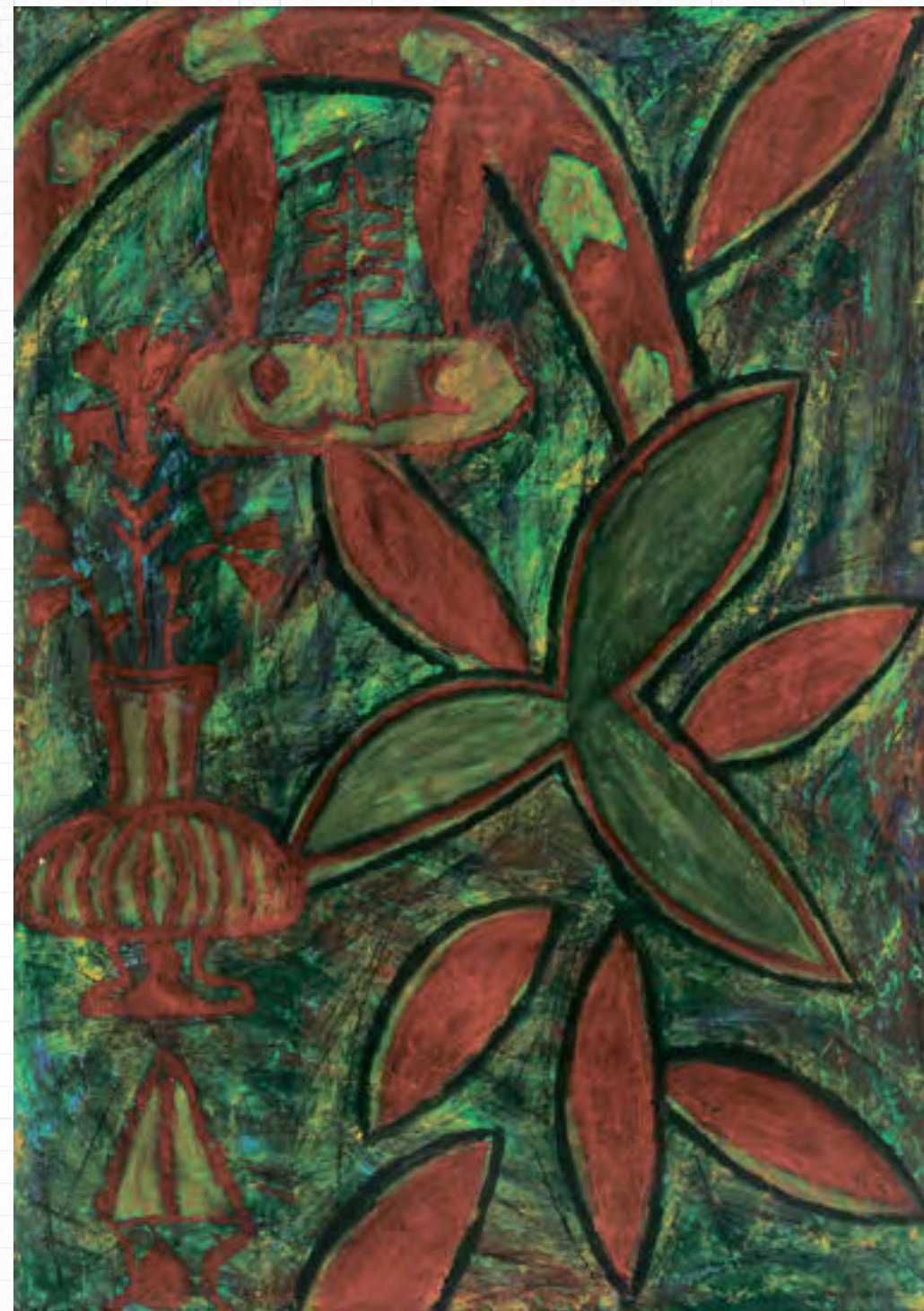
טובה לוטן
ללא שם

12.1.90

יהודית לוין
ללא שם

יורם קופרמינץ, ללא כותרת, 1992, טכניקה מעורבת
 על נייר, 100X70, מאוסף "הארץ"
 Yoram Kupermintz, Untitled, 1992, mixed media on
 paper, 100X70, from the Haaretz Collection

יחשוב אותו אדם לעצמו: למה שלא אתיר לאותו יצור חביב לטפס על אחד מקירות ביתי ולהישאר שם".

הטקסט הזה הופיע בעיתון ב-8.6.90, שנה אחרי שדודו גבע הוציא מ"השער האחורי" לטובת הציורים, בהקשר של מהלך פחות הירואי: תליית אמנות בגלריה. ביום הולדת שנה קובצו הציורים לתערוכה אמיתית, בגלריה שלוש. האמנות שהופקעה מהגלריה למרחב שבין הסלון לשירותים הוחזרה לגלריה. מערכת היחסים הפוליטית בין העיתון, המוסד "עיתון", לבין הקוראים לא התקיימה רק במילים, אמרה (גם) התערוכה, אלא אף במרחב העירוני. והצעירים החדשים שהעיתון יילד חיו דרכו.

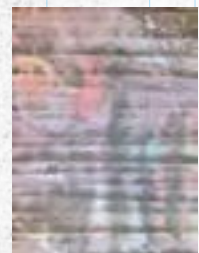
נדמה שחזי עצמו לא היה מעוניין להיות "צעיר". מעבר למאוויים המילוליים שנהג לחלוק, שאיפתו להעביר את ימיו כקשישה חסרת מעש על ספסל בשדרה, המיתוס שבנה סביב עצמו היה של תנועה בין עצלות לנינוחות מפהקת. הוא דיבר לאט, דרש לְהֵאָט, היה מהלך לאט, ונחזה למי שחושב לאט. אלא שאשר הספיק בחייו הקצרים כל כך – עשר שנים כמשורר בעל ספרים, כעורך קפדן וכעסקן תרבות מוכחש, כמבקר מעודכן ותובעני וכפרשן יודע-כל של "המציאות" – סותר את זה. הזמנת העבודות שמוצגות בתערוכה הזאת, שנועדו להידפס על גבי נייר עיתון אפרפר לשם תוחלת חיים של עש חולני, לא הוחצנה על ידו כפעולה בעולם, אלא כמין מחווה חברתית בתוך מנגנון חיי העבודה. וכמו שירתו, ככל שחולף הזמן מאז מותו האלים והמיותר, יופייה של המתנה הזו עוד מבהיק בחשכת הימים.

הגיליון שבא אחריו נפתח במכתב למערכת מאת שולמית אלוני, בהמשכו מילים לקראת הקרנת הבכורה של פרקי יומן של דוד פרלוב וכתבה נרחבת על מדיניות הרבישות של מוזיאון תל אביב לאמנות; כעבור שבוע, האינתיפאדה נמשכת, דליה קרפל עם משפחת הסרבן רמי חסון, ראיון נרחב עם אמנון דנציגר על החיים לצד נמרוד של אביו, ונמרוד אלוני פונה למורים ומציע לחנך להתנגדות לכיבוש. בגיליון 26 במאי, לקראת פרסום ציור מקורי, באוצרות העורך, פס נגטיב לרוחב תקרת "השער האחורי" מביא, כנהוג, ציטוט ממודעה. הפעם: "מחפש מזודות גדולות מאוד".

היו כמה רגעים שבהם העיר והעיר היו מסונכרנים, ברק ורעם, זימה וטמטום שמח היו הפספרטו, והעיר – אמיתית ובעיקר מדומיינת – הייתה המסגרת לתערוכה המתגלגלת. קשה לדמיין את ההשקעה הליברלית שהייתה אז בגלריות ובמוזיאון, ביניהם, סביבן. בנוסף לציור הבכורה בשער האחורי כתב רפי לביא באותו גיליון על התערוכות של יאן ראוכוורגר במוזיאון רמת גן, של מיכל היימן בגלריה בוגרשוב ושל עאסם אבו שקרה בגלריה ראפ.

גם זה היה ברקע ההחלטה להניח דווקא ציור באחוריים. "האמנות הפלסטית המתחוללת עכשיו נראית לרבים כיצור נשכני, זר ומוזר. מה יקרה לאותו יצור, הכלוא בדרך כלל בגלריות, במוזיאונים ובסטודיות, אם נהפוך אותו לחלק מהנוף הביתי של מאות אלפי דירות", שאל רטורית חזי לסקלי, וחשף במהלך פוקויאני תשתית אידיאולוגית להחלטה להדפיס בעקביות אמנות בעיתון. סביר, טען, ש"ניבוי ייראו מאיימים פחות וזרותו תתקאה. סביר גם להניח כי אדם שראה משך תקופה ארוכה את הייצור הזה רובץ בשקט ליד המיטה, על השולחן במטבח, ליד הכורסה האהובה, אותו אדם יפתח איזושהי קירבה, ולו סמויה, לאורח הנעשה לחלק מתבנית נוף דירתו. יכול להיות שבשלב מסוים

17.8.90

גיתית וייס
 ארוספוביה II

10.8.90

רוני ראובן
 ללא שם

3.8.90

יהודית פומרנץ
 ללא שם

27.7.90

מיכל שמיר
 Green Box with the
 Sound of Leaves

20.7.90

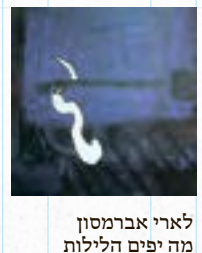
גיורא נוסט
 גיבור

13.7.90

אירית חמו
 Pool

6.7.90

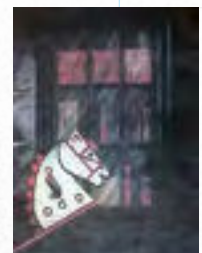
לארי אברמסון
 מה יפים הלילות

29.6.90

יעקב מישורי
 ללא שם

22.6.90

מאיה גורדון
 מתוך הסדרה
 "פואמה דומובה"

15.6.90

נורית אברמוב
 מתוך הסדרה
 "חלומות על רוח
 תהומי"

8.6.90

גלית שכטר
 ללא שם

1.6.90

דורית סטרולוביץ'
 ADIEU

25.5.90

יאיר שטיין
 קפיצה 32

18.5.90

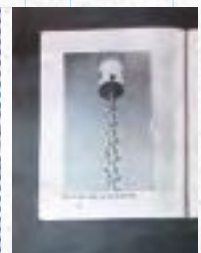
נטע זיו
 ללא שם

11.5.90

צביקה קנטור
 חרדת הפיספוס

4.5.90

משה ניניו
 ללא שם

חזי לסקלי, *Hommage to Harpo*, מתוך סדרת תצלומים, ראשית שנות ה-70 של המאה ה-20.⁶

החדשים של שנות ה-70 של המאה ה-20, בניסיון לטשטש את ההבחנות הקטגוריאליזם בין מדיום למדיום. הלכי רוח אלה הותירו את חותמם על עשייתו של לסקלי בחיפוש דרכו האמנותית ובתהייה ממוקדת בסוגיות מדיומליות שבהן היה טרוו. כך כתב באחד ממכתביו לרונית וייס-ברקוביץ, חברת נעוריו:

"אני עובד בוקר ולילה על פרויקט גדול של שירה ויוזואלית: צירוף מיוחד של צילומים ... (מועתקים במכונת העתקה מיחד עם מילים ומישפטים (המישפטים מעטים וקצרים) שולח לך שיר שכזה שהוא שיר בפני עצמו אבל חלק מהספר כולו [...]. חבל שאינני יכול לשלוח לך את הספר כולו, תהליך ההעתקה פשוט יקר להחריד והספר יהיה בעל עותק אחד בלבד [...]"⁴.

בתחילת המכתב לסקלי אמנם מצהיר בביטחון על עשייתו - "שירה ויוזואלית" - אך לאחר מכן מתחיל להטיל ספק הולך וגדל בהגדרת המדיום:

"(כבר התבלבלתי מכל הזבל הזה ספר שיר שיר ספר זה בעצם שיר שמבחינה פורמלית הוא ספר אבל הוא בעצם פואמה. לא משנה.) [...]. אמרי לו לאילון שבקרב אשלח שתי-קשתות () שני טיפיים(התחלתי לעבוד בסדנת וידאו ברוטרדם) סוני חצי אינטש. שלחי לו גלויה-פואמה(שיר)..."⁵.

בתהליך המחקר שערכתי נחשף היקף יצירתו של לסקלי בסוגי מדיה שונים בשש השנים שבהן שהה בהולנד, וכן עומק הזיקות הפנימיות בין יצירותיו בפרפורמנס, צילום, מיצב ומחול, כמו גם בכתיבה על תערוכות ואירועי אמנות במגזין *Artzin*. כך הלכה והתחזקה בי ההבנה כי הרב-תחומיות של לסקלי אינה סגנונית, נקודתית, ניסיונית וחולפת, אלא מעשה מתמשך של "כתיבות מרובות" - טקסטואלית, גופנית וחזותית כאחד, מחוץ לשירתו ובתוכה פנימה - המגדיר את עמדתו האתית והאסתטית ומכונן את זהותו הפואטית.

בנקודת הזמן הזו, כשלקלי הוא אביהם הבלתי מעורער של דור המשוררות והמשוררים הנוכחי, וכשהרלוונטיות של שירתו נמצאת באחד משיאיה, אפשר להבין את מעשה הסינתזות המורכבות שלו כתהליכים של כינון זהות. לצד העניין בעשייה אמנותית אקספרימנטלית ופורצת גבולות, הכתיב את דרכו גם הצורך בשיח שיאפשר התהוות של שפה הומו-לסבית ושל חיים הומו-לסביים לגיטימיים.

בתנועה מתמדת¹

עידית פורת

הרגישות של לסקלי לצבע, לצורה, לקומפוזיציה ולתנועה במרחב - יסודות שהטעינו גם את שירתו.

כשלקלי היה בן 22, הוא נסע להולנד שלא על-מנת לחזור. מעט הפרסומים המוקדמים שזכה להם טרם נסיעתו לא הספיקו להתגבש לכדי קורפוס משמעותי, שהותיר חותם מובהק שלו כמשורר. תחילה כיוון נסיעתו להאג למטרת לימודי מולטימדיה ב-Vrije Academie (האקדמיה החופשית לאמנויות): "רציתי לעשות אמנות ולא ידעתי מה. שמעתי שבהאג יש אקדמיה לאמנויות שהיא מקום לגמרי פרוע... חשתי שזה מקום בשבילי"³.

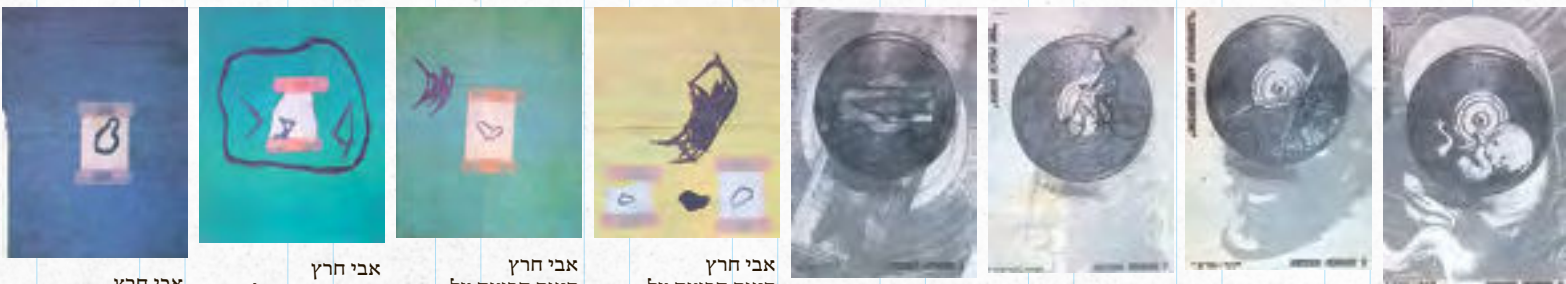
שש השנים שבהן התגורר בהאג ובאמסטרדם (1974-1980) היו פורמטיביות בהתפתחות הפואטיקה של חזי לסקלי, והן עיצבו את שירתו הרבה יותר משנהוג לחשוב. התרחקותו למרחב קוסמופוליטי - חדש מבחינה גאוגרפית, תרבותית, חברתית ולשונית, וסוער באמנות אוונגרדית - זימנה עבורו היפרדות מגבולות השפה. בתוך מרחב זה בחן מחדש את משמעות היצירה הטקסטואלית אל מול תחומי אמנות אחרים שבהם התנסה. בתנועה שבין שפה לשפה החלה להתעצב חשיבתו הרב-תחומית, שהמשכה בתנועה ממדיום למדיום.

לימודי המולטימדיה באקדמיה החופשית לאמנויות שילבו בין סוגי מדיום שונים של עשייה אמנותית. מגמה זו ביטאה את הלכי הרוח

"עד שלא הכרתי אותו אישית, לא הכרתי אותו כמשורר", אמר לי עוזי וייל.² אף שזו עשויה להישמע כהתחלה מתרסה, מבקש טקסט קצר זה, בהקשרה של תערוכה זו, להציב בחזית את עשייתו העיתונאית של חזי לסקלי, יוצרו ועורכו הראשון של "השער האחורי", כחלק בלתי נפרד מעשייתו הרב-תחומית והבינתחומית וכינון זהותו כיוצר.

חזי לסקלי ועוזי וייל נפגשו לראשונה באקראי בפינת הקפה של מערכת עיתון ה**עיר**. וייל הבין לעצמו קפה תוך שהוא מדקלם את נאומו של ברוטוס מתוך המחזה של שקספיר, **יוליוס קיסר**. בין השניים החלה שיחה, שהובילה להצעתו של לסקלי לווייל שיחליף אותו בעריכת "השער האחורי". זה היה ב-1990, עשר שנים מאז חזר לסקלי משהותו בהולנד, ושנתיים מאז ראה אור ספר השירים השני שלו, **חיבור וחיסור**. וייל עדיין לא הכיר את לסקלי המשורר, אך זוכר כחוויה בלתי נשכחת את האופן המיוחד שבו הוא ערך את המדור בעיתון: "[...] היו מדפיסים את הכול על ברומייד גדול, והוא היה שם את הגריד של 'השער האחורי' על שולחן האור, והיה עומד ליד המעצבת, קראו לה אביבה, [...] עם מרקר תכלת, והיה מתחיל באיזה מין סוג של ריקוד כזה, קדימה אחורה קדימה אחורה, מסתכל על הדף, עובר על המודעות, ואז בצורה קטנה ועדינה מסמן מודעה והמעצבת הייתה גוזרת, ואז ממשיך בריקוד שלו ואומר, 'ועכשיו את זה', וכך נהייתה מעין יצירת אמנות". בתיאור ציורי נפלא זה טמונה

7.12.90 30.11.90 23.11.90 16.11.90 9.11.90 2.11.90 26.10.90 19.10.90

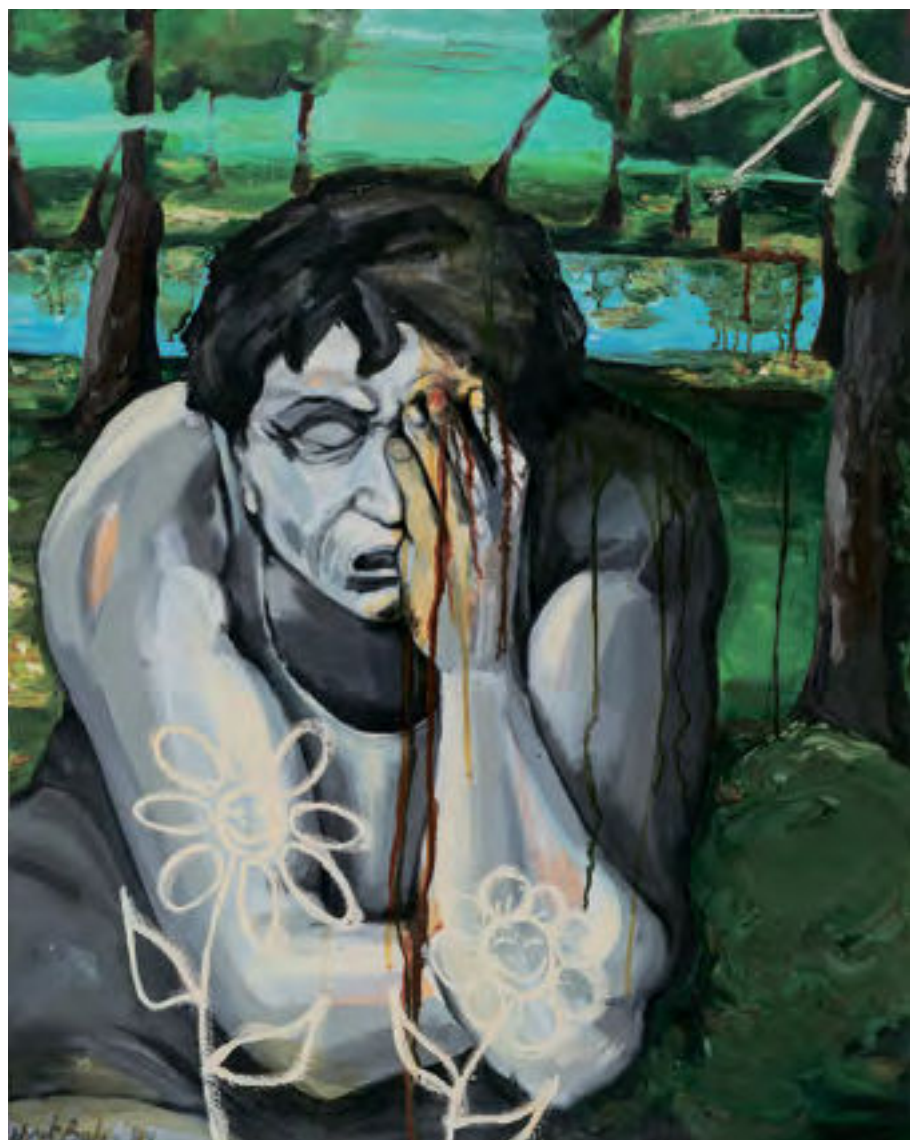
אבי חרץ דמות הרוצח על הרשתית 4
אבי חרץ דמות הרוצח על הרשתית 3
אבי חרץ דמות הרוצח על הרשתית 2
אבי חרץ דמות הרוצח על הרשתית 1
מוטי מזורחי הד ארצי, תקליט מס' 4
מוטי מזורחי הד ארצי, תקליט מס' 7
מוטי מזורחי הד ארצי, תקליט מס' 2
מוטי מזורחי הד ארצי, תקליט מס' 6

10.10.90 3.10.90 28.9.90 19.9.90 14.9.90 7.9.90 31.8.90 24.8.90

מיכאל דרוקס ללא שם
יאשה צירינסקי המסדר הסודי 4
יאשה צירינסקי המסדר הסודי 3
יאשה צירינסקי המסדר הסודי 2
יאשה צירינסקי המסדר הסודי 1
יגאל בן-נון טעות מספר 1
רינה לוסינג ללא שם
מאירה שמש עפרונות צבעוניים

אפרת בלר, אחד הארוורים, 1989
טכניקה מעורבת על בד, 100X80
Efrat Baler, One of The Damned, 1989
mixed media on canvas, 100X80

פעולת הגזירה המונכחת בתצלום זה מרפררת לפעולות גזירה, קריעה והדבקה נוספות בעבודות אמנות אחרות, שיצר לסקלי באותן שנים, כדוגמת המיצב השנים הקרועות (The Torn-up Years) שהציג במוזיאון הפודור (Fodor Museum) באמסטרדם.⁷ אך בשונה מהן זו אינה גזירה או קריעה לשם הדבקה או הרכבה מחדש, אלא חיתוך ופעירה מכוונת ומתוכננת של חור - חור המזכיר צורתו של פה פעור, והחור הוא לשם חשיפה והתגלות של הנראה מבעדו.

הפואטיקה הרב-תחומית והבינתחומית של לסקלי, אם כן, אינה רב-תחומיות ובינתחומיות הנגזרת מפעולות הוספה של מדיום למדיום או חיבור בין סוגי מדיה שונים כבקולאז'. כך גם מעשה הסינתזות המורכבות במעשה העריכה של "השער האחורי", כאשר יצירת אמנות נטועה במרכזו של הגריד הנולד מפעולות חוזרות ונשנות של סימון, חיתוך וגזירה. הזהות הפואטית של לסקלי, המגולמת גם בדמות העורך והעיתונאי, היא זהות שמתהווה תוך תנועה מתמדת בין סוגי המדיה השונים. זוהי זהות היברידי, שאינה קודמת למעשה הכתיבה אלא מתהווה דרכו, כפי ששירתו אינה תוצר של תהליך כתיבה אלא התרחשות קיומית של היכתבות.

מן העדויות הביוגרפיות והחזותיות הללו עולה כי אין מדובר באפיזודה אמנותית חולפת, אלא בעיקרון עומק המארגן את זהותו היוצרת של לסקלי. הבנת עומקן של הסינתזות שיצר בין מדיות שונות, והכרת מעשה התרגום ממדיום למדיום כעיקרון טרנספורמטיבי תשתיתי בפואטיקה שלו, עשויות להבהיר את עומק הרלוונטיות של מפעלו התרבותי ואת יסודותיו העמוקים במבנה ההיברידי-כאוטי של תקופתו. באופן זה אפשר לנסות ולהבין את העניין הגובר בשירתו של לסקלי, שהקדימה את זמנה, כהרהור לחרדת/ה הקיומית של הקורא/ת המתהווה ללא הרף במרחב ובזמן:

א אָנִי שׁוֹחֶה בְּיָם
וְהִנֵּה בָּאָה סִיָּרָה.
סִיָּרָה סִיָּרָה אָנִי אוֹמֵר לָהּ
קָחִי אוֹתִי מִכָּאן
וְהִיא לוֹקַחַת אוֹתִי מִכָּאן.⁸

- 1 מתוך מונוגרפיה בכתובים על חזי לסקלי.
- 2 הציטוטים של עוזי וייל מתוך ראיון שקיימתי עימו ב-13.5.20, בתהליך כתיבתה של עבודת הדוקטור שלי במחלקה לספרות עם ישראל באוניברסיטת בר-אילן [ראו: פורת, ע' (2022). מדיום, טרנספורמטיביות וכינון זהות: הפואטיקה הרב-תחומית של חזי לסקלי. דיסרטציה, אוניברסיטת בר-אילן].
- 3 סמדר גולן, "בבית הזה גרים רקדנים שאינם רוקדים", דבר השבוע, 2 בספטמבר 1988. הכתבה המשלבת ראיון עם לסקלי ראתה אור בעקבות ערב השירה שהתקיים בגלריה בוגרשוב בתל אביב, שלסקלי ארגן לעצמו לרגל צאת ספרו השני, חיבור וחיסור.
- 4 המכתב בלא תאריך. נשלח בשנות ה-70 לרונית וייס-ברקוביץ. המכתב מודפס במכונת כתיבה בפונט פרנקריהל. הכתיב המלא במקור, כנ"ל שגיאת ההקלדה "מיחד" שבה הכוונה ל"ביחד". העתק המקור נמסר לי מידיה של רונית וייס-ברקוביץ ב-11 ביולי 2016.
- 5 סימני הפיסוק, בכלל זה הסוגריים, הם העתק מדויק למקור.
- 6 התצלום מופיע באתר המקוון של מרכז de Appel באמסטרדם. הדימוי שימש את לסקלי להזמנה לפרפורמנס שהוצג במסגרת פרויקט ימי רביעי, ב-11.5.77. <https://www.deappel.nl/en/archive/events/65-hezy-leskly-hommage-to-harpo>
- 7 עבודת המיצב הוצגה במסגרת התערוכה הקבוצתית "אמסטרדם רוכשת אמנות '79". בתערוכה, שהתקיימה במוזיאון הפודור בינואר-פברואר 1980, הוצגו פרויקטים שנרכשו על ידי עיריית אמסטרדם למטרת תמיכה באמנים. בתערוכה השתתפה גם פנינה רייכמן, ידידתו הקרובה של לסקלי, ובן זוגה, מייקל גיבס. תצלום העבודה שהציגה מופיע על גבי כריכת הקטלוג.
- 8 חזי לסקלי, "מחול שני", מתוך חיבור וחיסור (שירים 1985-1987), תל אביב: עם עובד, 1988, עמ' 9.

4.4.91 29.3.91 22.3.91 15.3.91 8.3.91 1.3.91 22.2.91 15.2.91

אילת זהר
The Flying Dutchman
עצמון גנור
ללא שם
עצמון גנור
ללא שם
עצמון גנור
ללא שם
פנינה רייכמן
אייקונה 3
פנינה רייכמן
אייקונה 2
פנינה רייכמן
חידת הגנרל

8.2.91 1.2.91 25.1.91 18.1.91 4.1.91 28.12.90 21.12.90 14.12.90

פנינה רייכמן
The Jewish Woman
2
פנינה רייכמן
אייקונה
פנינה רייכמן
פירות נגיעים
פנינה רייכמן
The Jewish Woman
1
אביבה בליסק
ורדים 4
אביבה בליסק
ורדים 3
אביבה בליסק
ורדים 2
אביבה בליסק
ורדים 1

מאיה כהן לוי, חלת דבש 3 (פרט), 1992, אקריליק על נייר, 19X14
Maya Cohen Levy, Honeycomb 3 (detail), 1992, acrylic on paper, 19X14

השער האחורי של חזי לסקלי

אוריית מור

התערוכה "השער האחורי של חזי לסקלי" מציגה גוף עבודות, שדימויים שלהן הופיעו במדור "השער האחורי", שהתפרסם במקומון התל-אביבי העיר של רשת שוקן. חזי לסקלי, המשורר והעיתונאי שייסד וכתב את המדור, בחר לשלב בו בכל שבוע, במרכז העמוד, דימוי של יצירת אמנות עכשווית אחת. לסקלי ערך וכתב את המדור בשנתיים הראשונות לפרסומו, ממאי 1989 ועד 1991, ואחר כך המשיך לאצור את עבודות האמנות שהופיעו בו עד 1993 בקירוב. גוף העבודות מאותה תקופה כולל כ-200 עבודות של אמנים ואמניות, ומתוכן מוצגות בתערוכה כ-120 עבודות מקוריות שהופיעו במדור, ועוד כ-30 עבודות בעלות זיקה לעבודות שהופיעו במדור ולא אותן. העבודות בגדלים משתנים, חלקן על נייר בפורמט דמוי גלויה (בדיוק בגודל שהופיעו במדור), ואחרות בפורמט גדול יותר ועל גבי מצעים שונים. הפילוח הדורי של "נבחרת האמנים" של חזי לסקלי משרטט תמונת דיוקן קבוצתית של רגע מסוים באמנות הישראלית של אותה עת. חלק מהאמנים והאמניות שהציגו במדור בשלוש שנותיו הראשונות היו בתחילת דרכם, ילידי שנות ה-60 של המאה ה-20, כאלו שחזרו מלימודים בחו"ל או סיימו לימודים בארץ (למשל, עצמון גנור, אתי יעקובי); אחרים נולדו בשנות ה-40 וה-50 של המאה ה-20 (למשל, יהודית לוי, דגנית ברסט); והיו גם אמנים ותיקים יותר (רפי לביא, משה גרשוני, לאה ניקל).

התערוכה מייצרת תנועה של מחווה בעלת שלושה מוקדים: מדור "השער האחורי"; המקומון כתופעה תרבותית בישראל של סוף שנות ה-80 ותחילת שנות ה-90; וסצנת האמנות החדשה בישראל באותה תקופה. מהלכה העיקרי הוא מחווה לפעולה האוצרותית המתמשכת של לסקלי כעורך המדור ואוצר האמנות שלו, שנטעה את האמנות החזותית העכשווית בלב-ליבה של תרבות המקומונים של התקופה. באמצעות הצגת חלק מגוף היצירות המקורי לראשונה בחלל אחד, התערוכה מבקשת להאיר מחדש פלח משמעותי של האמנות המקומית באותה עת, להצביע על הקשרים הפנימיים בין היוצרים והיוצרות השונים לבין הסצנה האמנותית של אותם ימים, כפי שהיא מתפרשת מתוך בחירותיו של לסקלי, ולעצב פרספקטיבה חדשה באמצעותה אפשר להשקיף על המהלך כולו ממרחק של זמן ושל השינויים התרבותיים והחברתיים בישראל.

לארי אברמסון, מה יפים הלילות, 1989, שמן ואקריליק על בד, 150X150
Larry Abramson, How Beautiful the Nights, 1989, acrylic and oil on canvas, 150X150

26.7.91

מאיה גורדון
הר 4

19.7.91

מאיה גורדון
הר 3

12.7.91

מאיה גורדון
הר 2

5.7.91

מאיה גורדון
הר 1

28.6.91

אוריית חסון ולדר
ללא שם

21.6.91

אוריית חסון ולדר
ללא שם

14.6.91

אוריית חסון ולדר
אבן, נייר ומספריים 2

7.6.91

ללא שם
ללא שם

31.5.91

ללא שם
ללא שם

24.5.91

ללא שם
ללא שם

17.5.91

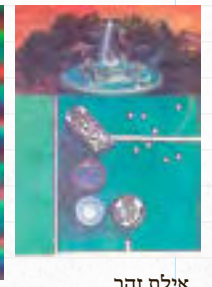
עקב תקלה, הציור
נרחה לשבוע הבא

10.5.91

אוריית חסון ולדר
אבן, נייר ומספריים

3.5.91

אילת זהר
מזכרת 1

26.4.91

אילת זהר
אדום/כחול/צהוב

17.4.91

אילת זהר
כחול/לבן

12.4.91

אילת זהר
The Flying
Dutchman 2

דן זקתיים, ללא שם, 1995
 צילום: אורן דר, 16X11, באדיבות משפחת זקתיים
 Dan Zakhem, Untitled, 1995
 Photo: Oren Dar, 16X11, courtesy of the Zakhem Family

דן זקתיים, Bear with Me, 1993
 צילום: אורן דר, 16X11, באדיבות משפחת זקתיים
 Dan Zakhem, Bear with Me, 1993
 Photo: Oren Dar, 16X11, courtesy of the Zakhem Family

דן זקתיים, אבודין או לוסט, 1993
 צילום: אורן דר, 16X11, באדיבות משפחת זקתיים
 Dan Zakhem, Lots of Lost, 1993
 Photo: Oren Dar, 16X11, courtesy of the Zakhem Family

ציונה שמשי, ללא כותרת, 1990, טכניקה מעורבת על נייר, 44.5X31.5
 באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.א.ס בע"מ
 Ziona Shimshi, Untitled, 1990, mixed media on paper, 44.5X31.5
 courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

התערוכה מנסה להחיות רגע מיוחד, שנרקם סביב סצנה מצומצמת אך מגוונת ופולורליסטית של אמניות ואמנים, שעתידיים היו לבונן את הנדבך המרכזי של האמנות הישראלית בשני העשורים שיבואו אחרי סגירתו של "השער האחורי". משקלו של הרגע הזה נקבע היום מחדש, ובדיעבד, והוא מאיר לא רק את התקופה הנסקרת בתערוכה, אלא גם את סצנת האמנות של ימינו.

נקודת המוצא למהלך המחקרי של התערוכה היא הארכיון, וזאת בשני מובנים חופפים. הראשון הוא הארכיון העיתונאי כפשוטו, כמקור למידע כרונולוגי: מה ומי הוצגו מעל דפי "השער האחורי" ומתי. מפרספקטיבה זו, המהלך העיתונאי-האצרותי של לסקלי יוצג במהלך פרוספקטיבי, כלומר מהלך המתקדם בזמן משבוע לשבוע. המובן השני של מחשבת הארכיון הוא מבט רטרופקטיבי, המתאפשר באמצעות צירוף פרטים ארכיוניים לכדי תמונה אחת. התערוכה מתרגמת את המהלך הטמפורלי של לסקלי ("שבוע אחרי שבוע") לאירוע סימולטני המתרחש בחלל פיזי אחד. מיקודם של שני מובני הארכיון האלה במרחב אחד מייצר את האירוע המיוחד של התערוכה. לבסוף, התערוכה מבקשת להצביע על מיקומו של אוסף האמנות והאמנים, שהציג לסקלי מעל גבי העיתון, בתוך הרשת התרבותית הסובבת את המקומו. יש בכך משום ניסיון לנסח את חשיבות המהלך לרוח התקופה שבה התפרסמו העבודות. הרעיון המרכזי של התערוכה עושה שימוש במושג "מחלת הארכיב", שטבע ז'אק דרידה [Derrida] בספרו **מחלת הארכיב** (1995).¹ דרידה מנתח את הארכיון כמאגר של מידע המשפיע על תפיסת העבר וקובע לעיתים מה יישמר ומה יישכח בעתיד, מה ייקבע כרשמי ומה יודר מהשיח ההיסטורי. דרידה מצביע על הקשר בין שימור הארכיב לבין היכולת לשלוט בזיכרון הציבורי. לכאורה, המהלך של התערוכה הוא פשוט ומציע לבדוק אילו עבודות הוצגו "בשער האחורי" ומתי. למעשה, החומרים הארכיוניים המשמשים בסיס לתערוכה מאפשרים - מבעד לבדיקה זו - מיפוי תקופתי של האמנות, התרבות, השירה והעיתונות של התקופה.

15.11.91 8.11.91 1.11.91 25.10.91 18.10.91 11.10.91 4.10.91 27.9.91

יהודה פורבוכראי
 תנועה מזרחית 1

דגנית ברסט
 ראש ד'

דגנית ברסט
 ראש ג'

דגנית ברסט
 ראש ב'

דגנית ברסט
 ראש א'

רפי לביא
 ראש 4

רפי לביא
 ראש 3

רפי לביא
 ראש 2

20.9.91 13.9.91 6.9.91 30.8.91 23.8.91 16.8.91 9.8.91 2.8.91

רפי לביא
 ראש 1

מיכל ביבר
 עד הלום

מיכל ביבר
 שנה טובה

מיכל ביבר
 כסא ביתי

מיכל ביבר
 ללא כותרת

מאיה גורדון
 הר 26

מאיה גורדון
 הר 6A

מאיה גורדון
 הר 5

עצמון גנור, ללא שם, 2026/1991
 שחזור בטכניקה מעורבת על פיו.סי, 53X40
 Atzmon Ganor, Untitled, 1991/2026
 mixed media reproduction on PVC, 53X40

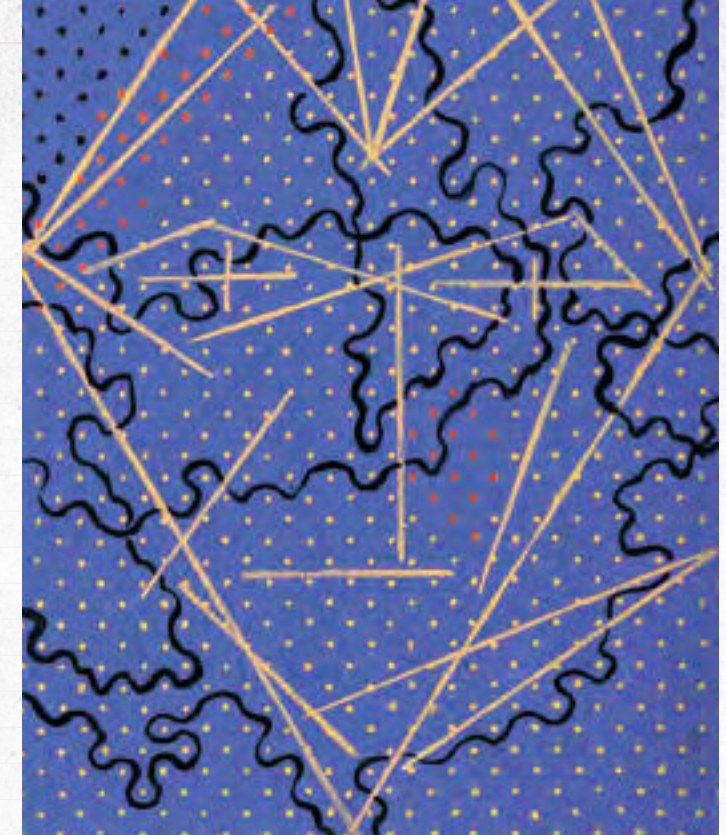
משקפת את אופיו הקהילתי-הברנז'אי של המקומון בתוך השדה המקצועי הרחב יותר של העיתונות הממוסדת. הבחירה בעבודת אמנות "טרייה" אחת בכל שבוע היא מעין מחווה "עיתונאית" של עורך המדווח על הנעשה בשדה האמנות ללא יומרה של אוצר המבקש למפות את השדה כולו (כפי שאפשר לעשות בתערוכה המוצגת בחלל פיזי סימולטני). החלת ההיגיון של הארכיב וההיגיון של התערוכה המחקרית על גוף העבודות האגבי לכאורה, שליקט לסקלי, הופכת גוף עבודות זה בדיעבד לסצנה אינטימית שהוקפאה. התערוכה מבקשת לייצר תמונת דיוקן קבוצתית זו כעמדה אמנותית המשקפת את הפלורליזם, שאפיין את מה שכונה לימים המפנה הפוסט-מודרניסטי באמנות.

החיבור בין האמנות הפלסטית באותה תקופה לבין המקומון בכלל ו"השער האחורי" בפרט היה אך טבעי, גם אם היה אינטואיטיבי ולא מושכל. על פי עדותם של חבריו למערכת, המדור היה מעין ניסוי של לסקלי. המחקר של החומרים היום, מפרספקטיבה של שלושה עשורים, מאפשר ניתוח של המהלך, שכמו שטוען דרידה אינו חף מפוליטיות, על אף הניסיון לשמור על אובייקטיביות. השאיפה לשחזר את הרוח שמאחורי המהלך של לסקלי יש בה ממד פוליטי-חברתי, המבקש לנסח מבט עכשווי על שנות ה-80 ותחילת שנות ה-90 של המאה ה-20. זהו ניסיון אפוא למקם מהלך זה בתוך הרשת התרבותית, שבתוכה פעל "השער האחורי", ולבחון דרך המקומון, המדור ופועלו של לסקלי את ההשפעות התרבותיות של שנות ה-80 ותחילת שנות ה-90, ואת אלה האמנותיות בפרט, בראייה פוליטית, היסטורית וסוציולוגית.

עצמון גנור, אהבה, 2026/1991
 שחזור בטכניקה מעורבת על פיו.סי, 53X40
 Atzmon Ganor, Love, 1991/2026
 mixed media reproduction on PVC, 53X40

דגנית ברסט, ראש, מתוך הסדרה "ראש", 1991
 28X22
 Deganit Berest, Head, from the series "Head," 1991
 acrylic on paper, 28X22

ספרי השירה של חזי לסקלי: **האצבע, שירים: 1974-1985**, עם עובד, 1986; **חיבור וחיסור, שירים 1985-1987**, עם עובד, 1988; **העכברים ולאה גולדברג: שירים 1987-1989**, ביתן, 1992; **סוטים יקרים: שירים 1992-1990**, ביתן, 1994; **באר חלב באמצע עיר, כל השירים 1968-1992**, עם עובד, 2009 (אוסף שיצא לאחר מותו).

מאז מותו העסיקה דמותו של לסקלי חוקרים ויוצרים מתחומים שונים. ב-1996 יצר הבמאי יאיר לב את הסרט הדוקומנטרי **יקנטליסה** (הפקה: יעל שביט, צילום: איציק פורטל, עריכה: ערה לפיד), שתיעד את סיפור חייו של לסקלי באמצעות ראיונות עם חבריו ומכריו. בשנים האחרונות ניכר עניין מחודש ביצירתו ובדמותו של לסקלי. שני ספרים על יצירתו ראו אור בשנתיים האחרונות: **הספר הראשון על המשורר האחרון: מסה על שירת חזי לסקלי של אילאור פורת** (הוצאת גמא, 2024) הדן בשירתו של לסקלי; והספר **אין ריקוד כזה ולא היה ולכן נרקוד אותו ונדבר בשבחו: מאמרים על מחול, על שירה ועל החיים - 1980-1992**, המאגד את מאמריו של לסקלי (עורך: עודד כרמלי, הוצאת הבה לאור, 2025).

גוף העבודות המוצג בתערוכה מבקש לשחזר את המהלך האוצרותי של חזי לסקלי, שכלל פנייה לאמנים ולאמנויות ליצור עבודה במיוחד למדור. העבודות הוצגו במדור מדי שבוע בשבוע ללא התערבות נוספת מצד העורך, כשבכל שבוע הוצגה עבודה אחת בלבד בצבע (רק העבודות במדור "השער האחורי" הופיעו בצבע ולעיתים גם מעט פרסומות). העמוד שימש מרחב תצוגה מודפס, בעימוד קבוע שנראה כמו שילוב בין דף גמרא ללוח מודעות בעיתון. במרכז העמוד הוצגה עבודת האמנות ומסביבה טקסט - מודעות קחתן, ציטוטים ואמרות בעלות אופי הומוריסטי, שעם הזמן עברו גלגולים ושינויים. במה זו, שיצר לסקלי בעזרת כמה מעגלים של אמנויות ואמנים (קרובים אליו אישית יותר ופחות),

חזי לסקלי (1952-1994, יליד רחובות) היה בן יחיד לניצולי שואה מצ'כיה; משורר, עיתונאי, אמן, מבקר מחול וכוריאוגרף. לסקלי החל לכתוב שירה בגיל 14. כשהיה בן 17 החל לרקוד ריקודי עם, ובהמשך למד בלט ורקד בלהקת בת דור. בהיותו בן 22 עבר להתגורר בהאג שבהולנד, שם למד מחול ואמנות באקדמיה החופשית לאמנויות, ואחר כך עבר לאמסטרדם. ב-1980 חזר לישראל.

ב-1980 נוסד מקומון **העיר** בתל אביב כחלק מקבוצת עיתוני רשת שוקן, וב-1981 כתב בו חזי לסקלי לראשונה. ב-1982 מונה לסקלי למבקר המחול של המקומון. ב-1989 החל לערוך את "השער האחורי" של **העיר** ולכתוב את הטור האישי "יומן הנרגן". באחד מטורים אלה, שנשא את הכותרת "שירע", ביטא לסקלי התמרמרות על מצב השירה העברית ומעמד המשוררים החדשים. ב-1989 ערך לסקלי את מגוין השירה של גלריה בוגרשוב. לסקלי היה בין הראשונים שהזדהו בגלוי עם קהילת הלהט"ב, הוא היה פעיל בארגוני להט"ב וכתב על חוויותיו כהומו בגלוי. ב-1992 אובחן לסקלי כחולה בנגיף HIV, ולאחר כשנתיים נפטר, והוא בן 42.

6.3.92

יורם קופרמניץ
 1

28.2.92

ענת צחור
 מצפן 4

21.2.92

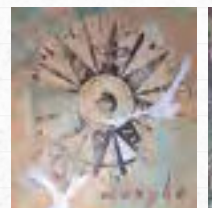
ענת צחור
 מצפן 3

14.2.92

ענת צחור
 מצפן 2

7.2.92

ענת צחור
 מצפן 1

31.1.92

יאיר גרבוב
 כדלעיר 4

24.1.92

יאיר גרבוב
 כדלעיר 3

17.1.92

יאיר גרבוב
 כדלעיר 2

10.1.92

יאיר גרבוב
 כדלעיר

3.1.92

יגאל תומרקין
 דקונסטראקציה של התחנה המרכזית

27.12.91

יגאל תומרקין
 רוזה האדומה סיכום

20.12.91

יגאל תומרקין
 פורטרט של המשורר והמחזאי היינר מולר, עם צב נופל משמיים

13.12.91

יגאל תומרקין
 הסקאד האחרון

6.12.91

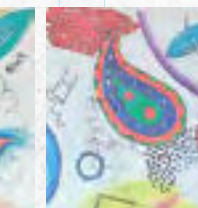
יהודה פורבוכראי
 תנועה מזרחית 4

29.11.91

יהודה פורבוכראי
 תנועה מזרחית 3

22.11.91

יהודה פורבוכראי
 תנועה מזרחית 2

וגלריה אחד העם 90 שייסדו רונית דברת, אריה ברקוביץ ושרה חניסקי; נוסד כתב העת לאמנות **סטודיו**; צצו בתי קפה אופנתיים; ורחוב שינקין הפך למרכז תרבותי שוקק חיים. מועדונים חדשים, ביניהם הפינגווין וקולנוע דן, אירחו מופעי מוזיקה אלטרנטיביים מהארץ ומחו"ל. שגשוגה של התרבות העירונית בא לידי ביטוי גם בסרטים, שאתר ההתרחשות שלהם היה תל אביב, ביניהם: **נגוע** (1982) ו**בר 51** (1986) של עמוס גוטמן, **עד סוף הלילה** (1985) של איתן גרין, **סיפורי תל אביב** (1992) של איילת מנחמי ונירית ירון וה**חיים על פי אגפא** (1992) של אסי דיין.

אוסף ציורי "השער האחורי", שאצר לסקלי, מסמן אפוא מפגש בין אמנות, עיתונות מודפסת והתרבות התל-אביבית במהלך שנות ה-80 ותחילת שנות ה-90 של המאה ה-20. נראה שלסקלי הבין בזמן אמת את המשמעות של המדור כסמן של המרחב התרבותי של התקופה. ב-1990, שנה אחרי שנוסד המדור, אצר לסקלי בגלריה שלוש עם נירה יצחקי, בעלת הגלריה, תערוכה שהציגה 30 עבודות שנעשו במיוחד עבור "השער האחורי". ברשימה בה**עיר** לקראת התערוכה כתב לסקלי: "אם אינני טועה, הציור השבועי היה אורח רצוי בערימת עיתוני סוף השבוע. הקהילה האמנותית והעוקבים אחריה קיבלו אורח זה בחמימות, אך לא רק הם. תוך כדי שאני ממשש תפוחי גרנד אלכסנדר פנה אלי הירקן השכונתי ואמר לי: 'מצחיק העמוד הזה שלכם מאחורה, יש שמה גם ציורים יפים' [...] משום אופיו של המדיום, קרי העיתון, הקפדתי לא להחתים את הציור בשער האחורי בחותם סגנוני, גילאי או קליקאי מסוים, [...] ולפתוח את הצורה המוארך במרכזו של השער האחורי לכל צייר המציע איכות מסוימת".²

בשנים 1989-1993 הוצגו במדור "השער האחורי" כ-200 עבודות אמנות של כ-95 אמנים: עסאם אבו שקרה, שמעון אבני, נורית אברמוב, לארי אברמסון, אודי אלוני, מיכל ביבר, אביבה בליסק, אפרת בלה, ארנון

ושנונה. המקומון כלל טורים אישיים של מיטב הכותבים של התקופה, ביניהם אדם ברוך, עלי מוהר ודורון רוזנבלום. רבים מהכותבים במקומון הפכו לדמויות מרכזיות בתקשורת ובתרבות הישראלית (אתגר קרת, סמי שלום שיטרית, יאיר לפיד). גם השפה הגרפית של המקומון הייתה ייחודית (למשל, שערים טיפוגרפיים שעיצב דוד טרטקובר וכללו מסרים פוליטיים או ציטוטים פרובוקטיביים). הרוח החופשית של המקומון התאפשרה מעצם היותו "אח חורג" של עיתון **הארץ**, באופן שהיום קשה למצוא כמותו בתקשורת הישראלית.

"השער האחורי", כחלק ממקומון **העיר**, היה בעל מאפיינים דומים לאלה של **העיר**, אלא שבעמוד זה מאפיינים אלה היו מובהקים וקיצוניים יותר. הכינוי "השער האחורי" רמז לכך שהמדור תפקד כמעין "חצר אחורית" של המקומון, ובשם הוצפנה, באירוניה האופיינית ללסקלי, גם מחווה להט"בית. החיבור בין עולם האמנות הנתפס כחלק מ"תרבות גבוהה" ושייך באופן טבעי לגלריות ולמוזיאונים, לבין עמוד אחורי של מקומון, לצד מודעות קחתן יומיומיות וציטוטים הומוריסטיים, מנכיח את המהלך החתרני של לסקלי. אחד הביטויים לכך היה השימוש בדימוי מודפס במרחב תצוגה אלטרנטיבי של עמוד בעיתון. עבודות האמנות הוצגו במדור ללא היררכיה וללא חיבור לטקסטים שכתב לסקלי. המקומון חולק חנים והיה לו קהל קוראים נרחב מכל אזור המרכז. וכך הייתה ל"שער האחורי" הקליל והמצחיק ולעבודת האמנות שבמרכזו נוכחות משמעותית בשדה התרבותי הרחב של קוראי העיתונות הכתובה. "השער האחורי" והמקומון שבתוכו פעל היו כאמור שיקוף של התרבות התל-אביבית של התקופה. בתחילת שנות ה-80 הגיעו לתל אביב צעירים וצעירות רבים ממקומות שונים בארץ והפכו אותה מעיר מזדקנת ומוזנחת למרכז תוסס של חיי תרבות וחממה לאנשי ספרות, אמנות, קולנוע, אופנה ומוזיקה. נפתחו גלריות חדשות אלטרנטיביות, ביניהן תת-רמה של האחים דותן, גלריה בוגרשוב שהקים אודי אלוני,

יאשה צירינסקי, **מכתש דלמטי**, 1989-1990
טכניקה מעורבת על נייר, 83X123
Yasha Cyrinski, **Dalmatian Crater**, 1989-1990
mixed media on paper, 83X123

בערבוב בין "גבוה" ל"נמוך" ובשילוב בין שפה ישירה, אישית וקלילה לבין הומור וסטירה נוקבת. תל אביב הצטיירה במקומון **העיר** כבועה תרבותית וכמרכז של חיי לילה ותרבות, והמקומון יצר ושיקף בה-בעת הוויה זו. המקומון שילב בין עיתונות חוקרת לבין סיקור וביקורת של אירועי התרבות בעיר - אמנות, מוזיקה וספרות. הוא נתן במה לכותבים צעירים ועסק בנושאים חברתיים ופוליטיים כמו: קהילת הלהט"ב, מצב הפליטים בדרום ת"א, ביקורת על ראשי העיר, פעילות המשטרה, בעיות שכונתיות, מחאה עירונית.

מדורי ביקורת התרבות במקומון **העיר** הציבו סטנדרטים גבוהים: את ביקורת האמנות כתב רפי לביא - מורה במדרשה לאמנות ומהאמנים המשפיעים ביותר של התקופה; מיכאל רורברגר כתב ביקורת רוק, ולסקלי עצמו כתב את ביקורת המחול, ומלבד ביקורות נוקבות ראיין דמויות מרכזיות בתחום בעולם, ביניהן הכוריאוגרפית פינה באוש (Bausch). המקומון לא רק סיקר וקירב את התרבות אל הקהל, אלא גם השפיע עליה ויצר אותה באמצעות כתיבה משוחררת, ניו-ג'ורנליסטית, מתוחכמת

המקומון **העיר**, שהחל לצאת לאור ב-1980, היה מעין גרסה תל-אביבית למקומון הניו-יורקי **The Village Voice**, שראה אור לראשונה ב-1955, ונוסד במטרה לשמש פלטפורמה לכתיבה עיתונאית תרבותית ופוליטית, במיוחד עבור קהילת האמנים של הגריניץ' וילג' בניו יורק. העיתון חולק בחינם וסיקר אירועי להט"ב, פמיניזם, אמנות, תרבות, מוזיקה ועוד, וכתבו בו בין היתר הסופר ג'יימס בולדווין (Baldwin) והסופרת ויויאן גורניק (Gornick). בעיתון היה שער אחורי - עמוד עם מודעות ובמרכזו איור של וולטר גורבו (Gurbo), שגם כתב בו, ועמוד זה שימש השראה ל"שער האחורי" של לסקלי.

החיבור בין עולם התרבות מצד אחד לבין היומיומי, הפרובוקטיבי והמצחיק מצד אחר, אפיין את רוחו החתרנית של מקומון **העיר** התל-אביבי, שנחשב לעיתון פורץ דרך, חילוני ושובר מוסכמות, ששיקף רוח תרבותית צעירה (בין עורכיו: חנוך מרמרי, מאיר שניצר). ייחודו היה

26.6.92

מוש קאשי
Horn! Horn!

19.6.92

צביקה קנטור
מרק החלומות

12.6.92

צביקה קנטור
מרק הבית

5.6.92

צביקה קנטור
מרק השמחה

29.5.92

צביקה קנטור
מרק האושר

22.5.92

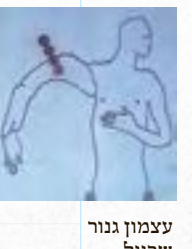
עצמון גנור
תינוק וכוכבים

15.5.92

עצמון גנור
אהבה

6.5.92

עצמון גנור
שרול

1.5.92

עצמון גנור
For You

23.4.92

נטע זיו
4

17.4.92

נטע זיו
5

10.4.92

נטע זיו
2

3.4.92

נטע זיו
1

27.3.92

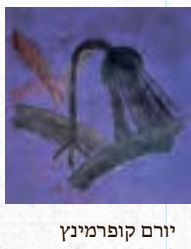
יורם קופרמניץ
4

20.3.92

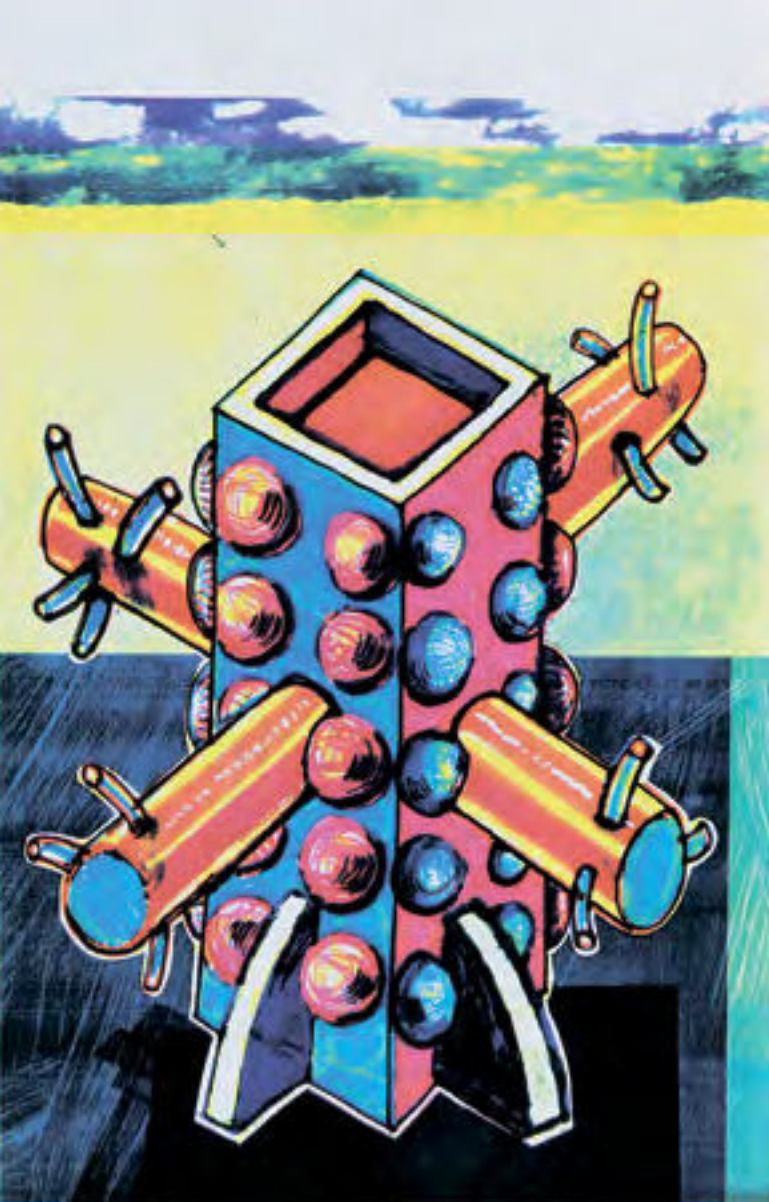

יורם קופרמניץ
3

13.3.92

יורם קופרמניץ
2

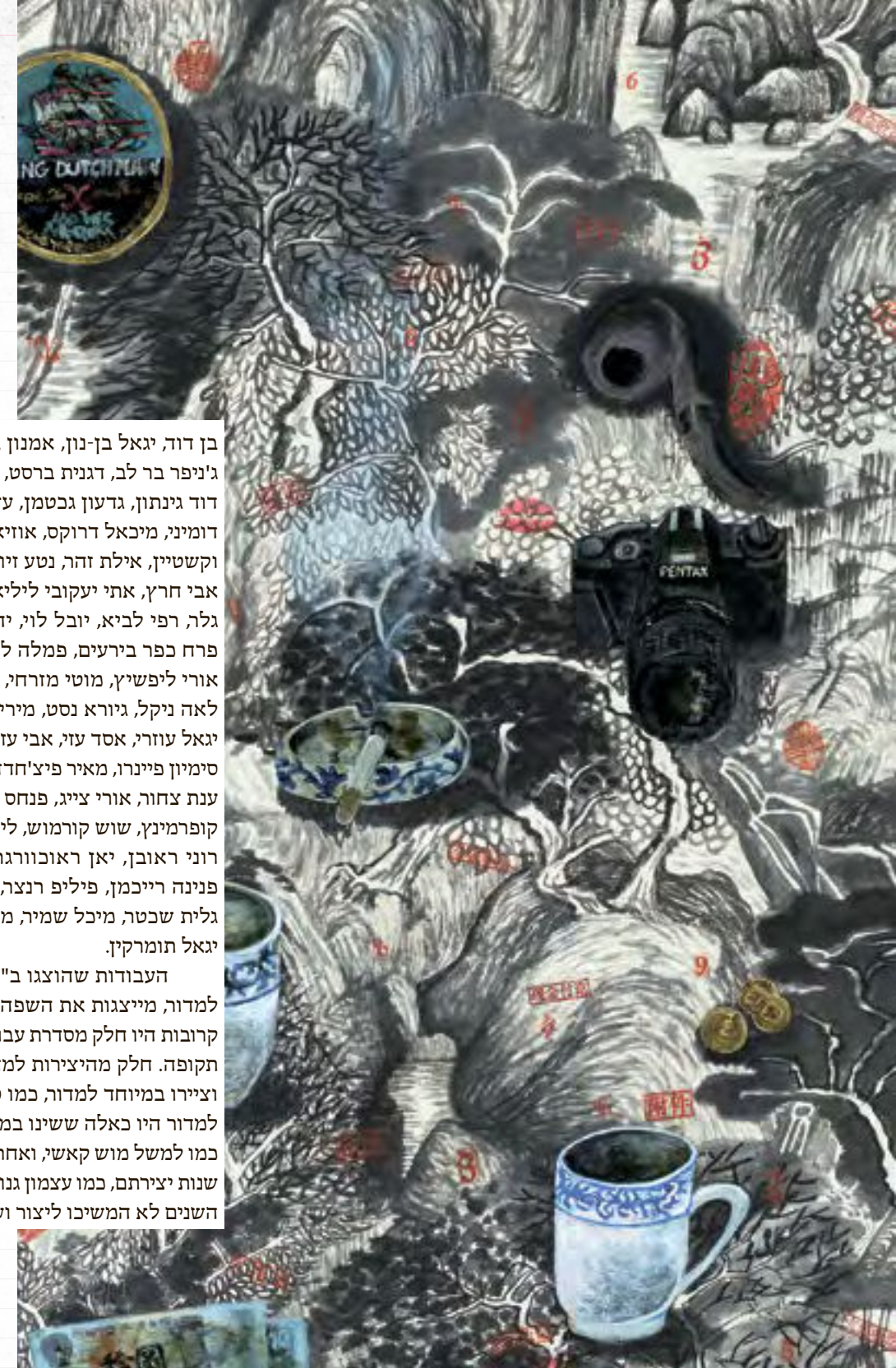
יואל גילינסקי, מחווה למזבח שלישי, 1990, הדפס, 40X33
 באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.אס בע"מ
 Yoel Gilinsky, Tribute to the Third Altar, 1990, print, 40X33
 courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

רוב העבודות במדור היו ציורים ומיעוטן נעשו בטכניקת קולאז'. כמחצית מהעבודות היו בסגנון מופשט או מופשט בשילוב דימוי פיגורטיבי. המציגים, אמנים גברים ונשים (עם יתרון קל לגברים) היו ברובם בשנות ה-20 וה-30 לחייהם, חלק היו בשנות ה-40, אחדים היו בשנות ה-50 וה-60 לחייהם, והאמנים המבוגרים ביותר שהוצגו היו אוזיאש הופשטר (85) ולאה ניקל (71). רוב האמנים היו ילידי ישראל, כשליש מהם בוגרי בצלאל, כחמישית בוגרי המדרשה לאמנות ברמת השרון, והיתר למדו במוסדות בחו"ל.

במרבית העבודות שהוצגו ב"שער האחורי" אפשר למצוא חיבור בין ציור מופשט לפיגורטיבי, לעיתים ברוח "דלות החומר", ולעיתים ניכרת קדרות צבעונית ופיגורטיביות מרומזת או סכמתית. לעבודות רבות מאפיינים קלילים והומוריסטיים, כמו בעבודה הראשונה במדור מ-1989, **הרי אורל** של פנינה רייכמן, חברתו של לסקלי, שנראה בה מעיין עם מפל מים על רקע ספק הרים ספק מפשעה נשית. עבודות מעטות הן פיגורטיביות במובהק, ביניהן העבודה של מאיר פרנקו **ללא שם** מ-1989 המתארת אישה וילד ערומים על רקע שחור; עבודתה של ענת בן שאול מאותה שנה, **פרט מתוך נגודה - מלכת הפורנו הרוסית**, שנראה בה טורסו של אישה עירומה המזכיר סרט פורנו; או דמות ריאליסטית בסגנונה המובהק של פמלה לוי מ-1989. במרבית העבודות הרקע הדימוי לא תמיד ברור ומייצר סביבה לא קונקרטיה ושטוחה המנתקת את הדימוי מהקשר והופכת את הציור לגרפי יותר, באופן המתכתב עם אופי העמוד והעיתון בכללותו. הפיגורטיביות לא התאפיינה בריאליזם דווקא אלא בסימון גרפי, וקיפלה בתוכה עיסוק בזהות פרטית וקולקטיבית, כמו בעבודות של פנחס כהן גן, אסד עזי ו**שוטה הכפר** שלו, ודימוי הצבר של עאסם אבו שקרה.

חלק ניכר מהאמנים מגיבים למציאות הפוליטית: ביניהם, דוד ריב, יעקב מישורי, דוד וקשטיין ויגאל תומרקין, לעיתים בשילוב טקסט.

אילת זהר, נחלים, עמקים, ערפילים ועצים
 ושולחן אוכל (על פי וו ז'ן 1280-1354) (פרט), 1996
 דינו ואקריליק על נייר, 130X68
 Ayelet Zohar, Rivers, Valleys, Fogs and
 Trees and a Dining Table (Inspired
 by Wu Zhen 1280-1354), (detail), 1996
 ink and acrylic on paper, 130X68

בן דוד, יגאל בן-נון, אמנון בן עמי, ענת בן שאול, אבי ברג, אסף ברג, ג'ניפר בר לב, דגנית ברסט, אלי גור אריה, מאיה גורדון, יואל גילינסקי, דוד גינתון, גדעון גבטמן, עצמון גנור, יאיר גרבוז, משה גרשוני, דרורה דומיני, מיכאל דרוקס, אוזיאש הופשטר, מיכל היימן, גיתית וייס, דוד וקשטיין, אילת זהר, נטע זיו, דן זקהיים, אורית חסון ולדר, אירית חמו, אבי חרץ, אתי יעקובי ליליאור, מרים כבסה, פנחס כהן גן, דינה כהנא גלר, רפי לביא, יובל לוי, יהודית לוי, מאיה כהן לוי, הילה לולו לינ פרח כפר בירעים, פמלה לוי, טובה לוטן, רינה לוסטינג, יצחק ליבנה, אורי ליפשיץ, מוטי מזרחי, יעקב מישורי, איברהים נובאני, משה ניניו, לאה ניקל, גיורא נסט, מירי נשרי, דורית סטרולוביץ', נעמי סימן-טוב, יגאל עוזרי, אסד עזי, אבי עזרא, יהודית פומרנץ, יהודה פורבוכרא, בלו סימיון פיינרו, מאיר פיצ'חודה, דורית פלדמן, סיגל פרימור, מאיר פרנקו, ענת צחור, אורי צייג, פנחס צינוב'ץ', יאשה צירינסקי, מוש קאשי, יורם קופרמינג, שוש קורמוש, ליליאן קלפיש, צביקה קנטור, אורי קצנשטיין, רוני ראובן, יאן ראוכורגה, מיכאל רורברג, דוד ריב, אורי ריזמן, פנינה רייכמן, פיליפ רנצה, שיר שברון, יאיר שטיין, שמחה שירמן, גלית שכטר, מיכל שמיר, מאירה שמש, ציונה שמש, יהודית שרייבר, יגאל תומרקין.

העבודות שהוצגו ב"שער האחורי", שרבות מהן הוכנו במיוחד למדור, מייצגות את השפה הציורית של כל אחד מהאמנים, ולעיתים קרובות היו חלק מסדרת עבודות, שהאמן או האמנית עבדו עליה באותה תקופה. חלק מהיצירות למדור נוצרו בידי אמנים שעסקו יותר בפיסול וציירו במיוחד למדור, כמו סיגל פרימור. בין האמנים הצעירים שתרמו למדור היו כאלה ששינו במהלך השנים שלאחר מכן את אופי יצירתם, כמו למשל מוש קאשי, ואחרים נשארו נאמנים לסגנונם הראשוני לאורך שנות יצירתם, כמו עצמון גנור. יש אמנים שיצירתם הוצגה במדור וברבות השנים לא המשיכו ליצור ועקבותיהם נעלמו.

16.10.92 9.10.92 2.10.92 25.9.92 18.9.92 11.9.92 4.9.92 28.8.92

מאיה כהן לוי
 חלת דבש 1
 שוש קורמוש
 עבודות על נייר
 צילום 4
 שוש קורמוש
 עבודות על נייר
 צילום 3
 שוש קורמוש
 עבודות על נייר
 צילום 2
 שוש קורמוש
 עבודות על נייר
 צילום 1
 דינה כהנא גלר
 כוס מים 7, גלוית
 התנצלות
 דינה כהנא גלר
 כוס מים 6, גלוית
 התנצלות
 דינה כהנא גלר
 כוס מים 5, גלוית
 התנצלות

21.8.92 14.8.92 7.8.92 31.7.92 24.7.92 17.7.92 10.7.92 3.7.92

דינה כהנא גלר
 כוס מים 4, גלוית
 התנצלות
 אורי צייג
 שנה טובה 4
 אורי צייג
 שנה טובה 3
 אורי צייג
 שנה טובה 2
 אורי צייג
 שנה טובה 1
 מוש קאשי
 ללא שם
 מוש קאשי
 Lily
 מוש קאשי
 ללא שם

אורית חסון ולדה ללא כותרת, 1991
 טכניקה מעורבת על נייר, 16X12
 Orit Hasson Walder, Untitled, 1991
 mixed media on paper, 16X12

של פואמה (למשל, במדור הראשון - "מחפש מזוודות גדולות מאוד" ובשני - "חיש מאולף למכירה בזול"). במדור האחרון שערך לסקלי, ב-31.1.92, הכותרת הייתה: "אמרו לנו שהשער האחורי נהיה מלא גסויות. אנחנו? גסויות? זובי! (המערכת)". במדור שלאחר מכן, ב-7.2.92, הופיעה הכותרת: "שלום. כאן שוב הבחורה החדשה של השער האחורי. זה לא בשבילי. אני עוזבת (תמרה ברודי)". לדברי עפרה ריזנפלד, שעבדה עם לסקלי, הציטוטים לקוחים ממשפטים אמיתיים שלסקלי שמע. מתחת לכל ציטוט מצוין שם, לעיתים שמות בדויים, ולעיתים שמות של אנשים אמיתיים, כמו נורית כהנא, חברה של לסקלי. ריזנפלד אומרת שלסקלי ביקש מחברים עיתונאים "להביא" לו מודעות. בתחנית המדור של 24.1.92 מופיעה מודעה שהמדור פתוח למודעות של כולם (ואף צורף מספר תא דואר). לאחר שלסקלי עזב את עריכת המדור, ערכו אותו מודי בר און, יוסף אל דרור ועוזי וייל, ואת יצירות האמנות אצרה אחרי לסקלי נעמי סימן-טוב. החל ב-1994, יצירות האמנות נוצרו כולן בידי איריס דה בוטון, אם כי במסווה של אמנים ואמניות בדויים.

השטטוש בין בידיון למציאות והתנערות משיפוטיות ערכית, שאפיינו את המהלך של לסקלי במדור "השער האחורי", הם מרכיבים מרכזיים של המפנה הפוסט-מודרניסטי בתרבות המערבית. בספרו **המרד השפוף: על תרבות צעירה בישראל** (1997) מאפיין גדי טאוב (שהיה אחד הכותבים במקומו **העיר**) את התרבות הפוסט-מודרנית, בעקבות סוציולוגים כמו קליפורד גירץ (Geertz), כתרבות המתפרקת לא רק מערכיה, אלא מעצם היכולת לייצר שיפוט ערכי (במובן המודרניסטי). הד לטבעו של הפוסט-מודרניזם - המתואר כמשבר בסיסי בשפה המתאפיין בנתק בין מסמן למסומן ובאובדן האמונה בעצם קיומה של מציאות אובייקטיבית הניתנת-לתיאור - אפשר למצוא באופני הכתיבה של תרבות המקומונים בישראל, שבתוכה צמח "השער האחורי". במובן החברתי, התרבותי והפוליטי אפשר אפוא לראות

מזרחית", ודגנית ברסט הציגה ארבע עבודות בסדרה "ראש", הומאז' ל"ראש" של רפי לביא. במהלך 1992 12 אמנים הציגו סדרות: יאיר גרבוז - "כדלעיר", ענת צחור - "מצפן", נטע זיו - "ללא שם", צביקה קנטור - "מרק", אורי צייג - "שנה טובה", דינה כהנא גלר - "כוס מים", מאיה כהן לוי - "חלת דבש", לארי אברמסון - "עבודה 1986-1992", שמחה שירמן - "גופת אישה אלמונית, גופת גבר אלמוני", יצחק ליבנה - "מראה שמים", אורי ליפשיץ - "כלב במדריד".

במדור הראשון של "השער האחורי" (יוני 1989) אפשר לראות מעין "זרם תודעה" של מודעות, שחלקן אמיתיות וחלקן בדויות. בראשית כל מדור מופיעה מודעה אחת גדולה מובלטת, שמתפקדת כמו שם

דינה כהנא גלר, כוס מים 4, גלוית התנצלות, 1992
 טכניקה מעורבת על נייר, 22X18
 Dina Kahana Gueler, Glass of Water 4, Apology Postcard, 1992
 mixed media on paper, 22X18

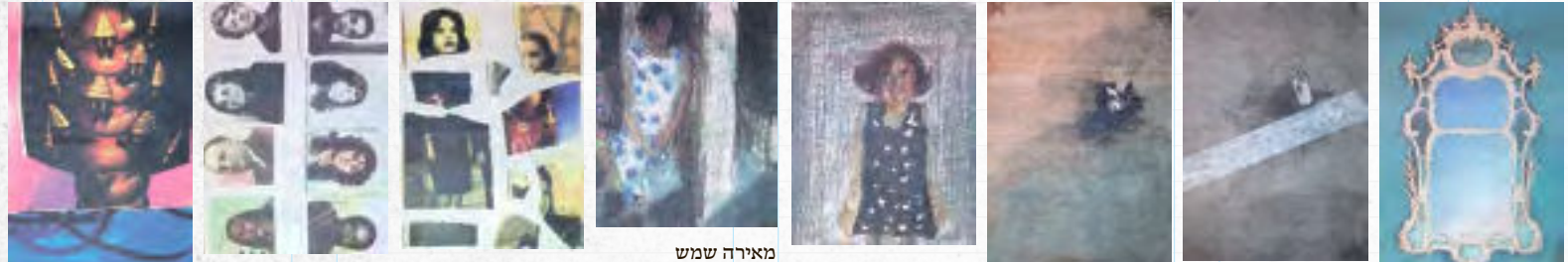
כך בעבודה של ארנון בן דוד מ-1989 מופיע הטקסט "רבין רבין יאללה יאללה תסתלק מרמאללה" על רקע פסים. בעבודה של דוד ריב חוזרת המילה באנגלית TIME בכיתוב שמזכיר את סיגוריות טיים עם גמלים של נובלס. יש עבודות עם טקסט גרפי ברוח פוסט-פופית, כמו זו של ג'ניפר בר לב, או **אהבה** של עצמון גנור מ-1992. קבוצה קטנה מאוד של עבודות הן מופשטות ממש - של יהודית לוי וואבי ברג (1989), אירית חמו (1990) ולאה ניקל (1989).

דמות אדם סכמתית, ברישום קווי או ככתם בלי פרטים, או חלקי גוף כמו ראש או ידיים מופיעים בעבודות רבות, למשל אצל פנחס כהן-גן, מיכל היימן, איברהים נובאני, עצמון גנור, אודי אלוני, פמלה לוי, ציונה שמשי, גיורא נט, רינה לוסטיג, פנינה רייכמן, מאיה גורדון, רפי לביא, דגנית ברסט. בעבודות רבות הסכמתיות של הדמות או חלקי הגוף מוכירה את עולם הקומיקס או ציורי הנפשה - כך אצל אורי קצנשטיין, מאיר פיצ'חדוה, אתי יעקובי, אסד עזי, שמעון אבני, אוזיאש הופשטטר, מאירה שמש, יאיר גרבוז וצביקה קנטור.

בקבוצה אחרת של עבודות מופיע אובייקט מרכזי: קופסת שימורים אצל נעמי סימן-טוב (1989), סדרה של תקליטים אצל מוטי מזרחי (1990), אבן נייר ומספריים בסדרה של אורית חסון ולדה (1991) ועוד; או בעלי חיים כמו הברווז של אורי צייג מ-1992 והנמר של מיכל שמיר מ-1989. נוף על סף הפשטה נמצא בעבודות של אורי ריזמן, ליליאן קלאפיש, יאשה צירינסקי, מאיה גורדון, יהודה פורבוכראי; וכן תצלומים מטופלים של שוש קורמוש מ-1992.

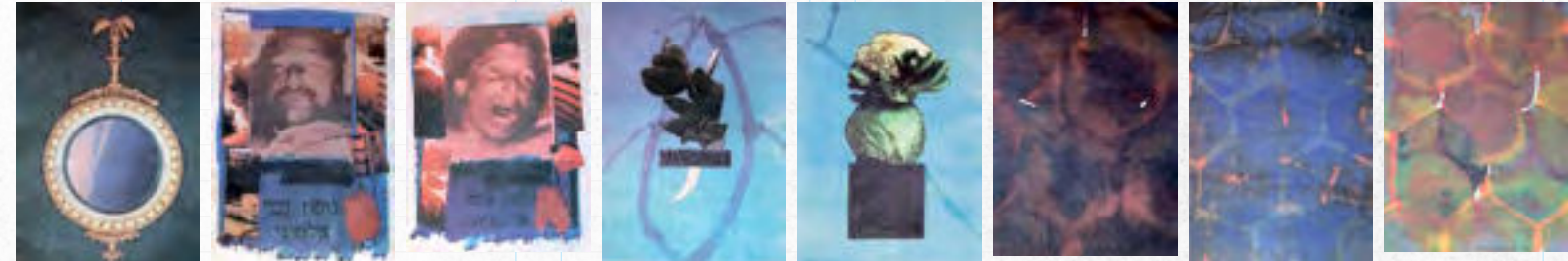
ב-1991 החל לסקלי להציג עבודות בפורמט של סדרות. ב-1991 הציג פנינה רייכמן ומאיה גורדון כל אחת במשך שבעה שבועות. רייכמן הציגה שבע עבודות, מתוכן שלוש הן חלק מהסדרה "אייקונה". מאיה גורדון הציגה שבע עבודות שמהוות את הסדרה "הר". רפי לביא הציג ארבע עבודות בסדרה "ראש", יהודה פורבוכראי הציג ארבע עבודות בסדרה "תנועה

5.2.93 29.1.93 22.1.93 15.1.93 8.1.93 1.1.93 25.12.92 18.12.92

יואל גילינסקי עץ-החיים (1)
 מיכאל רורברגר "סידור פרחים", מתוך "רשימת המצאי של התמותה iv"
 מיכאל רורברגר "קריעה לסדר", מתוך "רשימת המצאי של התמותה iv"
 מאירה שמש תמונות מן האלבום, "ניצבת בסרט 'הקיץ של אביה'"
 אורי ליפשיץ כלב במדריד 2
 אורי ליפשיץ כלב במדריד 1
 יצחק ליבנה מראה-שמים 2

11.12.92 4.12.92 27.11.92 20.11.92 13.11.92 6.11.92 30.10.92 23.10.92

יצחק ליבנה מראה-שמים 1
 שמחה שירמן גופת גבר אלמוני, גופת אישה אלמונית - 470430
 שמחה שירמן גופת אישה אלמונית - 470430
 לארי אברמסון עבודה 2 1986-1992
 לארי אברמסון עבודה 1 1986-1992
 מאיה כהן לוי חלת דבש 4
 מאיה כהן לוי חלת דבש 3
 מאיה כהן לוי חלת דבש 2

שיח "השמאל החדש" חיפש דרכים להביע התנגדות (או לכל הפחות הסתייגות) לשיח הלאומי-הציוני ומצא ביטוי גם במקומונים של התקופה (העיר, כל העיר, זמן תל-אביב ואחרים), שהיו תת-תופעה בשדה הרחב יותר של העיתונות בישראל (באותה תקופה נולדו גם העיתון **חדשות** והמגזין **מוניטין**). השפעתן של כמה תופעות חברתיות ותרבותיות במערב שלאחר נפילת הגוש הסובייטי - כמו הגלובליזם והליברליזם הכלכלי - הורגשה גם בישראל, ונוספו להן המחאה והמחלוקת סביב מלחמת לבנון הראשונה והמשבר הכלכלי של 1983.

"התודעה הדורית התעצבה בצל מאורעות שנחו כטראומה ברמה הקולקטיבית: שנות פרידה ותפנית בחברה הישראלית, שנים של תסיסה, משבר ואכזבה בקרב הקבוצות שאיבדו את מקומן ההגמוני בשררה המרכזית של החברה הישראלית, בזמן שקבוצות אחרות גיששו את דרכן ונאבקו על זהותן ועל זכויותיהן", כותבת יעל גילעת.⁵ האינתיפאדה הראשונה (1987-1993) ושינויים כלכליים מסיביים, שהתרחשו באותה תקופה בארץ ובעולם, השפיעו על האמנים והאמניות ועוררו בהם שאלות של זהות והשתייכות. דור אמני שנות ה-80 הוא הדור הראשון שנולד בעשור שלאחר הקמת המדינה, דור שני לשורדי שואה, דור ראשון או שני להגירה, והיו בו גם אמנים ערבים, שנולדו אחרי 1948 וחיו תחת ממשל צבאי.

לתופעות של המעבר ממודרניזם לפוסט-מודרניזם (שהתבטא בביזור של תנועות מודרניסטיות לשלל "תתי-תופעות" ולריבוי סגנונות ללא מוסכמה משותפת) נוספו, בהקשר הישראלי, המעבר משיח אידיאולוגי לאומי לשיח שעוסק בזהות אישית, במיניות ובגוף. לכל אלה ניתן ביטוי רחב במקומונים, שמלכתחילה פנו פחות לסיקור של תופעות לאומיות וכלל-ארציות ונטו יותר לעיסוק בתופעות מקומיות. והמקומי התל-אביבי כלל, בין היתר, נושאים כמו חיי הקהילה הגאה, פמיניזם וזכויות אורח של קבוצות עירוניות שונות, לצד כתיבה אישית

בהתמקדות של הכתיבה המקומונית במקומי, בתת-תרבויות ובקהילות של טעם ו"פזזה" (שהיא עמדה אירונית ובלתי מתחייבת של העמדת פנים ביחס לתרבות) גם ביטוי של משבר. סופרים וסופרות כמו אורלי קסטל בלום, אתגר קרת ועוזי וייל, שהחלו לכתוב באותה תקופה, מביאים לידי ביטוי בכתיבתם לא רק משבר אמון פוליטי במערכות החברה, אלא משבר אפיסטמולוגי בעצם האמונה ביכולת לדעת ולתאר את המציאות כשלעצמה. הפן הסוריאליסטי והפנטסטי בכתיבתם נובע לא רק מאכזבה פוליטית ו"בריחה מהמציאות" - אלא ממשבר של תפיסת המציאות עצמה.³

עוזי וייל, אחד מעורכי "השער האחורי" אחרי לסקלי, איגד את הטקסטים שכתב במדור בספר **חייו ומותו של "השער האחורי"** (2006). הוא כותב: "[...] או אין 'אני'. אין עוזי. אין טור. אין עיתון. יש רק את רגע המפגש הזה של המוח עם האצבעות המקלדות. רגע שהוא כלום, רגע טהור. מה שיצא ממנו, יצא. קודם תכתוב ואח"כ תבין על מה".⁴ דבריו של וייל מגלמים את הרעיון של "השער האחורי". המקומון בכלל, ומדור "השער האחורי" בפרט, עסקו ברגע טהור, בעכשיו. מהות זו היא נגזרת של מדיום העיתונות המודפסת בעידן של טרום האינטרנט - העיתון שפורסם באותו יום, יכול לשמש לעטוף דגים למחרת. מה שלא נשמר (בארכיון) נעלם, וגם מה שנשמר בארכיון אינו זמין לכל אחד. התחושה של "הרגע הטהור" איפשרה שחרור וחופש לבטא ככל העולה על הדעת. אין משמעות למשך, ללינאריות או למכלול, ההווה הוא-הוא המשמעות. כזהו גם המהלך האוצרותי של לסקלי, שהיה מיזם מתגלגל, שלא נועד לקדם אמן זה או אחר או לשרטט תפיסות כוללות.

אפשר למצוא מכנים משותפים בין ההתפתחויות האמנותיות באותן השנים לבין אופיו של המקומון ושל מדור "השער האחורי", שנבעו מהשפעות זהות. המקומון, כזירה עיתונאית-תרבותית, הביא לידי ביטוי מגוון של עמדות שהמשותף לכולן היה אופיין הליברלי-הפלורליסטי.

אבי עזרא, אור-גז-מהל, 1990, אקריליק על נייר, 100X70
Avi Ezra, Or-Gas-Ma?, 1990, acrylic on paper, 100X70

28.5.93

אתי יעקבי
לפתע שמעו

21.5.93

אתי יעקבי
בוקר אביב אחד

14.5.93

דוד וקשטיין
דבר איתי גלויות,
דוקטור, האם כל
המערכות קשירות?

7.5.93

דוד וקשטיין
ללא מילים

30.4.93

דוד וקשטיין
שלום לך, אני שאיש
אינו מכיר

23.4.93

דוד ריב
ללא כותרת 4

16.4.93

דוד ריב
ללא כותרת 3

9.4.93

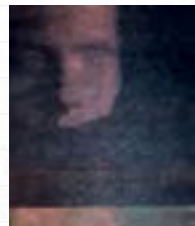
דוד ריב
ללא כותרת 2

2.4.93

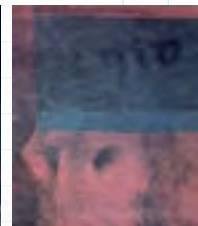
דוד ריב
ללא כותרת 1

26.3.93

יהודית שרייבר
ללא כותרת 2

19.3.93

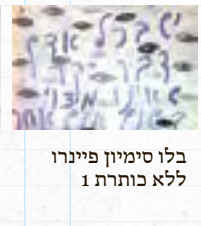
יהודית שרייבר
ללא כותרת 1

12.3.93

בלו סימיון פיינרו
ללא כותרת 2

5.3.93

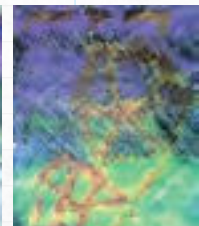
בלו סימיון פיינרו
ללא כותרת 1

26.2.93

מיכל שמיר
2

19.2.93

מיכל שמיר
1

12.2.93

יואל גילנסקי
עץ-החיים (2)

נעמי סימן-טוב, יומבו, 1989, טכניקה מעורבת על נייר, 21.5X29
 באיורים אוסף דורון סבג, או.אר.אס בע"מ
 Naomi Siman-Tov, Yombo, 1989, mixed media on paper, 21.5X29
 courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd

בשנים האחרונות ניכרת התעניינות בהשפעתם של המגוינים המודפסים על התרבות, בעיקר בשנות ה-80 של המאה ה-20 (כך, למשל, התערוכה "FACE" בנשינול פורטרט גלרי בלונדון ב-2025 בחנה את הצילום פורץ הדרך במגויין זה באותן שנים). זאת אולי לנוכח החלל הריק שנותר עם היעלמותם של המקומונים והמגוינים המודפסים לטובת מגויני אינטרנט. אפשר לראות את התערוכה "השער האחורי של חזי לסקלי" כחלק ממהלך זה.

התערוכה היא מהלך עצמאי הנסמך על בחירת העבודות של לסקלי במדור "השער האחורי". פעולת ההיפוך של המהלך האוצרותי של לסקלי, מהדימוי המודפס בחזרה לעבודות המקוריות, מאפשרת להתבונן בחלק מהיצירות בגודלן המקורי, בסמיכות זו לזו, בחלל ממש. התערוכה המקיפה, המסכמת את השנים שבהן פעל המדור בעריכת

של "האני" כמופע של פאסטיש, ציטוט, השאלה ופרודיה. אמנים בחרו במודע באלטרנטיבי בצורתו "הנמוכה", האישית (אורח חיים אלטרנטיבי, השתייכות לקהילות טעם, וכדומה) על פני ההצהרות הפוליטיות האוניברסליסטיות של אמני שנות ה-70.

דוגמה מובהקת למגמות אלו ביטאה התערוכה הקבוצתית רחבת ההיקף "אנטיפאטוס - הומור אפל, ציניות ואירוניה באמנות ישראלית" במוזיאון ישראל, ירושלים, שאצרה תמי כץ-פרימן ב-1993, וכן התערוכה "מטאסקס" שאצרה כץ-פרימן במוזיאון חיפה לאמנות ב-1994. על תערוכות אלה כתבה כץ-פרימן במאמר בערב רב "פחות עניין אותי לזקק את הדי-אן-איי הישראלי, לחבוט שוב בשאלת ה'מקומיות', או לבחון את הדלות התל-אביבית לעומת הירושלמית [...] יותר עניין אותי לאתר מגמות ונושאים משותפים לאמנים במקומות שונים בעולם, להכניס יצירות שנעשו מחוץ לישראל לתוך הקשר מקומי ולהפך".⁷

וספרותית במדורים אישיים. אפשר לראות גם בשירתו של לסקלי מעין גשר בין המודרניזם לפוסט-מודרניזם. המשורר מאיר ויזלטיר כינה את לסקלי המשורר המודרניסט האחרון. אחריו "יש שירה אתנית, יש שירה ג'נדרית, שירה פסיכולוגיסטית, כל מיני דברים כאלה...".⁶ עמדתו האמנותית של לסקלי בשירתו מסבירה גם היא את הבחירה להציג כיום את העבודות של "השער האחורי" שבעריכתו ולבחון באמצעותן את הקשר בין המקומון לבין התרבות והאמנות של התקופה.

אוסף העבודות שהוצגו במדור "השער האחורי" במקומון העיר בשנים 1989-1993 מאפשר לבחון כיצד מגמות שונות בארץ ובעולם השפיעו על שדה האמנות של שנות ה-80 ותחילת שנות ה-90 של המאה ה-20. תקופה זו, שהתאפיינה בפרץ יצירתיות, כונתה בעולם תקופת "החזרה לציור" ובעקבות זאת גם בישראל. מה שהוגדר כ"מפנה שנות ה-80" ו"פוסט-מודרניזם" היה ריאקציה לשנות ה-60 וה-70 והתבטא במעבר מאמנות מושגית, שראתה עצמה כבעלת תפקיד ערכי ופוליטי, לאמנות שהתאפיינה בביטוי אישי, בשילוב הומור ואירוניה, בבחינת הממד האשלייתי באמנות ובגישה שלא רואה באמנות משמעות מעבר לביטוי העצמי.

באופן פשוטי מעט, אפשר לטעון שאמני שנות ה-80 וה-90 התייחסו ממהפכות גדולות ופנו "לחגוג את החיים" בשלל המופעים הנון-קונפורמיסטיים שלהם, דווקא מתוך הכרה במצב הפוליטי הכללי שאין ממנו מוצא. אחדים מהם אף עשו זאת מתוך תפיסה שלפיה העיסוק בזהות פרטיקולרית הוא הנתיב היחיד שנותר לאמנות כדי להביע התנגדות לסדר החברתי והפוליטי הקיים. מבחינה זו, אין זה מדייק לתאר את שנות ה-80 וה-90 באמנות כשנים אסקפיסטיות וניאו-שמרניות, כלומר כשליטתן של שנות ה-70. נכון יותר לחשוב על תהליך המרה של האימפולס הפוליטי חמור הסבר של האמנות המושגית בגישה פתוחה וקרנבלית יותר לסוגיות של תרבות הגמונית ותרבות שוליים. ההתפוצצות היצירתית של שנות ה-80 נדמתה לחגיגה קליידוסקופית

מיכל ביבר, ללא כותרת, 1991, 15X11
 אקריליק על נייר, 15X11
 Michal Biber, Untitled, 1991
 acrylic on paper, 15X11

15.9.93	10.9.93	3.9.93	27.8.93	20.8.93	13.8.93	6.8.93	30.7.93
פמלה לוי ללא כותרת 3	פמלה לוי ללא כותרת 2	פמלה לוי ללא כותרת 1	דוד גינתון דגל	דוד גינתון מפה (ארצות הברית של ישראל)	דוד גינתון מטרה צהובה	הילה לולו לינ (פרח כפר ביריעים) אינאלברוח	הילה לולו לינ (פרח כפר ביריעים) מתוקשלי

23.7.93	16.7.93	9.7.93	2.7.93	25.6.93	18.6.93	11.6.93	4.6.93
הילה לולו לינ (פרח כפר ביריעים) תוציאתהפקק	רוזה מיניסטר "רוזה מיניסטר מודיעה ש: נמנמתי פרפרדס שמנמן הי וצרוד משיבוש ירוק עד כלות (חלה?)..."	רוזה מיניסטר בשרות רעמסס בע"מ, חברה מובילה לקינוחי רסטורציה בשטח"	רוזה מיניסטר "רוזה מיניסטר (בקיץ ב) לתלתן קבל. טרפח!"	יעקב מישורי אבסטרקט	יעקב מישורי ציור מופשט	יעקב מישורי אני	אתי יעקבי בלילה הזה

עצמון גנור שרדון, 2026/1991
 שחזור בטכניקה מעורבת על פי.וי.סי, 55X40
 Atzmon Ganor, Sleeve, 1991/2026
 mixed media reproduction on PVC, 55X40

שיר שבדרון, ללא כותרת, 1993
 33X33
 אקריליק על נייר, Shir Shvardon, Untitled, 1993
 acrylic on paper, 33X33

לסקלי, משרטטת אפוא מבט פנורמי וחד-פעמי של שדה האמנות בישראל בשנות ה-80 ותחילת שנות ה-90 של המאה ה-20, תקופה שבמובנים רבים משפיעה עד היום על שדה האמנות המקומי. הצגתה של "השער האחורי של חזי לסקלי" בתערוכה אורחת בחלל האמנות של עיתון הארץ, גלריה מינוס אחת, המיועדת להצגת יצירות מאוסף "הארץ" לאמנות, היא אך טבעית. עמוס שוקן, המו"ל של עיתון הארץ, שייסד את אוסף האמנות של העיתון, הוא זה שהקים את רשת המקומונים, שעיתון העיר היה חלק ממנה, ובמידה רבה עמד מאחורי שגשוגה של תרבות המקומונים של שנות ה-80. בחלל הגלריה מוצגים, לצד עבודות האמנות, עמודים של "השער האחורי" ובהם אפשר לקרוא בטקסטים שהופיעו במדור מסביב לעבודות האמנות. התערוכה "השער האחורי של חזי לסקלי" היא אפוא צוהר לתופעה המכונה "מפנה שנות ה-80" באמנות ובתרבות בישראל, שהתבטא בפרץ יצירתיות, פלורליזם ואקלקטיות. מאפיינים אלו, שנבעו מגורמים שונים שצינו לעיל - סוציולוגיים, פוליטיים, מקומיים וגלובליים - באו לידי ביטוי בתחומים רבים: אמנות, ספרות, אופנה, מוזיקה, אדריכלות ועיתונות. תופעה זו מגולמת במידה רבה גם בדמותו של חזי לסקלי: זן ייחודי של איש תרבות, שעסק בתחומים שונים ומגוונים - מחול, שירה, אמנות פלסטית, ביקורת - לצד הכתיבה העיתונאית, והצליח לשלב ביניהם באופן המשקף את רוח התקופה.

- 1 ז'אק דרידה, מחלת הארכיב (תרגום: מיכל בן נפתלי), תל אביב: הוצאת רסלינג, [1995] 2006.
- 2 חזי לסקלי, "ציור למרגלות הכורסה האהובה", העיר, 8.6.90.
- 3 גדי טאוב, המרד השפוף: על תרבות צעירה בישראל, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1997, עמ' 144-154.
- 4 עוזי וייל, "הקדמה", חייו ומותו של השער האחורי, ידיעות ספרים, 2006, עמ' 7.
- 5 יעל גילעת, דור המפנה: אמנות צעירה בשנות ה-80 בישראל, מכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, 2019, עמ' 29.
- 6 מצוטט אצל עודד כרמלי, "החיים הם רק תירוץ רע", TimeOut, 15.7.2014.
- 7 תמי כץ-פרימן, "על ניסיונות לאיפיון דורי בשנות ה-90", ערב רב, גיליון 06, 3.12.2024, <https://www.erev-rav.com/archives/58072>

31.12.93	24.12.93	17.12.93	10.12.93	3.12.93	26.11.93	19.11.93
מיירי נשרי 3	מיירי נשרי 2	מיירי נשרי 1	מרים כבסה חום על נייר צילום 3	מרים כבסה חום על נייר צילום 2	מרים כבסה חום על נייר צילום 1	גדעון גבטמן סתם טבע דומם 3

12.11.93	5.11.93	29.10.93	22.10.93	15.10.93	6.10.93	29.9.93	24.9.93
גדעון גבטמן סתם טבע דומם 2	גדעון גבטמן סתם טבע דומם 1	שיר שבדרון ללא כותרת	שיר שבדרון ללא כותרת	שיר שבדרון ללא כותרת	דן זקהיים ללא שם	דן זקהיים Bear with Me	דן זקהיים אבדון או "Lots of Lost"

TIME TIME TIME TIME TIME

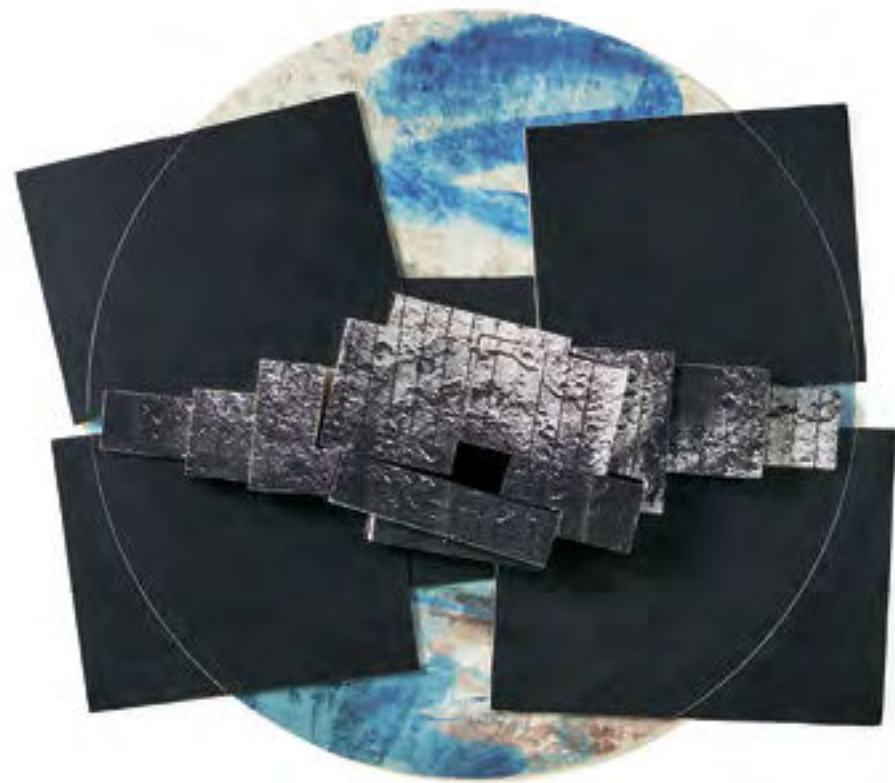

TIME TIME TIME TIME TIME

TIME TIME TIME TIME TIME

דוד ריב, ללא כותרת, 2010, מדפס רשת על בד, 66x99.5, גאופק "הארץ"
David Reeb, Untitled, 2010, Screen print on canvas, 66x99.5, From the Haaretz collection

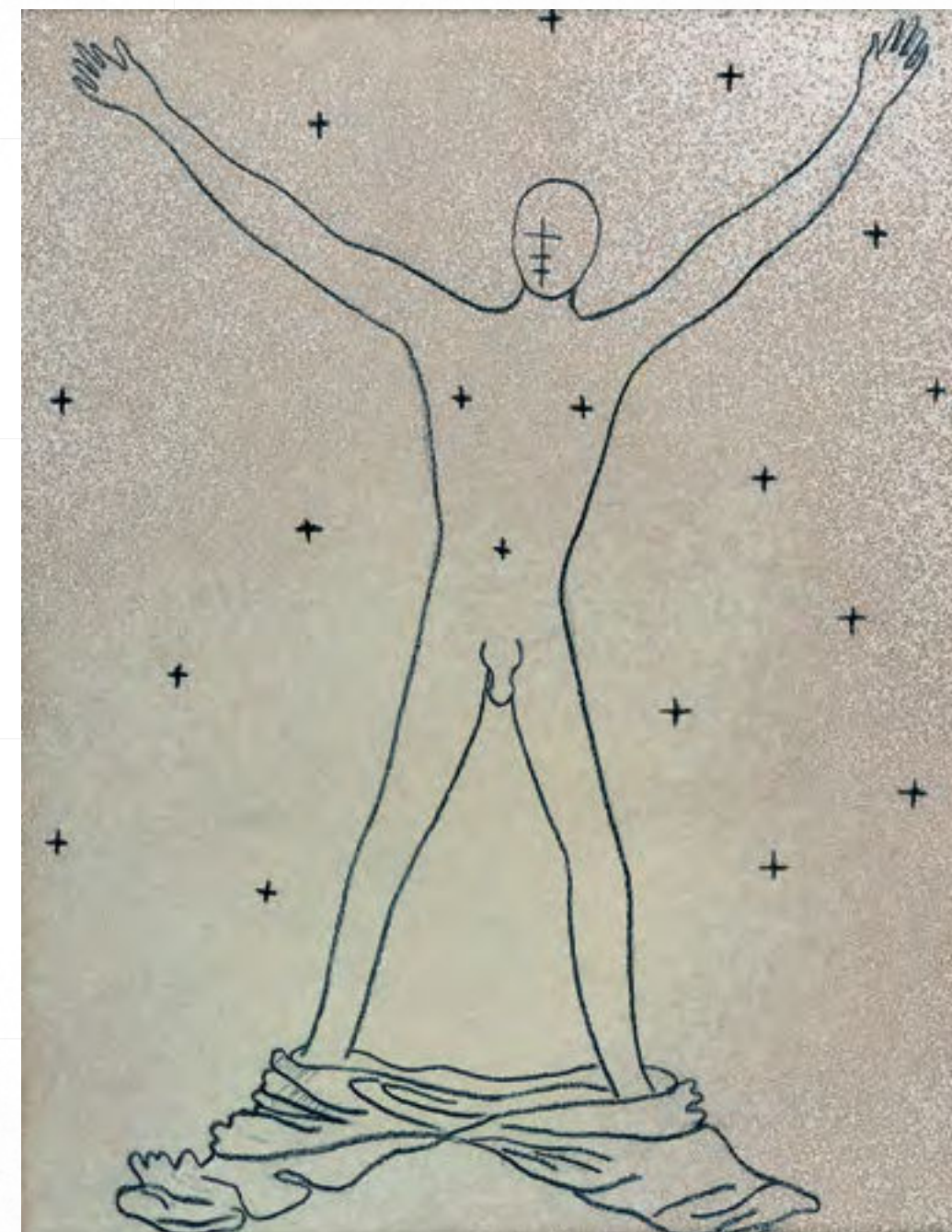

יאשה צירינסקי, ללא כותרת, 1990-1989, טכניקה מעורבת על נייר, 83X73
Yasha Cyrinski, *Untitled*, 1989-1990, mixed media on paper, 83X73

עצמון גנור, ללא כותרת, 1989, עיפרון על נייר, 27X20, באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.אס בע"מ
Atzmon Ganor, Untitled, 1989, pencil on paper, 27X20, courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

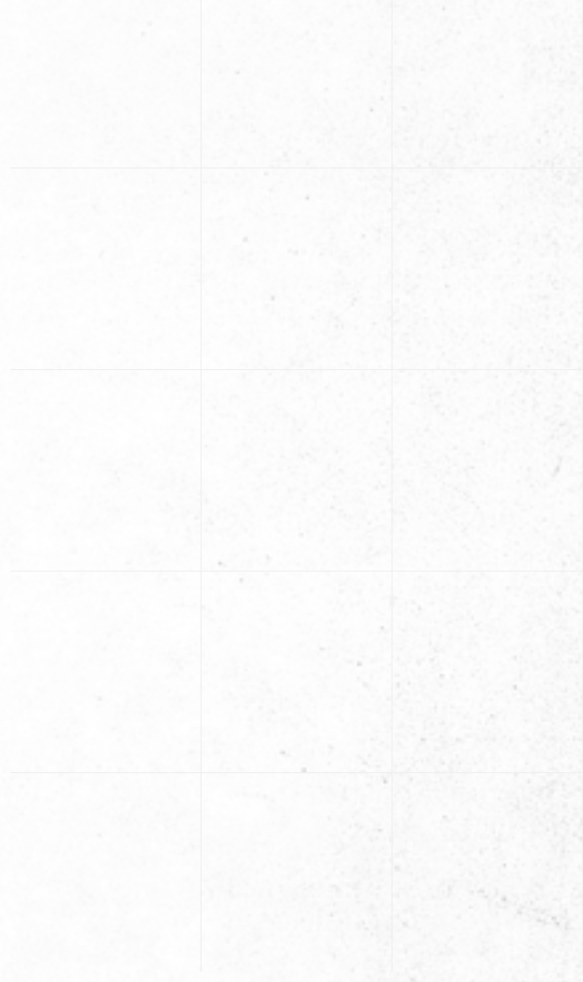

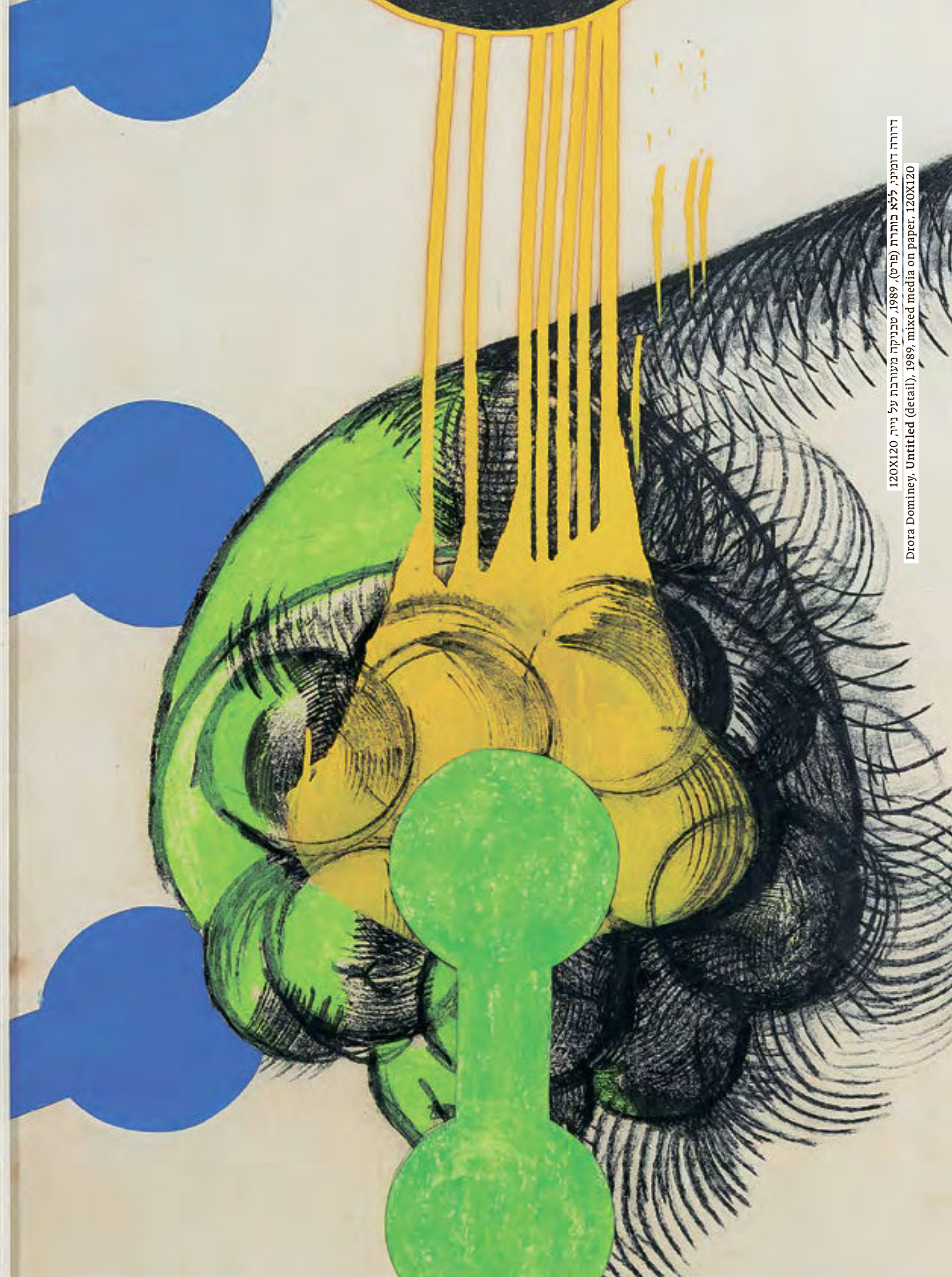
ענת בן שאול, נגודה - מלכת הפורנו הרוסית, 1990
טכניקה מעורבת על בד, 151X110, באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.אס בע"מ
Anat Ben Shaul, Nagoda - The Russian Porno Queen, 1990
mixed media on canvas, 151X110, courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

מוטי מזרחי, תקליט מס' 6, מתוך הסדרה "הד ארצי" (פרט), 1990, טכניקה מעורבת על ניירות שקופים, 42X30
Motti Mizrachi, Record No. 6 from the series "Hed Arzi" (detail), 1990, mixed media on transparent paper, 42X30

דרורה דומיני, ללא כותרת (פרט), 1989, טכניקה מעורבת על נייר, 120X120
Drora Dominey, Untitled (detail), 1989, mixed media on paper, 120X120

מלך הרועים, 1965-1966, ג. 85 ס"מ, אוסף מוזיאון ישראל.

נטע זיו, ללא כותרת, 1989, טכניקה מעורבת על נייר, 18X13
באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.א.ס בע"מ
Netz Ziv, Untitled, 1989, mixed media on paper, 18X13
courtesy of The Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

משה ניניו, ללא כותרת, 1990, תצלום, 20X14, באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.א.ס בע"מ
Moshe Ninio, Untitled, 1990, photograph, 20X14, courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

מיכל היימן, מוזח, 1989, טכניקה מעורבת על נייר, 16X10, באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.א.ס בע"מ
Michal Heiman, Muse, 1989, mixed media on paper, 16X10, courtesy of The Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

רוני ראובן, ללא כותרת, 1990, טכניקה מעורבת על נייר, 70X50
 Rony Reuven, Untitled, 1990, mixed media on paper, 70X50

אירית חמו, ללא כותרת, מתוך הסדרה "עבודות על נייר", 1994-1991, פחם על נייר, 47X97, מאוסף "הארץ"
 Irit Hemmo, Untitled from the series "Works On Paper", 1991-1994, charcoal on paper, 47X97, from the Haaretz Collection

מוטי מזרחי, תקליט מס' 7, מתוך הסדרה "הד ארצי", 1990, טכניקה מעורבת על ניירות שקופים, 42X30
 Motti Mizrachi, Record No. 7, from the series "Hed Atzi", 1990, mixed media on transparent paper, 42X30

אתי יעקובי ליליאור, The World of Wonders 2, 1990
שמן על בד, 110X100
Eti Jacobi Lelior, The World of Wonders 2, 1990
oil on canvas, 110X100

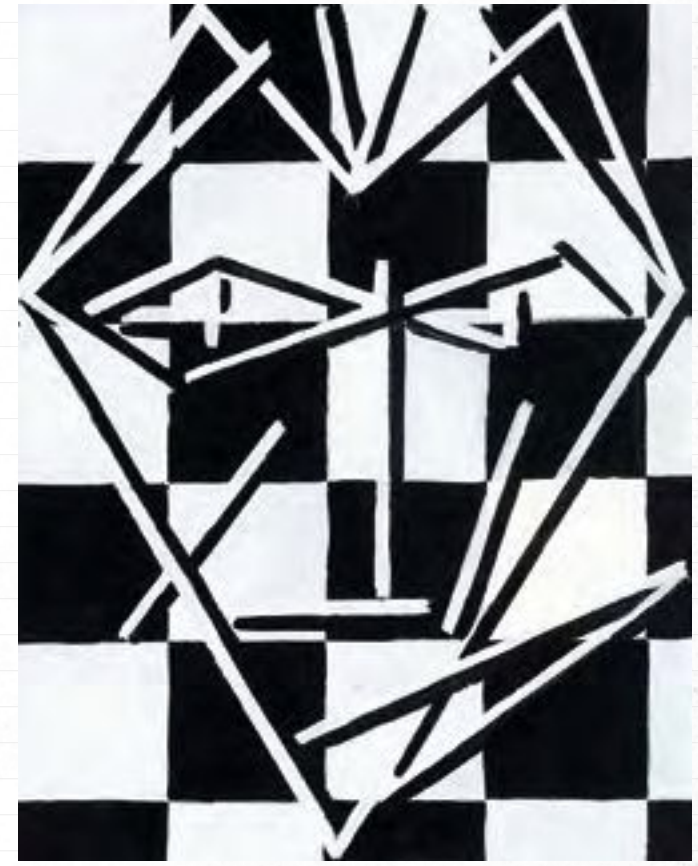
גינפר בר לב, ללא כותרת, 1989, אקריליק על נייר, 49X34, באדיבות אוסף דורון סבג, או-אריאס בע"מ
Jennifer Bar Lev, Untitled, 1989, acrylic on paper, 49X34, courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

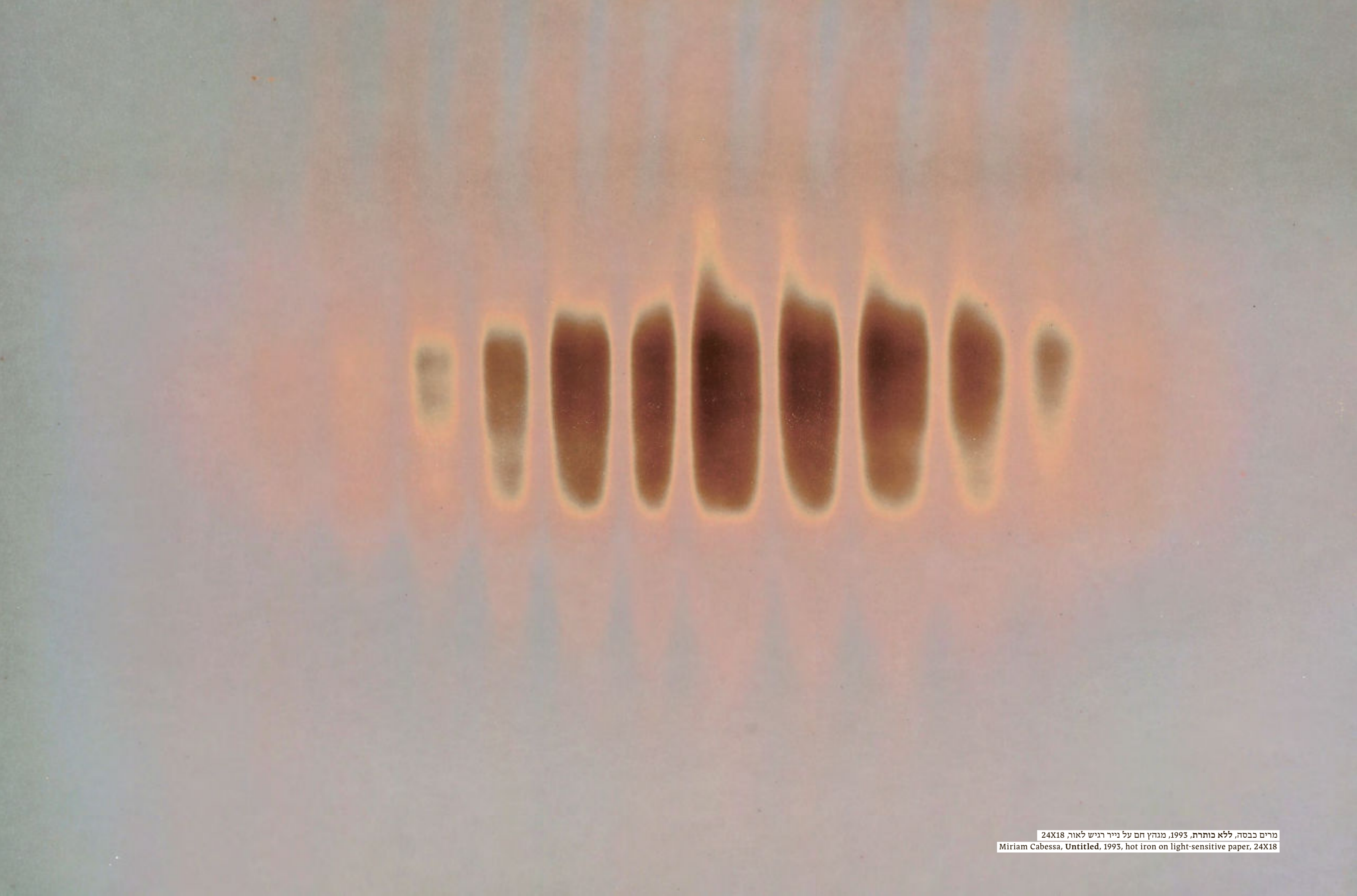
DREAMING
ABOUT
HITLER
WITH
JONATHAN
BOROFSKY

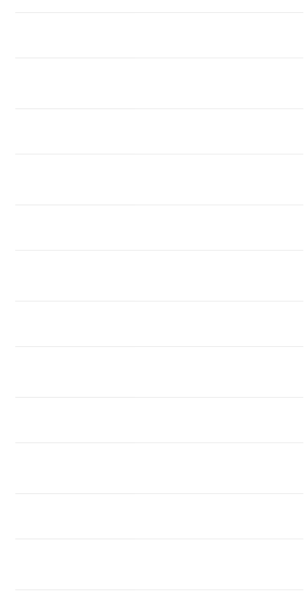
יגאל בין נון, טעות, מתוך הסדרה "Error", 1990, טכניקה מעורבת על נייר, 80X55
Yigal Bin-Nun, Error from the series "Error", 1990, mixed media on paper, 80X55

דגנית ברסט, ראש, מתוך הסדרה "ראש", 1991, אקריליק על נייר, 28X22
Deganit Berest, Head from the series "Head", 1991, acrylic on paper, 28X22

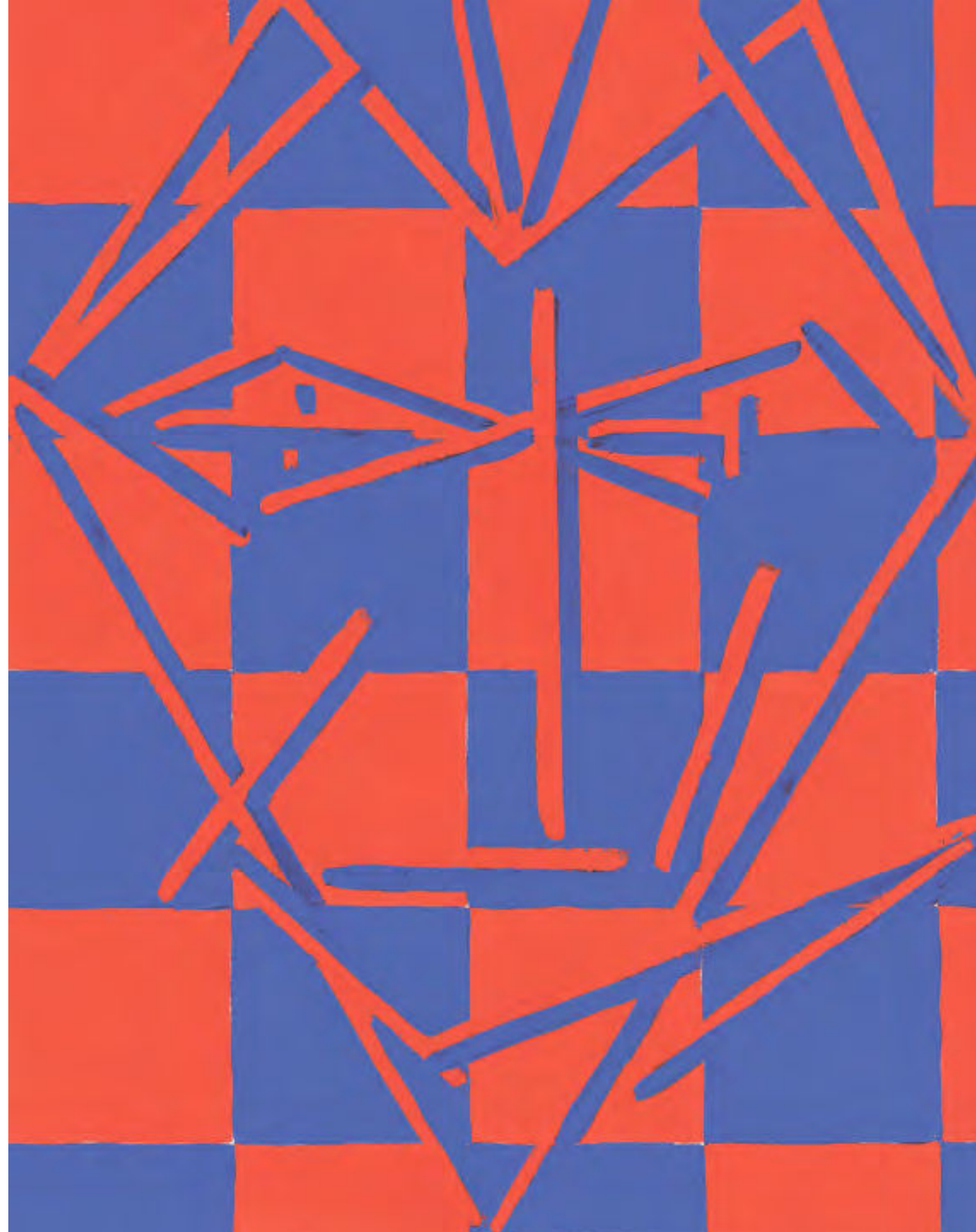
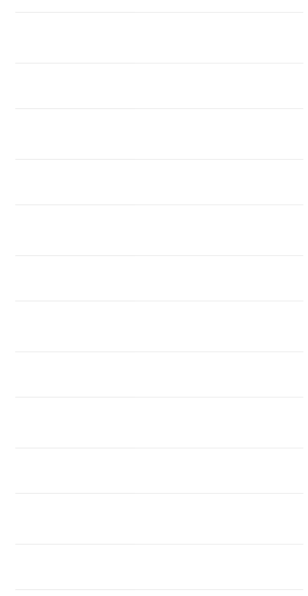

מרים בבסה, ללא כותרת, 1993, מנהץ חם על נייר רגיש לאור, 24X18
Miriam Cabessa, Untitled, 1993, hot iron on light-sensitive paper, 24X18

דגנית ברסט , ראש ד', מתוך הסדרה "ראש", 1991, אקריליק על נייר, 28X22
Deganit Berest, Head D from the series "Head", 1991, acrylic on paper, 28X22

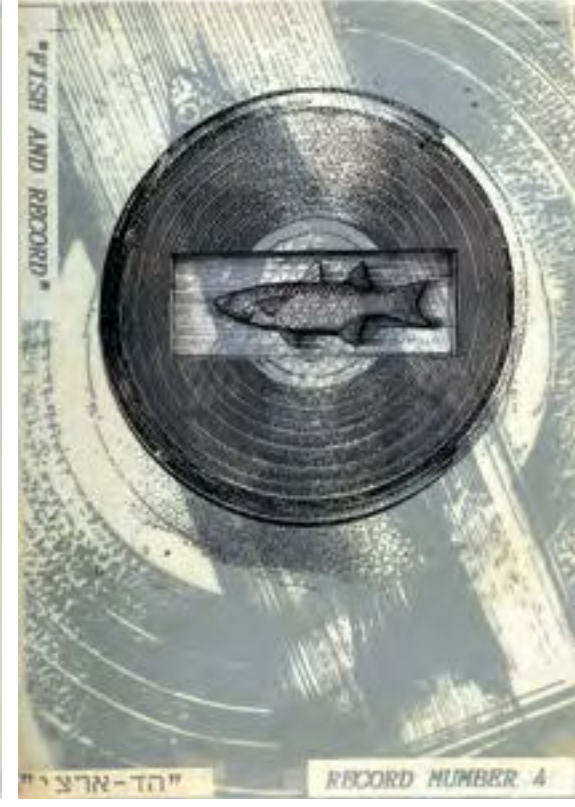

מוטי מזרחי, תקליט מס' 3, מתוך הסדרה "הד ארצי", 1990
 טכניקה מעורבת על ניירות שקופים, 42X30
 Motti Mizrachi, Record No. 3 from the series "Hed Arzi"
 1990, mixed media on transparent paper, 42X30

מוטי מזרחי, תקליט מס' 5, מתוך הסדרה "הד ארצי", 1990
 טכניקה מעורבת על ניירות שקופים, 42X30
 Motti Mizrachi, Record No. 5 from the series "Hed Arzi"
 1990, mixed media on transparent paper, 42X30

מוטי מזרחי, תקליט מס' 4, מתוך הסדרה "הד ארצי", 1990
 טכניקה מעורבת על ניירות שקופים, 42X30
 Motti Mizrachi, Record No. 4 from the series "Hed Arzi"
 1990, mixed media on transparent paper, 42X30

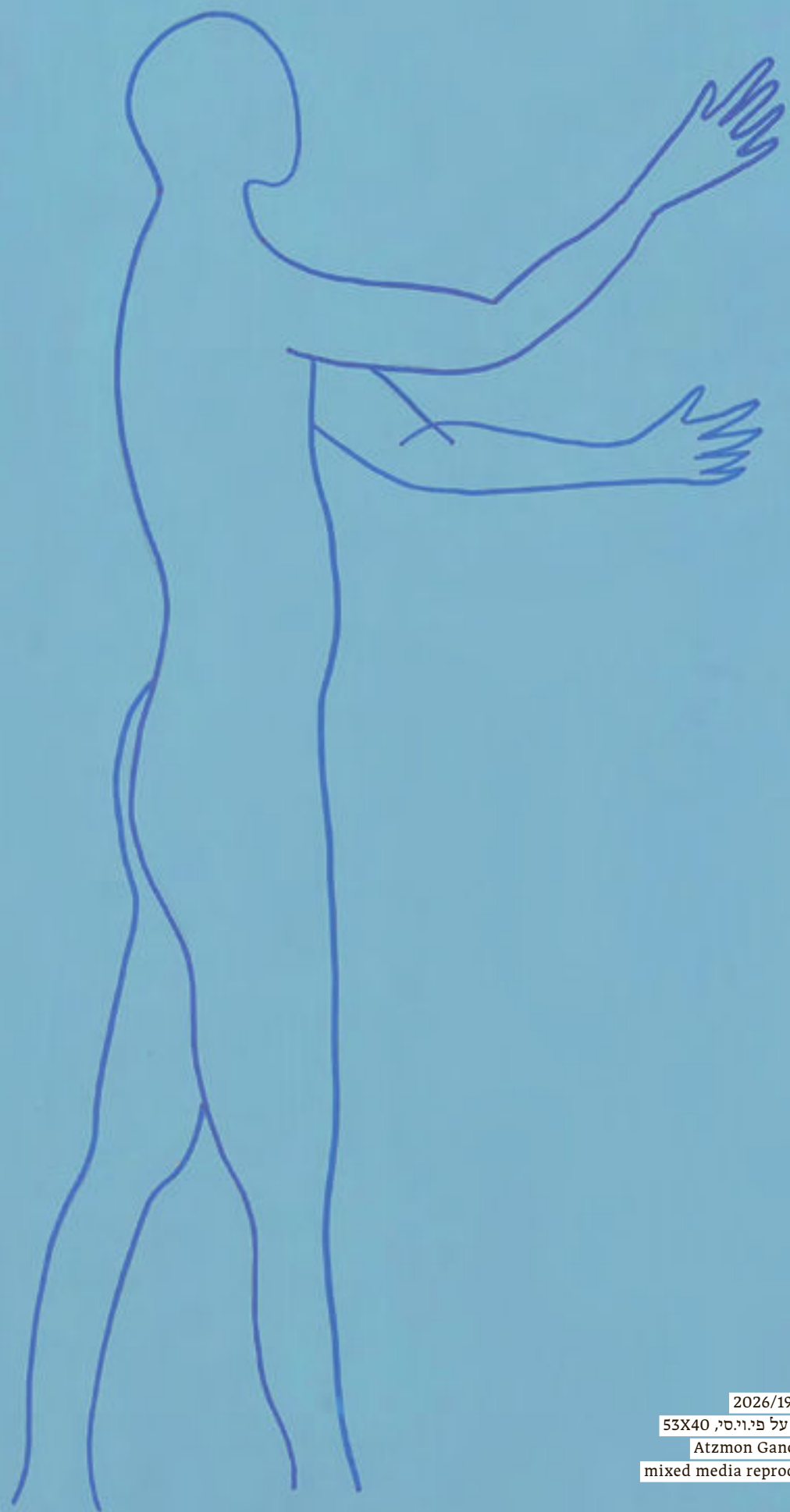
מירי נשרי, 2, 1993, טכניקה מעורבת על נייר, 33X33
 Miri Nishri, 2, 1993, mixed media on paper, 33X33

צביקה קנטור, ללא שם, 1992, קולאז' על נייר, 30X21
Zvika Kantor, Untitled, 1992, collage on paper, 30X21

פנינה רייכמן, ללא כותרת, 1991, אקריליק על נייר, 55X51
Pnina Reichman, Untitled, 1991, acrylic on paper, 55X51

עצמון גנור, *For You*, 2026/1992
שחזור בטכניקה מעורבת על פי.וי.סי, 53X40
Atzmon Ganor, *For You*, 1992/2026
mixed media reproduction on PVC, 53X40

עצמון גנור, *ללא כותרת*, 2026/1991
שחזור בטכניקה מעורבת על פי.וי.סי, 53X40
Atzmon Ganor, *Untitled*, 1991/2026
mixed media reproduction on PVC, 53X40

1988, **DIALOGUE**, לוי, פמלה
 צבעי מים על נייר, 43X30
 Pamela Levy, **DIALOGUE**, 1988
 watercolor on paper, 43X30

1985, **RED WHITE BLUE**, לוי, פמלה
 צבעי מים על נייר, 35X28
 Pamela Levy, **RED WHITE BLUE**, 1985
 watercolor on paper, 35X28

פמלה לוי, ללא כותרת, 1990 בקירוב
 צבעי מים על נייר, 40X30
 Pamela Levy, **Untitled**, c 1990
 Watercolor on paper, 40X30

פמלה לוי, ללא כותרת, 1985 בקירוב
 צבעי מים על נייר, 40X29
 Pamela Levy, **Untitled**, c 1985
 watercolor on paper, 40X29

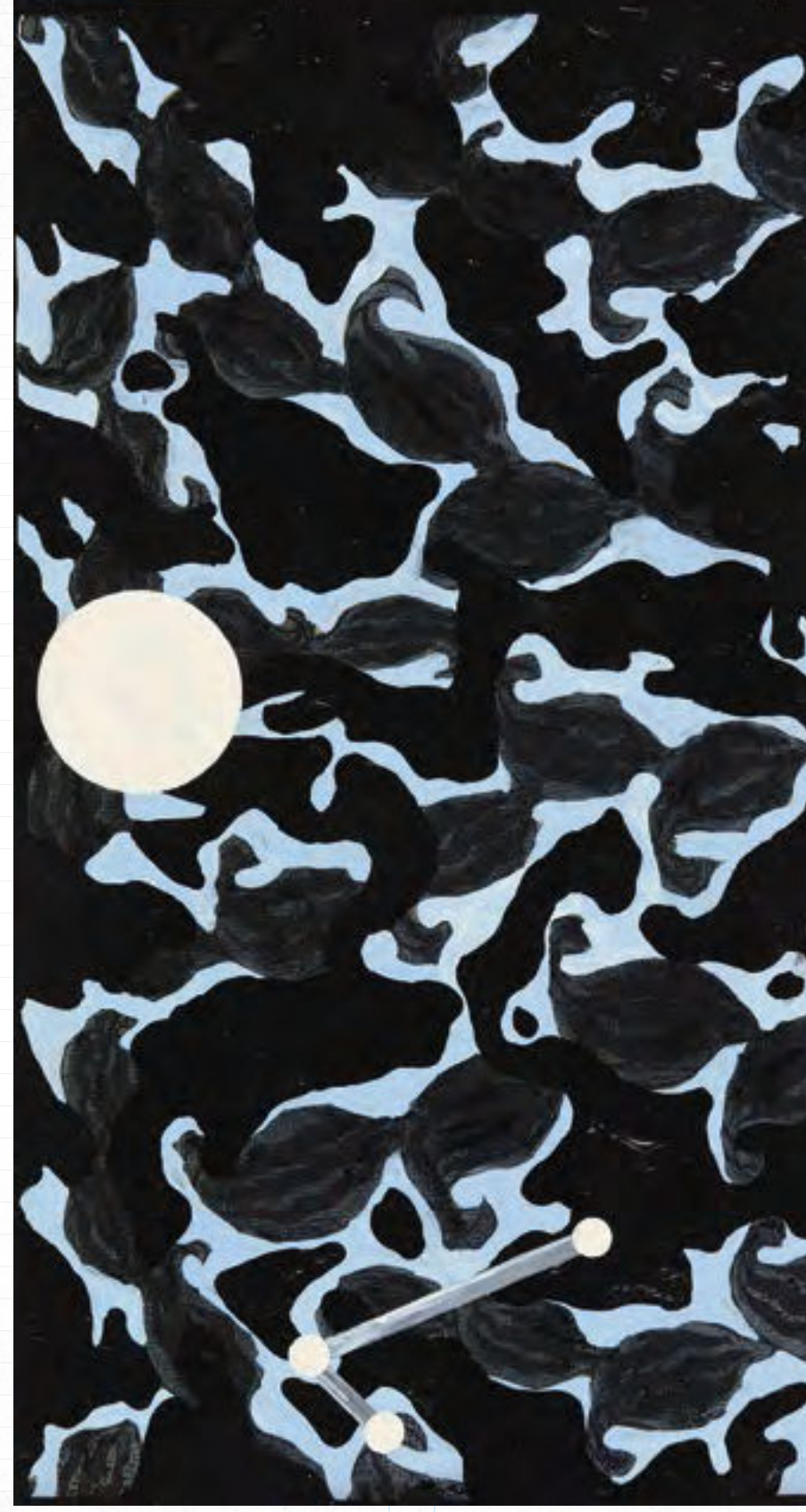

מאיר פרנקו, ללא כותרת, 1989
 טכניקה מעורבת, 61.5X48.5
 באדיבות אוסף דורון סבג
 או.א.ר.אס בע"מ
 Meir Franko, *Untitled*, 1989
 mixed media, 61.5X48.5
 courtesy of the Doron Sebbag
 Art Collection, ORS Ltd.

ארנון בן דוד, רבין רבין יאללה תסתלק מרמאללה, 1990, טכניקה מעורבת על נייר, 17X21, באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.ר.אס בע"מ
 Arnon Ben David, *Rabin Rabin Yalla Tistalek MeRamala*, 1990, mixed media on paper, 17X21, courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

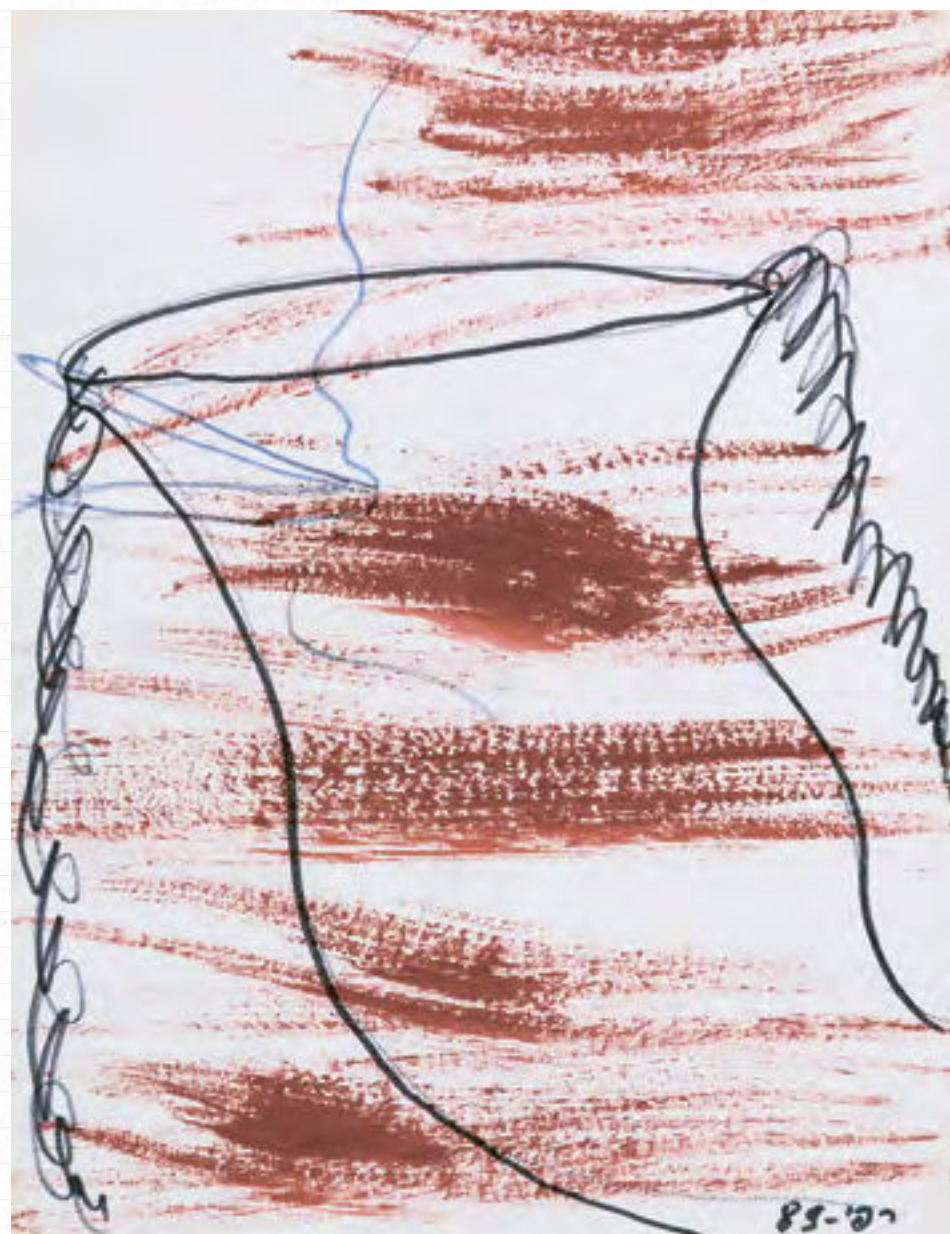

אבי ברג, ללא כותרת, 1989, טכניקה מעורבת על נייר, 17X9, באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.ר.אס בע"מ
Avi Berg, Untitled, 1989, mixed media on paper, 17X9, courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

עצמון גנור, ללא כותרת, 2026/1991, שחזור בטכניקה מעורבת על פיו.סי, 53X40
Atzmon Ganor, Untitled, 1991/2026, mixed media reproduction on PVC, 53X40

רפי לביא, ללא כותרת, 1989, טכניקה מעורבת על נייר, 17X11, באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.א.ס בע"מ
Raffi Lavie, Untitled, 1989, mixed media on paper, 17X11, courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

Zvika Kantor, The Fear of Missing Out, 1990, print, 18.5X25, באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.א.ס בע"מ. דודפס, 18.5X25, באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.א.ס בע"מ. דודפס, 18.5X25, באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.א.ס בע"מ.

אורי ליפשיץ, כלב במדריד 1, 1993, הדפס מטופל, 80X55
Uri Lifschitz, Dog in Madrid 1, 1993, treated print, 80X55

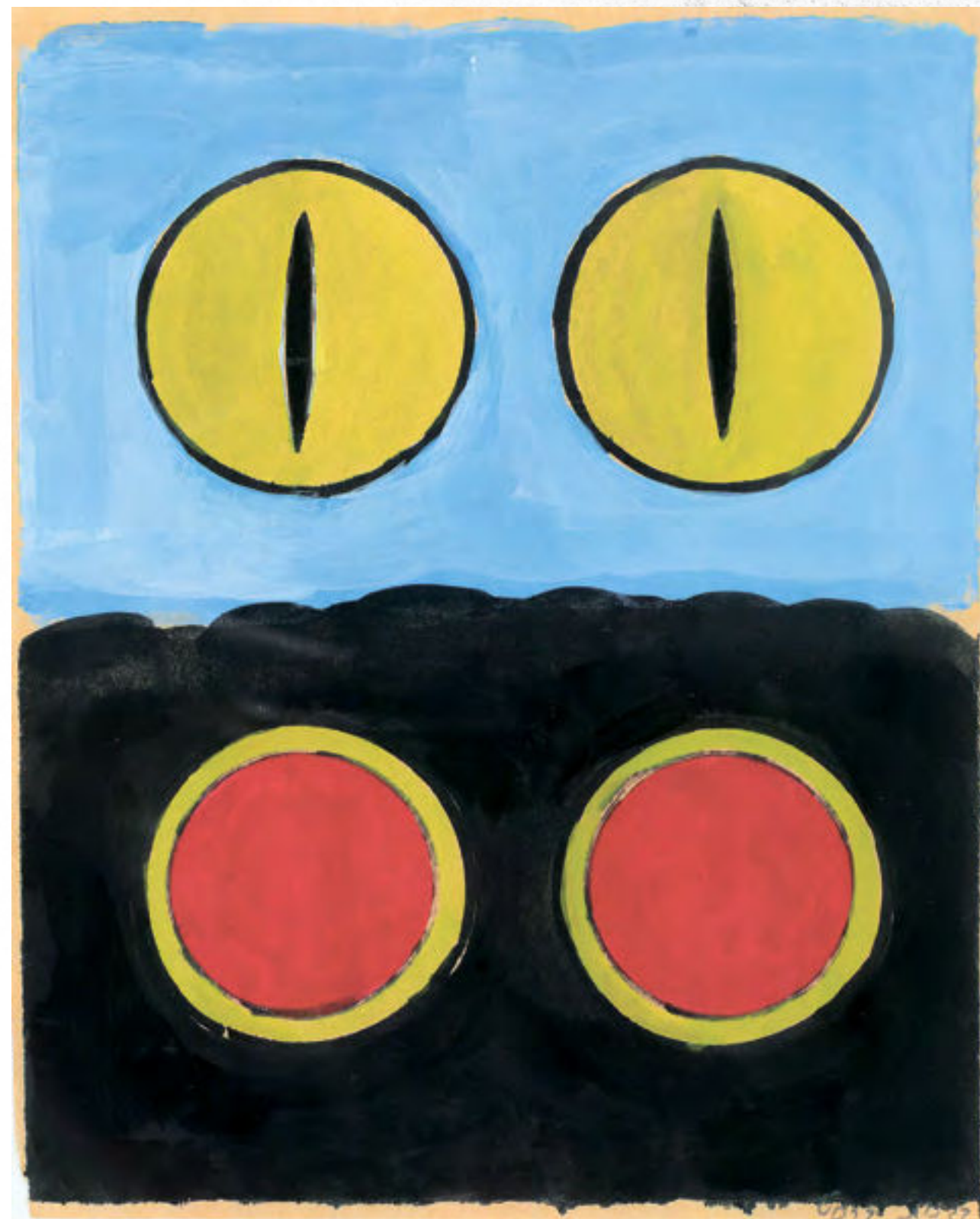
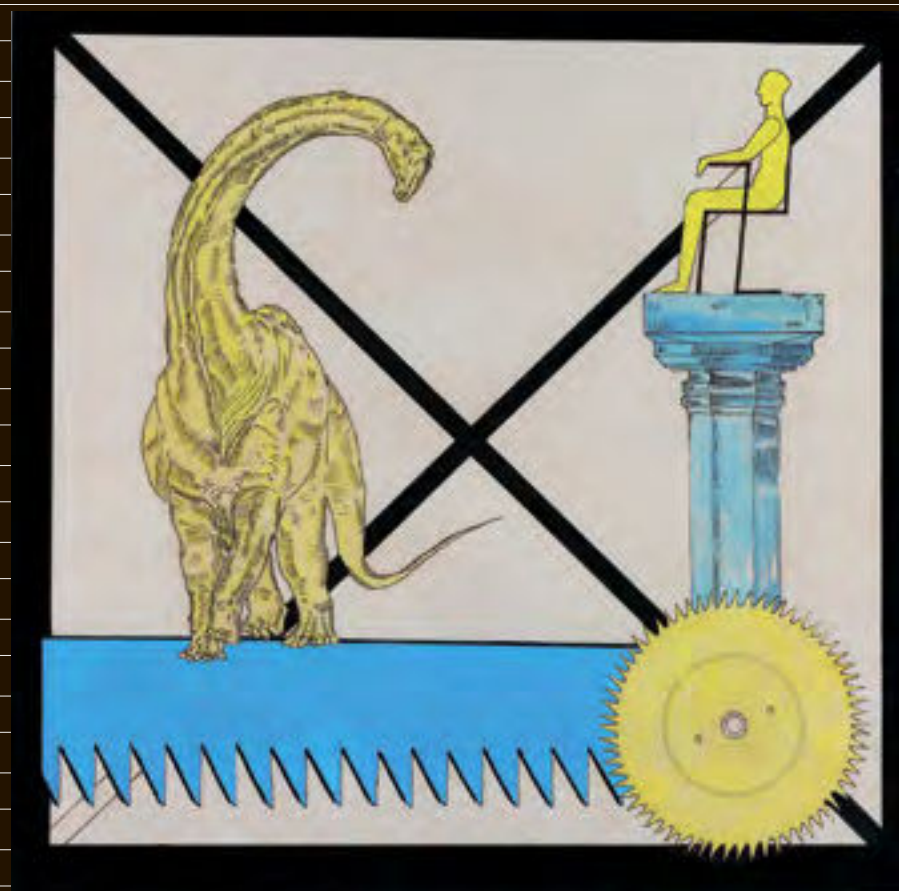
פנחס צינוביץ, שנה טובה, 1982, צבעי מים על נייר, 75X55
Pinchas Zinovich, Happy New Year, 1982, watercolor on paper, 75X55

מיכאל רוברגה, ללא כותרת, מתוך הסדרה "רשימת המצאי של התמותה", 1993, קולאז' על נייר, 23X15
Michael Rorberger, Untitled from the series "Inventory List of Mortality", 1993, collage on paper, 23X15

יעקב מישורי, ללא כותרת, 1990, טכניקה מעורבת על נייר, 57X77, מאוסף "הארץ"
Jacob Mishori, Untitled, 1990, mixed media on paper, 57X77, from the Haaretz collection

דגנית ברסט, עיני חתול, 1989, אקריליק על נייר, 16X13
Deganit Berest, Cat Eyes, 1989, acrylic on paper, 16X13

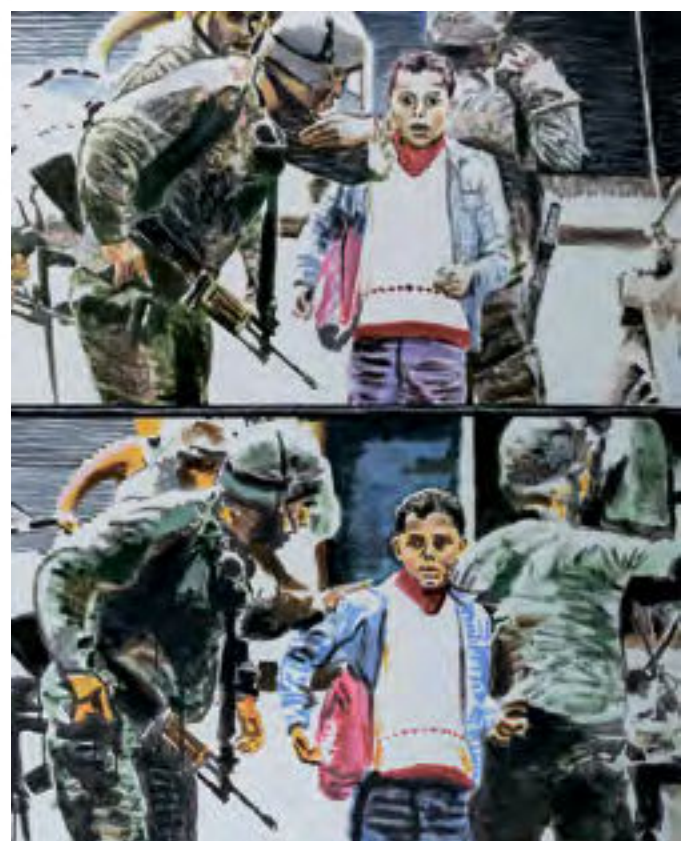
יגאל תומרקין, St. Francis Xavier's Peepinghole to the East, 1992-1993, mixed media on paper, 56X31
 56X31, טכניקה מעורבת על נייר, 1992-1993
 Igaël Tumarkin, St. Francis Xavier's Peepinghole to the East
 1992-1993, mixed media on paper, 56X31

אוזיאש הופשטטר, ללא כותרת, 1990 בקירוב
 אקריליק על נייר, 64X50, באדיבות אוסף גלריה גבעון
 Osias Hoffstatter, *Untitled*, c. 1990
 acrylic on paper, 64X50, courtesy of Givon Art Gallery

דוד ריב, חייל וילד #2, 1995, אקריליק על בד
 160X130, מאוסף "הארץ"
 David Reeb, *Soldier and Boy #2*, 1995, acrylic on canvas
 160X130, from the Haaretz Collection

דורית סטרולוביץ', ADIEU, 1990, טכניקה מעורבת על נייר, 25X18
 באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.אס בע"מ
 Dorit Strolovitz, *ADIEU*, 1990, mixed media on paper, 25X18
 courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

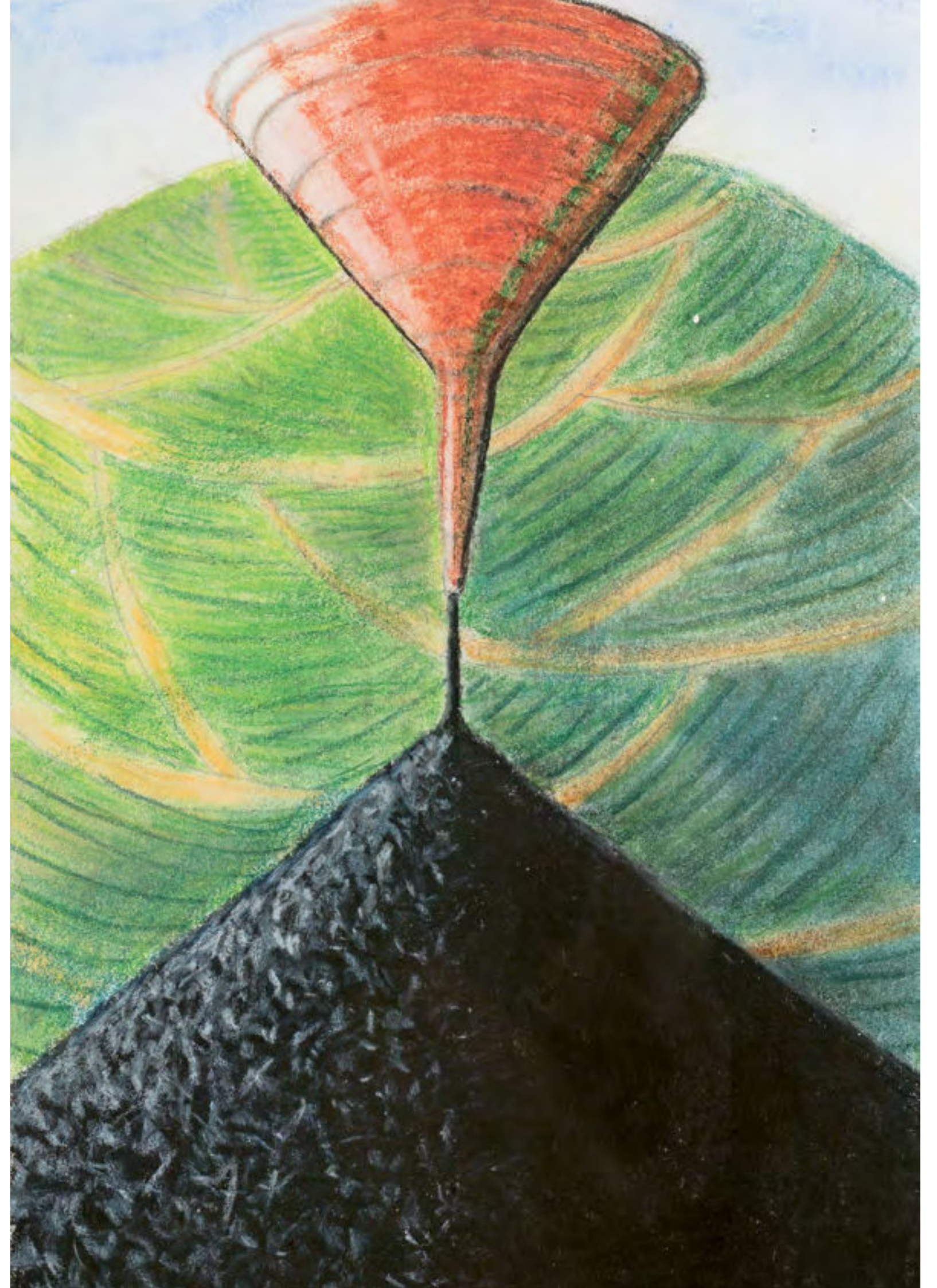

פנינה רייכמן, פירות נגועים, 1991
אקריליק על נייר, 36X25, באדיבות אירנה רותם
Pnina Reichman, Contaminated Fruits, 1991
acrylic on paper, 36X25, courtesy of Irena Rotem

מוש קאשי, Flore de Lille, 1994, שמן על בד, 21X20
Mosh Kashi, Flore de Lille, 1994, oil on canvas, 21X20

מאיה גורדון, הר 6ב, 1991, אקריליק על נייר, 16X11, באדיבות אירנה רותם
Maya Gordon, Mountain 6B, 1991, acrylic on paper, 16X11, courtesy of Irena Rotem

שוש קורמוש, עבודות על נייר צילום 1
19X13, טכניקה מעורבת, 1992
באדיבות אוסף עודד שתיל
Shosh Kormosh, Works on Photopaper 1
1992, mixed media, 19X13
courtesy of the Oded Shatil Collection

יצחק ליבנה, ללא כותרת, מתוך הסדרה "מראה-שמים", 1992, טכניקה מעורבת על נייר, 16X11
Yizhak Livneh, Untitled, from the series "Mirror-Sky", 1992, mixed media on paper, 16X11

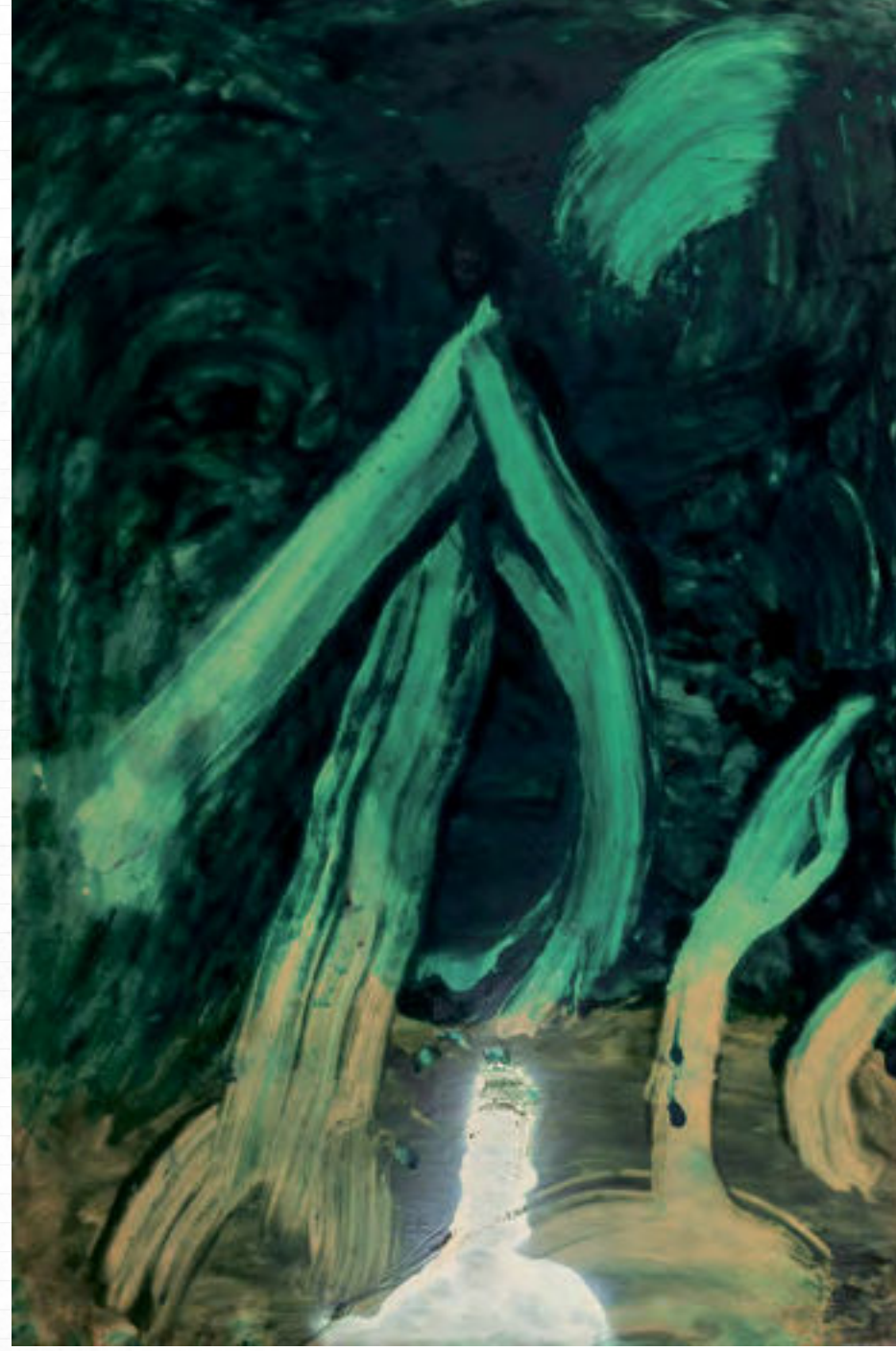
שיר שברדון, ללא כותרת (פרט), 1993, אקריליק על נייר, 37X28
Shir Shvardon, Untitled (detail), 1993, acrylic on paper, 37X28

צביקה קנטור, מרק החלומות, 1992, קולאז' על נייר, 20X15
Zvika Kantor, Dream Soup, 1992, collage on paper, 20X15

משה גרשוני, ללא כותרה, 1989, שמן על נייר, 120X80
Moshe Gersuni, Untitled, 1989, oil on paper, 120X80

פיליפ רנצה, תפילה, 1989, טכניקה מעורבת על נייר, 14X9, באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.ר.אס בע"מ
Philip Rantzer, A Prayer, 1989, mixed media on paper, 14X9, courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

אלי גור אריה, ללא כותרת, מתוך הסדרה "תרשימי זרימה" (פרט), 1989, טכניקה מעורבת, 120X120
Eli Gur Arie, Untitled, from the series "Flowcharts" (detail), 1989, mixed media, 120X120

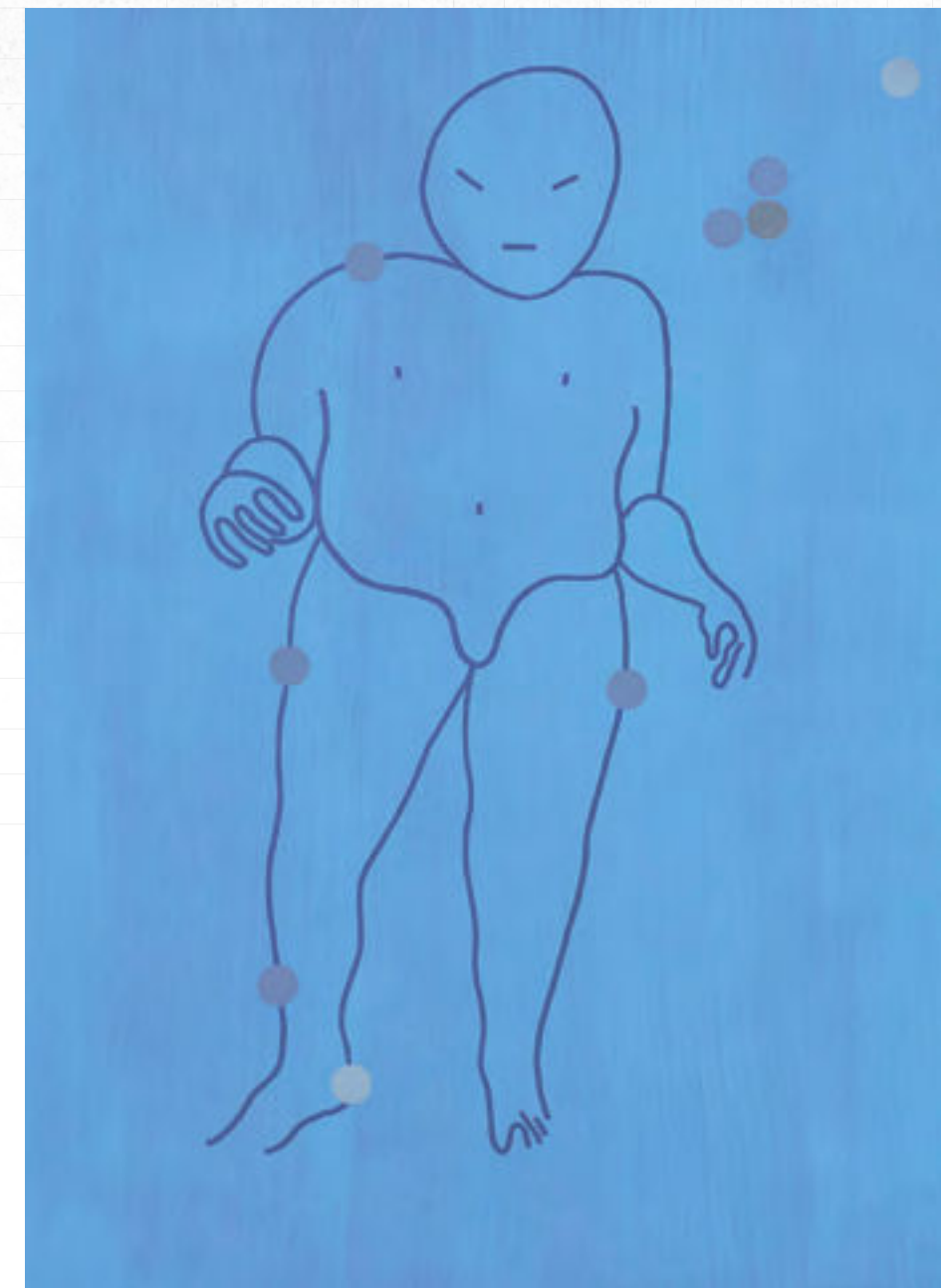
אמנון בן-עמי, שיווי משקל, 1989, אקריליק על נייר, 100X70
באדיבות גלריה שלוש לאמנות עכשווית
Amnon Ben-Ami, **Balance**, 1989, acrylic on paper, 100X70
courtesy of Chelouche Gallery for Contemporary Art

איברהים נובאני, ללא כותרת, 1989, אקריליק על נייר, 42X32, בארבות אוסף דורין סגן, או.א.א.א. בי"מ
Ibrahim Nubani, Untitled, 1989, acrylic on paper, 30X20, courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

עצמון גנור, תינוק וכוכבים, 2026/1992
שחזור בטכניקה מעורבת על פי.וי.סי, 53X40
Atzmon Ganor, A Baby and Stars, 1992/2026
mixed media reproduction on PVC, 53X40

מאייה כהן לוי, ללא כותרת, 1990
אקריליק על נייר, 38X28
Maya Cohen Levy, *Untitled*, 1990
acrylic on paper, 38X28

אסד עזי, בחזרה לכיוון השני, 1989, גואש על נייר, 22X13
באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.א.ס בע"מ
Asad Azi, *Back the Other Way*, 1989, gouache on paper, 22X13
courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר האחרון מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

הולק, אך נעלמת ולו אין רגשותיו חוזו (חברות הגברים ליל חמישי)

תנו עציץ, 80 אלף קלוריות, חדש 5467437

מדרשה מהשבע שעבר, המבקשת משהו לשלוח סכר ביום של חיות מיניות, נמטטה כוונת **העורבות** למרס את הסבתים בספר, העסק העסק מיניות האטה. ושים שנעו או מתכוונות להיענות לבקשה, מא לצדף אישור משרד למרסם סוכנו. האוניברסיטה הישרא. ת"ד 21506 תל אביב

עם **האחרון** לא נקיים מהמסידים, למרות שלא המסיד עד חינם (בביתך שרף)

במסגרת לא היו מבנות, ולכן היינו נוהגים להתייבש ב' אודי העז. קיץ או חורף, העובר בכפרו יכל היה לראות בני כפר עירומים, שמיים רזים, קירחים ונצולות. שים דים ברחבת הכפר, מתייבשים ברות. ומה, שנה אחת לא יבשה הרוח מסך כמה חודשים, אנשים עמדו מוטפים ימים כלילות, ושמן להתייבש. חזן חדש לא חזר אדם אחד יבש בכפר. לילה אחד, בעוד אנו ישנים רטובים במיטותינו, ושם **האחרון** החינול. כילנו רצנו החוצה לקבל את מי הסופג. אך היה זה בסק הכל דודי דומיטיק. שחה תרגיל לא קטן, ובעל יכולת נעזף אריזה במני עצמו (אילך טולמין)

התחלתי ללמד **שיש** בקליפורניה, רוצה להמשיך בתל אביב. מתפתת מתנדבת עם חוש הומור. ת"ד 4485 תל אביב

מחפש את **דנית** קלטון (34) שבילה בחודש עד גיל עשר ועברה לקריית אנון. אול 454080

אין לי בעיה עם בראל, אין לי אפילו בעיה עם שמוען מד רחי. יש לי בעיה עם כל עם **ישראל**, שמצמצים אולי ביום ובלילה **אריה** מליניאק לאדם ברוך

פיוז היא לאהובים אולי את **הסיבה** שמשארת רק שלושים וחמש דקות (האמרי בורטר)

נקל להבין לזיבו של **ילד** שאינו מכה אותו. לא, לא עם מקל, ביד הוא מרביץ לי (היה ברוך)

ה שביע שעבר לא התבטאתי, זה לא בגלל שלא היה לי מה לחזיר. אני חסיד יש לי מה לחזיר. אבל היה כמה ששמן אנלי, שלא היה לי ראש למצור הרבה. הניש המים עד פני, לא האמנתי שיכול ככה להיות. אני קט בבוקר, כל החצר ים, והתרגלתי ציפם מלמעה. בתחילה חשבתי שנהיו ברוזים. וזה עוד טילא, למרות התחילו המים להיכנס בבית. ואני יכול להפליק אותם יוצא, אבל בלילה אני יושן, והמים מצנלים את זה ואים עד הסיטה. או שמוחי תרגולת אחת מבחור, וקשורתי אותה לילת. חשבתי, יבוא מים, התרגול יספוג אותם ויתנפת, ויסתים את הרווח בין הדלת לרצפה. שום דבר, רק קרקר כמו שמוען עד שטבעו. אז בלילה אצרי זה שמוחי את התור השמל ליד חולת. המחשבה שלי היה שהתור יחסם את המים ויעשה אותם יבש, לפני שיגיע למיטה שלי. אבל במקום זה המים כיבו את החשמל. התי שורתי באחת בלילה, כל הבית חושך. או מה עשיתי הבאתי את אברטיקו חוקי, שיושן על הסמלל בגינה והתרחב ואמרו לי: אברטיקו, קח עשר שקל, וכל פעם שבאים שים ליד הדלת תיקף אותם. וגם כן אנה יכול לישון במלונה של התרגולים. יבאחי נודל, את יומיים היה משעלה, אחר כך אברטיקו נהיה עצלן, והבאי מחמט שקל את ה**דוסי** שיושן מתחת לנדרתה, וכל פעם שהיה תחילת הנשם הייתי שומע אותו צועק: "בריים, תקום תקם, שבביל מה אני משלם לך" כמה זה כואשים בא להם כסף נודל, מתחילים לזיין את החברים שלהם (שלום טוקטו)

אית ולחמיר: **IM** מריקת את הפלמ"ח (דוק)

מה שיפה בקליפ האחרון של **IM** אד רוז, זה שום שים "אל תבטו הילתה, בייבי", ובמקביל מטימים סטידות לבחורות שלהם לכל אדם הקליפ (מיקי ברוך) פה **החזקת** 592501554

למאר וילטויה, בספר **האחרון**, יש תרגום רחב יותר טוב לשיי של א'אמה (קורא)

אורלי המעצבת, איכותי את הטלפון שלך בקשר לבוא, התקשרי ערב (7)

למשריץ של עריות לומר: יש לי את הטלפון שלה אבל אני לא און לך, והספר שלה מסעמם. אני משריץ של **החיה** נד (אלמוני)

שקיות נילון זה הדבר הכי שזיק בעולם המודרני. בראש השולם שומרות השקיות של המטבי לזכרון. כשאני רואה שקיות של המטבי ברחוב, אני מוטט מחר נש. למי כמה ימים מישהו בוקש שאני אשמור לו קציצה במקרה, נתן לי אותן עמומה בסיקה של המטבי. בכיחי. אני מודה. מוטט בכיחי (סקרמג'ר דל מטומה)

אין רע בלי טוב, ויחיד זה והאחר רע (אלמוני בן-יק)

למכירה שלוש מיטות בריקה לומא כחדשות 725811

רוצה אוויר אנגלי ישן וטוב. 250 שקלים 5280767

זוג מוטבים לצרנו אחורי של **דן** אקספרס, חדשים 663504

הסקנדו הנחרזן. יבנול הוטרקין. 1992

חלמתי את ויני **האחרונה** באחד שטראה יותר נוע מתבנית של טל ברוך (נמה)

פעם אבאמי **פרידל**. זה היה בעשם הות, בקופסת מלטיטי, והיום אין את זה יותר, וזה הכל (שמיר)

חורתי גדולת בשנה, ועכשיו אני מבין **המון** דברים שלא הבנתי פעם, כמו למשל איך באים ילדים לעולם. זה לא כמו סיפורי לי, שמרצאים אותם בחזן כרובים. חינוקות לא באים מעצמם, צריך שבביל זה קודם לזיין את הכרוב (צ'יקו בדיני האוטוט)

מחשבת שותף/ה עם רכב, לרכיבה על **עושים** בשבתות. רחל 262829

או יש לי בעיות, או מה. תראו לי כן אדם בלי בעיות, ואני אראה לכם את **עצמי**. כן. זו באמת בעיה, שאדם במגמדי נולד בחברה שאין בה משמרות, אבל לא הייתי אימר שבנלה זה צריכים להניד שאני לא (שנו אברהמסון)

לד הבית שלכם יש עץ, בחזן העץ ישנה מפלצת, והמ"ר לצת האת, **האחרון** שלה זה לעשות הפסקות השמל ולנבט דואר מהחיות. היא לא חוקפנית, אבל אם תנסו לקחת חורה מבנה, תחחטמלו, ויאם המחור את הארון השמל, יירבק לכם בול לעץ. תעשו לכם את החשבון (דונלד ברוכין)

שפע קולע, אבל מחטיא, אבל זה לא שפע, זה חזן (אליוואן בן און, רשת ב')

מי שיקנה ממני תנור, כיריים **IM** ומקרר, יקבל טלוויזיה חינם 293395

זה מה שתעשה ביום הראשון שלך בפריז: תשיג לך **IM**, לא שום שטחון אחר מאר רצני, המצא מישהו חסרת, ותיעט איתו במניתי דרך יש ברול (אודי המבורן)

מחפש **האחרון** בכל מצב 5716251

ישוואין הם **מורטימר**

יש נשר שאנו שוהין שלך גדו, אתה לא יכול להשתמש בו. הדרושות שלו מנוחות, אתה הן מביטות את בעליה, ולפסוק אפשר, איכשהו רק לרנע קצי, בחשיכה וכשאף אחד לא רואה כשהיא עוצמת את עיניה בבעתה, אתה חוזר כן מכל וכל. אתה אימר לה שאהיה נעה בעצמך, ויכול להבין למה היא מוועזעת. כשהיא כמעט ומסתלקת, אתה אימר לה שאין לך זין, שאהיה לא יודע מה נכנס בך. אתה כורע על ברכיך. היא למען מתכוננת לנשק את כתפך, ואהיה שאתה בדרך הנכונה. אתה אימר לה שאהיה לך ללדת ילדים, וזה הסיבה שאהיה כה מבלבל. אתה מקטט את הגנה וסקלל את חינם בו מלך

היא מנסה לחרניע אותך, אך אתה מאבד עליה אתה שולח יד אל התחניתה המבוקש סלחת. היא מתפללת ואהיה מילל כמו יתוף. אתה מה אלה כל כך. אתה יודע שיהיה שלך, היא נלקחה בשטה, והיא תעשה אותה חזי (מארק סטרנד, "חזיון")

משניין ביממשים מעין לעלי **צברים** לעש 415506

אחרי שניטם כל ה**ביניולה** בשם שחיה, חל שלי, ולקחתי כולם ביד ועשיתי קוץ נודל, ליד התגורמט עם קצת ריבה, ומחרת בבוקר זה סומנויות (מיכר הביניולה חוק)

בית אבות נודשילוי בעשיטת, פחה חקה לקבל **הקליעים** בעברית וביודיש לקשישים 9321309

רוצה השופט יצחק בן **יצחק** טוב שעה שש שלו (נאחיר בחלול)

אני יודע שכולם **זונות** ואף אחד לא יאהל לי שמה, ולכן אני מאחל לעצמני מול טוב, והרבה זה הלדותי ה'21 (ווי)

משניין בעצמנים **ישנים** 5404693

היה מה בחור שחיפש בחורה לסקס על המים זה, ואחר כך התפטר על הפניטה השנית. להתפטר על סקס אחרי חילת הראשון (שלמי)

בעבר לא היה נעה בטרטובים מוטישם ציב ארצה בויחדות, ואילו בימינו אין מקדישים נ לא יעלה על הדעת שחוב מארס ישהה חתם שחימא עימם בבית אשה נשואה. אין זה נ יתחבק ויתנשק בלחה במסבי, חרבר יסב מבז ואף ייקחה את **דקת** ונשותיהם של בני חו אולם בחזור חיוב חסיד לנשק לארצה למחייתה ובלחה ממנה. וראה איך קראה לאנד, "מדיך להליכות נאה")

לד הבית שלכם יש עץ, בחזן העץ ישנה מפלצת, והמ"ר לצת האת, **האחרון** שלה זה לעשות הפסקות השמל ולנבט דואר מהחיות. היא לא חוקפנית, אבל אם תנסו לקחת חורה מבנה, תחחטמלו, ויאם המחור את הארון השמל, יירבק לכם בול לעץ. תעשו לכם את החשבון (דונלד ברוכין)

שפע קולע, אבל מחטיא, אבל זה לא שפע, זה חזן (אליוואן בן און, רשת ב')

מי שיקנה ממני תנור, כיריים **IM** ומקרר, יקבל טלוויזיה חינם 293395

זה מה שתעשה ביום הראשון שלך בפריז: תשיג לך **IM**, לא שום שטחון אחר מאר רצני, המצא מישהו חסרת, ותיעט איתו במניתי דרך יש ברול (אודי המבורן)

מחפש **האחרון** בכל מצב 5716251

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר **האחרון** מתוך 24 שעות ביממה. השיר מתוך חינם לכל מי שיש לו מודעת וגיטות מקורות. 5370447, תיבה מס' 1638

השיר

מגני **בוקרים** גביר
 ארץ. שנינו ביחד – 100 שקל. 245844
 סוטה מין מושך בן 22 מעוניין להכיר סוטה מין מושכת
 מאד עד גיל 23, לתגילי **אקרוזטיקה**. ת.ד. 39431
 ת"א
 ויאמר אלהים: כל **האנושות** התחילה משני מגרשים
 ובנם שהאטם ברצח משתף פעולה (מרדי בר און)
אין הומור בן עדן (מרק טווין)
 מרות **מינק** 2/3 יתפיה, בחודמות. 5237273

לכל מי שיש לו מודעות וגיטטות מקוריות.
 דד אם אני אעשן
 ט לא, אם לא התנגדי שאני אקרא.
 זר **הומס** ביצ'ם ואשה בתא של לא מעשנים

ה האומים האלה, שהם האסטרונומים
 יום של המאה העשרים (מיגאל דה אונמו)
 ס. מרוקת רוק כאסה, דרושות בעלת כלי
 זרב. **ריקי** מורד 396203
 ועית בעלת 4 קביות, לספרטי, שיש או
 זרמתי, 170 כ"ס. 5622396

עות עטיפות, אריות, חפיות, קופסאות של
 די המעמף" או כל חפץ אחר הנושא את ציור
 ר"ל. 285166
 מסרה שיחמם את הורדו הקר. כל דבר, חום,
 לב, וחחיל, קרפדה, אפילו הרד בושם או סתם
 16608 ת"א

ה בשם **שושנה** אונגר, שהוריה נהרגו בגר'
 היא גדלה על ידי סבתה. למדה בשנת ה'30
 תלפיות. כנראה ששם משפחתה התחלף.
 749226
 ים לשר"ן: בשנה האחרונה מתחרשים דברים
 חנת ער"ן תל אביב, אונ, טף של פנים,
 קבל תגובות, תלונות והערות ביהס לשר"ן.
 ת"א 61211

ז הרגל טיפשי למדי (ג'ון אוסברן)
 ז הוא **שוקקת** משתקת שממנה הוא אינו
 זולם (מרשל מקלחן)
 זתי על **המסודות** של הצי. זה הכל רום, מעשי
 ז (וינסטון צ'רצ'יל, 1911)

ז על **חיינושיות** מתוחה במחיר ריאלי, בכל
 ז
 ז"ד, לא אח ולא רע. מה לעשות, אינו יודע.
 ז

את עצמי לעתים קרובות, זה מתבל את
 י (גורל ברנד שאו)
 י"ם בענינו של רונלד ריגן הוא תוצאה של
 , אותן הוא דואג להביק לעתים קרובות

י **קרים** מרים מוכיר לי חמיד את גורלן של
 זת (גבריאל גריסה מרקס)
 זשרי **בבקשה** לאלי. 052-555161

זות שהספיקו לבקר באתרים חשובים ולחיים
 זף את **החמישית** כדי למנע קיטוח האפליה.
 ז

ז **גורלן** או הצי מרתף מואר בצפון תל אביב,
 לא מחויבות. 454873 לארי, לא בשבת
 ז **גלוטון** יודעת קרוא וכחוב. עם שחיים
 . ביעז, 445630

ז הוא אדם שהולך לפולי ברנד כדי לצפת
 'סטוקרוד)
 שתי שהיא זונה במטבח ובשליות במיטה

ז **האומים** במצב מצוין. 9650020
 זבלצות מעוניין בעבודות מחקר בתחום
 ז 224441
 , היום ב1.30' חוגגים חנוכה אצל **רוח**,
 ז פ"ת, מחיר 10 שקל כולל סופגניות
 ז.

ללא שם, מפלה לוי 1909

יותר תחצי המלכות ייתן נסין לסמונה מוקס **הישיר**
 אליות. ת.ד. 8446 ר"ג

תל אביבי שאנו שוחק אותו, מעוניין להתחלק עם הנ/ת
 בחוצאות דלק בעליות יומיות לירושלים בבוקר. 3777 13,
 וןסי

א **אינטלקטואל** הוא אדם שלא יודע להחנות אפניים
 (ספירו אנגיו)

לנרנן הוא מקום מצוין לאנשים שיש באפשרותם לצאת

קח כרטיס טיסה לעיר השמש אילת ותן בחמורה
הפתעה. 200979

לפאב חדש, באימנית רק עם חציית **קע**, לערב מבוקש.
 203075, גיל

א **אינטלקטואל** הוא אדם שלא יודע להחנות אפניים
 (ספירו אנגיו)

לנרנן הוא מקום מצוין לאנשים שיש באפשרותם לצאת

סלבריטי זה אדם שעובד קשה כל חייו כדי להיות ידוע
 מאד, ואז מרכיב **משקפיים** כהים כדי שלא יזהו אותו

שני כסאות בודדים לזיספה (סגנון **ששטן**)
 294565

לייסס בונד פשט את הרגל. מוכר את ש
במחיר מיוחד: 70 שקל. 245844

האלאס. לא התחנן. אבל **ילדים** צוין. א
 חים – יש לי קבלות. ת.ד. 18185 ת"א,
 חובה

בחור חרוץ ולא לחוץ מבריק מכונות מ
 לא מציק והמחיר הוא **מגנטיק**. 232069

רגיש, רומנטי, 30. רוצה להפסיק לנסח
האחרוני ולהתחיל להתנסח איתך, בת גיל
 ת.ד. 7328 ת"א

שמרנים אינם בחכמה טיפשים, אבל רוב
ששים הם שמרנים (ג'ון סטיוארט מיל)

למכירה 2 סטנדים טלסקופיים למיקרוסק
 כל **סטנד** 100 ש"ח. 657254

להיות בתולה זקנה זה כמו **מוות** בטביעה
 מעגנת לאחר שהפסקת להיאבק נעגנה פר
 אפים אדומים מרחים כל החיים, **וודין**
 בלבד (לורד ברנס)

זוגות נשואים גילאי 40 עד 50 לבילויים
 סין) ולקלפים לפנות טל' **391739**

לדניאל מראשליצ' (**ספורט** בינטיט, ה
 לטיכאל, השיחה נותקת. להתקשר **7770**
 דוגמנית נבונה החטובה מדגמת למי נש
 סיבות פרטיות ברמה. פרטים למסוי מס
 ת.ד א' 11226, ת"א 61111. כ"כ דרושה
 תחזור)

כסיל חולב לתוך כברה רזוגו על הג'
 ירושלים)

להאמין שאנו ערשים משהו בשעה שאין
 היא האשליה הראשונה של **הטבע** (מכר
 חצי אמת היא **שקב**. שלם (מימרה ירדתי)

מצב הרוח לא התאים ולכן לא התחלתי
 עם שרון ההדרכה האפור שנסעה בקו 5.

החליל, הוא פשוט ועדין והולך לאיבוד
 יום שני 18.12 אחה"צ) 052-444583

הוא אמר לי לא למכור את **המרווח** של
 הורג את החיה ולה פונטיין)

אני לא מסוגל להיזכר באן סמר
 מהגיבורים הולך לגלריה לאמנות (סומנוסט)

האם עדין, רגיש וצעיר הולכים יחד עם
 19 ס"מ תשובה ניתן לקבל בת.ד. 39549

תן תרמיל **31** גדול למסע בשלם. 24546

תן סולם **אלומיניום** ביתי לארונות וקסי
 שטיות. 5032631

מה אפשר לתת למדיסט ביום הולדתו (ג)

השער **האחרון** מתוח 24 שעות ביממה.
 מתוח חיים לכל מי שיש לו מודעות וגיטטות

The Back Page

and Hezy Leskly

June 2026

Curator: Orit Mor

Collection Curator: Efrat Livny

Catalog

Design: Maya Shahar

Hebrew text editing: Orna Yehudaioff; Avner Shapira (pp. 9, 11)

English translation: Sivan Raveh; Ralph Mandel (pp. 144, 146)

Photography: Eyal Agivayev, Avraham Hay (Photography of works from the Doron Sebbag O.R.S. Ltd. collection)

Exhibition partners: Orit Hasson Walder, Lior Grady

Production: Liad Shiran, Gal Houbara

Research and text contribution: Gal Houbara, Avshalom Suliman, Iris Aharoni

Image processing: Liad Shiran, Anna Galstein

Printing: Grafoprint

Logo design: Eran Wolkowski

All dimensions are in cm, width X height

All works are courtesy of the artists unless otherwise noted

©2026, Minus 1 Gallery
Minus1@haaretz.co.il
www.minus1.co.il

Acknowledgements:

Doron Sebbag and Tammy Gilat for loaning works from the Doron Sebbag O.R.S. Ltd Collection.

Pnina Reichman, Nili Landesman, Ruti Agassi, Maya Yashpe, Oded Abramovsky

The exhibition and catalog were produced with the support of the Mifal HaPais Council for the Culture and Arts

On the Cover:

Pinchas Cohen Gan, **Untitled**, 1989 (The Back Page, 1.9.89)

Artists:

Larry Abramson

Udi Aloni

Shimon Avny

Assad Azi

Efrat Baler

Jennifer Bar Lev

Amnon Ben-Ami

Arnon Ben David

Anat Ben Shaul

Avi Berg

Deganit Berest

Michal Biber

Yigal Bin Nun

Maya Cohen Levy

Yasha Cyrinski

Drora Dominey

Avi Ezra

Belu-Simion Fainaru

Meir Franco

Atzmon Ganor

Yair Garbuz

Moshe Gershuni

Yoel Gilinsky

David Ginton

Maya Gordon

Eli Gur Arie

Orit Hasson Walder

Michal Heiman

Irit Hemmo

Osias Hoffstatter

Eti Jacobi Lelior

Miriam Kabessa

Dina Kahana Gueler

Zvika Kantor

Mosh Kashi

Uri Katzenstein

Shosh Kormosh

Yoram Kupermintz

Raffi Lavie

Yudit Levin

Pamela Levy

Uri Lifschitz

Hila Lulu Lin Farah Kufer Birim

Yitzhak Livneh

Jacob Mishori

Motti Mizrachi

Lea Nickel

Moshe Ninio

Miri Nishri

Ibrahim Nubani

Yigal Ozeri

Philip Rantzer

Jan Rauchwarger

David Reeb

Pnina Reichman

Roni Reuven

Michael Rorberger

Meira Shemesh

Siona Shimshi

Shir Shvadron

Naomi Siman-Tov

Yair Stein

Dorit Strulowizh

Igael Tumarkin

David Wakstein

Dan Zakhem

Pinchas Zinovich

Neta Ziv

Ayelet Zohar

אודי אלוני, סיפור נפלא על מסירות נפש (הגדלה של עבודה של חזי לסקלי), 1992
 טכניקה מעורבת, 258X140, באדיבות תיאטרון אלפא, תל אביב
 Udi Aloni, *Wonderful Story of Generosity* (an enlargement of a Hezy Leskly work), 1992
 mixed media, 258X140, courtesy of Alpha Theater Tel Aviv

Haaretz, Ha'ir and The Lobby

For years, I've gone gallery hopping in Tel Aviv every Saturday to view exhibitions. The tour includes leading commercial galleries, cooperative galleries, museums, and municipal exhibition spaces. Over time, galleries close and reopen, and the map evolves. In 2014, a different and surprising gallery was added to the list: The Lobby – Art Space. It's a noncommercial exhibition venue located in the lobby of a residential building at 6 Arlozorov Street. The person behind this unique initiative was Orit Mor, who lives in the building. In a short time, she transformed the space into one of the highest-quality and most intriguing galleries in the art world, with an impressive lineup of first-rate exhibitions she curated. The Lobby demonstrates that even within restrictive, unconventional conditions, success is possible if someone leads the effort with enthusiasm, curiosity, and a genuine love of art. Orit, who curated the current exhibition our space is hosting, *The Back Page* and Hezy Leskly, notes that in her formative years, she was deeply influenced by the Tel Aviv weekly *Ha'ir*, which we started publishing at the end of 1980, especially by Leskly's writing and curating. That's what motivated her to undertake the complex task of curating this exhibition. It required serious detective work to locate the hundreds of artworks mentioned in Leskly's column at the end of the 1980s and beginning of the 1990s – no one knew where each piece was or if it still existed. I'm glad that, because The Lobby was too small to host the show, it is being displayed at the Haaretz Collection's art space.

Amos Schocken

הילה לולו לינ פרח כפר בירעים, מתוקשלי
 1993, תצלום מטופל, 21X30
 Hila Lulu Lin Farah Kufer Birim, Mydarling
 1993, treated photo, 21X30

Capturing the Zeitgeist

Gallery Minus 1 serves as the exhibition space for the Haaretz Collection, mounting shows drawn from the Collection alongside works that, while not part of it, share a contextual or artistic connection with it. In 2018, for example, Gallery Minus 1 held the exhibition Galina's Curatorial Home, featuring photographs by Yoram Kupermintz documenting the home curatorship of Haaretz's art critic Galia Yahav, who passed away prematurely. The current show, The Back Page and Hezy Leskly, is the gallery's second guest exhibition.

When curator Orit Mor proposed the idea for the exhibition and asked for our gallery to host it, it was obvious that this was the most natural choice. First, thanks to Amos Schocken, the publisher and collector who founded and supports both ventures: the host side – the Haaretz Collection – and the "guest" side: the Tel Aviv weekly Ha'ir, where Leskly's The Back Page appeared. Second, because of the strong artistic link between the works in the exhibition and those in the Collection. In fact, about half the artists in The Back Page are also part of the Haaretz Collection. Some of the works by these artists in the Collection were created around the same time as the work that appeared in The Back Page, or are part of the same series; in some cases, the very work that appeared in the column is included in the Collection. Nor is this surprising, given that the publication of The Back Page coincided with the Collection's early years and the Collection's focus on active and emerging artists at the start of their careers – artists on whom Leskly also concentrated when selecting works for the column.

To that end, Leskly crafted a network built on personal taste, direct artist relationships, and the ties those artists opened to others, and guided by a keen artistic sense and thoughtful judgment. Three decades later, the current exhibition shows that this network ultimately captured Israeli artistic output at its peak – the late 1980s and early 1990s. The Haaretz Collection similarly reflects Israel's artistic output from those decades. However, where the Collection typically acquires not one work but a range from an artist's body of work, it's fascinating to see how Leskly succeeded in delineating a broad, incisive picture of the art scene by choosing one work from a different artist each week.

Efrat Livny

אתי יעקובי ליליאור, לפתע שמעו, 1993, צבעי מים על נייר, 45X23
Eti Jacobi Lelior, Suddenly They Heard, 1993, watercolor on paper, 45X23

It Was in the Newspaper

Amir Rotem

And Tel Aviv was chaos and void, and darkness was upon the face of the deep, and the spirit of Ha'ir (The City) hovered over the waters: And Ha'ir said, Let there be light, and there was light. In the year 1980, the first editorial desk buzzed in an apartment at the corner of Geula and HaKovshim streets with egg-yolk colored window frames. At the end of the street lay the old promenade, desecrated and melancholic. En route, Hayarkon Street offered backstreet prostitution along an ascending class gradient, from south to north. In urban terms, Tel Aviv was in a pre-bloom slumber, after premature aging had crept up and suffocated it. Its savior, shamefully enough, came from Jerusalem: Amos Schocken and Hanoch Marmari's Kol Ha'ir (All/Voice of the City) launched a coastal edition.

The flourishing of local newspapers had economic, social, and political drivers that are no longer remembered, partly due to technological developments and mainly due to ethical issues or the great epistemological rupture. In the 21st century, one needs to be reminded that ambitious journalism – unlike "media" – is a basic condition for proper civic life. Ha'ir offered polemical, biting, and curious journalism. On the other hand, the fact that Tel Aviv at the tail end of the 1970s was empty and ripe for stimulation enabled the significant revolution that Ha'ir led and documented, invented and confirmed, a move that changed society and the economy, and therefore also culture and art: the invention of youth, which for a time, especially if you happened to be young, was full of charm.

Banks were a rising industry, with branches sprouting up everywhere. Money in the pocket lost its value every moment; contractors weren't the only ones dreaming in dollars. The combination of a dead city and a simmering economy fueled

that decade's possibilities. You could live anywhere, open a shop, a club, or a gallery; alternatively, there was somewhere to go, someone who brought the bands, someone who really wanted to be seen, and mainly someone who would want to talk about it, attack, challenge, delineate, elevate, scorn, trample, and curse. Yaakov Shabtai's Tel Aviv was still there, an elderly woman in a floral summer smock, breathing heavily and waving a napkin against flies and the heat, shrugging her shoulders. Tnuva restaurants still served their mashed potatoes in brown gravy, but for the first time in Hebrew, you could break your teeth on "The Birth of Cool."

In a stimulating 1970 book titled *The Uses of Disorder*, the American sociologist Richard Sennett praised the anarchy of the urban environment as a vaccine against the entrenchment of class gaps, ethnic closure, and creative stagnation. A dense, unforgiving city would forge unexpected connections and, in turn, make opportunities accessible to those with motivation, talent, and aspirations for the best possible outcomes. An anarchist against boundaries. The ninth decade of the 20th century in Tel Aviv spawned, in its homeopathic way, a culture. What today is taken for granted as a demographic segment identified as an economic engine, Zionism didn't previously have, and it's what launched the liberal flowering season, the era of growth in support of the arts, and invited a final glimpse into the road not taken by muscular Judaism. Ha'ir announced the Intifada with Makram Khoury Machool's report from Gaza. In the mid-1990s, a young politician named Benjamin Netanyahu would already mark the other, when he would pronounce, with disgust – not for the last time – a street name that would become a synecdoche: "Sheinkin."

The expropriation of the prestigious pasture on the newspaper's back page from the advertising department's enticement was a power move. Hagglings were involved; no one remembers the details, but the template for "Ha'shaar Ha'achori" (The Back Page) and the weekly itself was New York's *The Village Voice*. Tel Aviv's gaze toward the Manhattan skyline is as old as the city's Hebrew origins. Akiva Aryeh Weiss, the city's visionary and forgotten founder, cited New York as a model as far back as 1906.

The *Village Voice* was established in 1955, with Norman Mailer among its founders, to formulate an alternative. They immediately announced a prize for off-Broadway productions. In 1969, they reported on the Stonewall riots in real time, opposed those demanding authority, supported minority rights, favored slow, high-quality cinema, and insisted on sharp but not over-sharpened margins. James Baldwin, Ezra Pound, Allen Ginsberg, Tom Stoppard, Colson Whitehead, Katherine Anne Porter, Jonas Mekas, Lorraine Hansberry, Nat Hentoff, J. Hoberman, Jules Feiffer, Matt Groening, Robert Crumb, Tom Robbins, Lynda Barry, Lester Bangs. The list of writers is dizzying. In the newspaper printed on cheap paper, you could find what's worth searching for in the city, including love, for the rest of your life or for a few minutes on a deserted pier.

2024 saw the publication of *The Freaks Came Out to Write*, an oral history of the *Voice* by more than 200 people who had worked there and lived to tell. It chronicles the histories of art, society, politics, thought, and their enemies during the years when America was the United States and the United States was the world. As the 21st century approached, print journalism became not only a paleontological relic but also a medium whose margins

were sold out to the center, and the great preparation began for the media of influencers and the influenced. Ostensibly, the intermediary was eliminated; information now passed unfiltered from mouth to ear. In reality, what was completed was the privatization of authority and the debasement of knowledge.

In a flagrant yet denied robbery from *The Village Voice*, the idea behind the Hebrew "Back Page" was to feature the best ads from the beloved free classifieds Give-and-Take, interspersed with quotes from a network of interceptors appointed by Hezy Leskly, editor of both the guide and the page. We were all sent to listen. Hezy would hold the quotations to his ear, tap them, and select those he deemed worthy. The page was also populated with aphorisms from the famous, and later, when reality continued to disappoint, Hezy began inventing characters and quotes ("Anat" soon joined the ranks of Sartre, Pasternak, Céline, Gertrude Stein, Marlene Dietrich, and Woody Allen). On 1 May 1989, real estate tycoon Donald Trump purchased a full-page ad in the *Voice* calling for the return of the death penalty in New York. The context was the arrest of five black minors as suspects in the rape of a young white woman in Central Park (they were convicted in 1990 and acquitted in 2003).

The 5 May 1989 issue of Ha'ir opened with a text by Yehudit Hendel, who was impressed by the screening of Nitza Gonen's film Avigdor Stematsky's *Back Yard* ("a low-tone film in which a painter speaks like a painter and lives like a painter, and the trees and thorns and houses and roofs and the stone wall, the hard material and the liquid color"). The front page features references to reports on the Apache deal, the interrogation of Dudi Appel, the Zionist selection in Casablanca, and "All the Reasons Why I'm in Favor of Pornography" by Leskly, accompanied by a Robert

Mapplethorpe photograph. Udi Aloni in conversation with artists, this week, Yitzhak Golombek. On the back page, still Dudu Geva's nine-cube comic strip, "Talk of the Week."

The issue that followed opened with a letter to the editor by Shulamit Aloni, continued with an item ahead of the premiere screening of chapters from David Perlov's Diary, and an extensive article on the Tel Aviv Museum of Art's acquisition policy. A week later, the Intifada continues: Dalia Karpel with the family of conscientious objector Rami Hason; an extensive interview with Amnon Danziger about life alongside his father's sculpture Nimrod; and Nimrod Aloni addressing teachers and proposing education for resistance to the occupation. In the May 26 issue, accompanying the publication of an original painting curated by the editor, a negative strip across the top of the back page, as usual, included a quote from a classified ad: "Looking for very large suitcases."

•

There were several moments when Ha'ir and the city were in sync; lightning and thunder, lewdness and jolly stupidity were the mat, and the city – real and mainly imagined – was the frame for the rolling exhibition. It's hard to imagine the libidinal investment in galleries and the museum, between and around them. In addition to the debut painting on the Back Page, Raffi Lavie wrote in that issue about the exhibitions of Jan Rauchwerger at the Ramat Gan Museum, Michal Heiman at Bugrashov Gallery, and Asim Abu Shakra at Rap Gallery.

This, too, was behind the decision to place a painting specifically on the back page. "Many perceive the current plastic art as a toothy, strange and bizarre creature. What would happen to that creature, usually imprisoned in galleries, museums and studios, if we turned it into part of the domestic landscape of hundreds of thousands of apartments?" Hezy Leskly asked rhetorically and, in a Foucauldian move, exposed the ideological infrastructure underlying the newspaper's consistent decision to print art. It's reasonable, he argued, that "its fangs will seem less threatening and its strangeness will dull. It's also reasonable to assume that a person who saw this creature lying quietly for

a long period next to the bed, on the kitchen table, or next to the beloved armchair will develop some closeness, even if latent, to the guest who becomes part of their apartment's landscape. It's possible that at a certain stage, that person will think to themselves: why not allow that dear creature to climb onto one of my home's walls and stay there."

This text appeared in the newspaper on 8 June 1990, a year after Dudu Geva was moved from the back page in favor of the paintings, in the context of a less heroic move: hanging art in a gallery. On the first anniversary, the paintings were assembled for an exhibition at Chelouch Gallery. The artwork, expropriated from the gallery to the space between the living room and the bathroom, was returned to the gallery. The political relationship between the newspaper – the "newspaper" institution – and the readers didn't exist only in words, as the exhibition also argued, but also in the urban space. And the new young people that the newspaper gave birth to lived through it.

It seems Hezy himself wasn't interested in being "young." Beyond the verbal desires he habitually shared, he aspired to spend his days as an idle elderly woman on a boulevard bench. The myth he built around himself was one of movement between languid laziness and yawning ease. He spoke slowly, demanded slowness, walked slowly, and was perceived as someone who thought slowly. But what he accomplished in his too-short life – ten years as a published poet, as a meticulous editor and unacknowledged cultural activist, as a perceptive and demanding critic, and as an omniscient commentator on "reality" – contradicts this entirely. The commissioning of the works in this exhibition, intended to be printed on grayish newsprint with the lifespan of a sickly moth, was never presented by him as world-changing action but as a kind of social gesture embedded in the everyday machinery of work. And like his poetry, as time passes since his violent and needless death, the beauty of this gift shines every brighter in the darkness of these days.

יגאל עוזרי, ללא כותרת, 1990, צבע זכוכית על נייר, 103.5X83, באדיבות אוסף דורון סבג, או.א.א.א.ס בע"מ
Yigal Ozeri, *Untitled*, 1990, glass paint on paper, 103.5X83, courtesy of the Doron Sebbag Art Collection, ORS Ltd.

In Constant Motion¹

Idit Porat

"It was only when I got to know him that I came to know him as a poet,"² Uzi Weil told me. Although this might sound like a provocative opening, this short text, in the context of this exhibition, seeks to place the journalistic work of Hezy Leskly, the founder and first editor of the Back Page, as part and parcel of his multi- and interdisciplinary work and of the constitution of his identity as a creator.

Hezy Leskly and Uzi Weil first met by chance at the coffee corner of the Ha'ir newspaper desk. Weil was making a cup of coffee while reciting Brutus's speech in Shakespeare's Julius Caesar. The two began talking, and Leskly offered Weil the chance to take over editing the Back Page. This was in 1990, ten years after Leskly returned from the Netherlands and two years after the publication of his second book of poetry, Addition and Subtraction. Weil was still unfamiliar with Leskly the poet, yet remembers as a lasting memory the special way he edited the Back Page section: "[...] They would print everything on a large bromide, and he would put the Back Page grid on the light table, and stand by the graphic designer, Aviva, [...] with a turquoise marker, and this dance would begin, forward and backwards, forward and backwards, looking at the page, going over the ads, and then in a small, delicate way point at an ad and Aviva would cut, and then he would continue his dance and say, 'now this one,' and that's how an artwork of sorts was created." This wonderfully picturesque description enfoldes Leskly's sensitivity to color, shape, composition, and movement in space – elements that likewise charged his poetry. At 22, Leskly traveled to the Netherlands with no intention of returning. The few early

publications of his poems before his trip did not amount to a significant corpus that left his distinct mark as a poet. At first, he moved to The Hague to study multimedia at the Vrije Academie: "I wanted to make art and didn't know what. I heard that the Art Academy in The Hague was a wild place... I sensed that was the place for me."³

The six years he spent in The Hague and Amsterdam (1974-1980) were formative for Hezy Leskly's poetic development and shaped his poetry far more than is normally thought. The distance he took within the foreign cosmopolitan space – new geographically, culturally, socially, and linguistically, and exciting in art and the avant-garde – offered him the opportunity to detach from the boundaries of language. Within this space, he reexamined the meaning of textual creation in contrast to other fields of art he tried his hand at. In the movement between languages, his multidimensional thinking began taking shape, continuing in movement from medium to medium.

The multimedia studies at the Academy of Arts combined various artistic media. This trend expressed the new spirit of the 1970s, seeking to blur the categorical distinctions between media. This spirit left its mark on Leskly's practice as he searched for his artistic path and engaged in focused inquiry into the questions of medium that preoccupied him. As he wrote in one of his letters to Ronit Weiss-Berkowitz, a childhood friend:

"I'm working day and night on a big project of visual poetry: a special combination of photos (copy-machined along with words and sentences – the sentences are few and short). I'm sending you one of these poems, which is a single poem but also part of

לאה ניקל, ללא כותרת, 1989, שמן על בד, 200X170
Lea Nickel, *Untitled*, 1989, oil on canvas, 200X170

the whole book [...] I wish I could send you the whole book, but copying it is terribly expensive, and the book will only have one issue [...]⁴

Leskly begins his letter with a confident declaration about his activity – this "visual poetry" – yet as he writes, he starts to doubt the definition of the medium:

"(I'm already confused with all this rubbish book poem book is in fact a poem that formally is a book but in fact is a poem. Never mind.) [...] Tell Eilon that soon I'll send two cassette tapes () two tapes((I've begun working in a video workshop in Rotterdam) Sony 1/2-inch. Send him a postcard-poem..."⁵

During my research, the scope of Leskly's creative output across various media during the six years he spent in the Netherlands was revealed, as well as the depth of the internal affinities between his works in performance, photography, installation, and dance, and in his writing on exhibitions and art events for Artzin magazine. This progressively reinforced my understanding that Leskly's multidisciplinary was not stylistic, incidental, experimental, or fleeting, but rather a sustained practice of "multiple writings" – textual, corporeal, and visual alike, both outside and within his poetry – that defined his ethical and aesthetic position and constituted his poetic identity.

At this point in time, when Leskly is the undisputed forebear of the current generation of poets, and when the relevance of his poetry is at one of its peaks, his complex acts of synthesis can be understood as processes of identity formation. Alongside his interest in experimental, boundary-crossing artistic practice, his path was also driven by the need for a discourse that would enable the emergence of a homosexual-lesbian language and of legitimate homosexual-lesbian lives.

In this photograph, from the series *Hommage to Harpo*, which Leskly created in the Netherlands at the beginning of his studies, a male chest is revealed through an elliptical opening cut into a white T-shirt. Leskly used this photograph as an invitation to a performance of the same title, which he presented in 1977, inspired by the Marx Brothers, and created in collaboration with Bennie Roeters. The performance, presented at the de Appel

art center, illustrates the relationship between two figures in dramatic situations expressed through the tearing of clothes from each other's bodies. The tearing is carried out as a precise act of cutting with scissors – piece by piece of fabric – until the body is exposed.

The act of cutting depicted in this photograph references further acts of cutting, tearing, and pasting in other artworks Leskly created during those years, such as the installation *The Torn-up Years*, presented at the Fodor Museum in Amsterdam.⁷ Yet unlike those works, this is not cutting or tearing for the purpose of collaging or reassembling, but rather a deliberate, planned incision and opening of a hole – a hole reminiscent of a gaping mouth – and the hole exists for the purpose of exposure and revelation of what is seen through it.

Leskly's multidisciplinary and interdisciplinary poetics, then, is not a multidisciplinary and interdisciplinarity derived from additive operations of medium upon medium or from combining different types of media as in collage. The same applies to the complex acts of synthesis in the editorial practice of *The Back Page*, where a work of art is embedded at the center of a grid generated by repeated acts of marking, cutting, and trimming. Leskly's poetic identity, embodied also in the figure of the editor

Hezy Leskly, *Hommage to Harpo*, from a series of photographs, early 1970s⁶

שמעון אבני, ללא כותרת, מתוך הסדרה "הארי השואג" 100X70, אקריליק על נייר, 1990
Shimon Avny, *Untitled*, from the series "The Roaring Lion," 1990, acrylic on paper, 100X70

and journalist, takes shape through constant movement between different media. It is a hybrid identity that does not precede the act of writing but rather emerges through it, just as his poetry is not the product of a writing process but an existential occurrence of being-written.

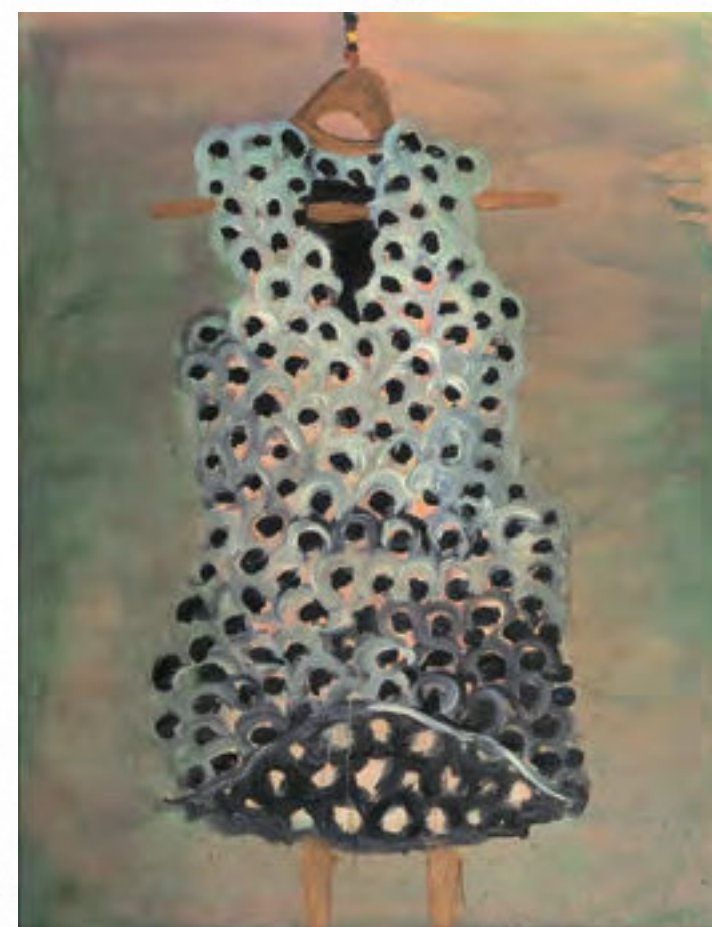
These biographical and visual testimonies suggest that this was not a passing artistic episode, but rather a deep organizing principle of Leskly's creative identity. Understanding the depth of the syntheses he forged between different media and recognizing the act of translation from one medium to another as a foundational, transformative principle in his poetics may clarify the profound relevance of his cultural enterprise and its deep roots in the hybrid-chaotic structure of our own time. In this light, the growing interest in Leskly's poetry, which was ahead of its time, can be understood as an echo of the existential anxiety of the reader who is ceaselessly becoming in space and time:

I am swimming in the sea
And here comes a boat.
Boat, boat, I say to it,
Take me from here
And it takes me from here.⁸

- 1 From a monograph in writing on Hezy Leskly
- 2 I interviewed Weil on 13 May 2020 while writing my PhD thesis in the Department of Literature of the Jewish People at Bar Ilan University [see: Porat I. (2022). **Medium, Transformativity, and Identity Construction: The Multidisciplinary Poetry of Hezy Leskly.** Diss, Bar Ilan University].
- 3 Smadar Golan, "This House Houses Dancers Who Don't Dance," *Dvar Hashavua*, 2 September 1988. The article, which included an interview with Leskly, was published after a poetry evening at the Bugrashov Gallery in Tel Aviv, organized by Leskly to mark the publication of his second book, *Addition and Subtraction*.
- 4 The letter is undated and was sent in the 1970s to Ronit Weiss-Berkowitz. It is typed on a typewriter using the FrankRuehl font. The typos are in the original. The letter was given to me by Ronit Weiss-Berkowitz on 11 July 2016.
- 5 The punctuation marks and brackets appear as they do in the original letter.
- 6 The photograph appears on the de Appel Center's website in Amsterdam. Leskly used the image as an invitation to a performance presented at the center as part of its Wednesday project, on 11 May 1977.
- 7 The installation was presented as part of the group exhibition *Amsterdam Buys Art 79* (January–February 1980), which featured projects acquired by the Municipality of Amsterdam in support of artists. Pnina Reichman, a close friend of Leskly, and her partner, Michael Gibbs, also participated. A photograph of the work she exhibited appears on the catalog cover.
- 8 Hezy Leskly, "Second Dance," from **Addition and Subtraction (Poems 1985–1987)**, Tel Aviv: Am Oved, 1988, p. 9 [Hebrew].

מאירה שמש, שמלתה של אימי, 1995, שמן על בד, 132X102, מאוסף "הארץ"
Meira Shemesh, My Mother's Dress, 1995, oil on canvas, 132X102, from the Haaretz Collection

The Back Page and Hezy Leskly

Orit Mor

The exhibition "The Back Page and Hezy Leskly" presents artworks whose images were originally published in The Back Page section of the Tel Aviv newspaper Ha'ir, published by the Schocken group. The poet and journalist Hezy Leskly, the section's founder and author, chose to feature a contemporary work at the center of the page. Leskly edited and wrote the section in its first two years, from May 1989 to 1991, and continued to curate the featured work until 1993. The body of work from this period comprises approximately 200 works, of which 120 original works are exhibited, alongside 30 works related to works that appeared in the section but were not found. The works vary in size: some are on postcard-form paper, as they appeared on The Back Page, while others are in larger formats and on various supports. The generational composition of Leskly's selected artists offers a collective portrait of a specific moment in Israeli art. Some artists featured in the section's initial three years were at the beginning of their careers, born in the 1960s, including those who had recently returned from studies abroad or completed their education in Israel (such as Atzmon Ganor and Eti Jacobi). Others were born in the 1940s and 1950s (including Yudit Levin and Deganit Berest), as well as more established artists (Raffi Lavie, Moshe Gershuni, Lea Nikel).

The exhibition is organized around three primary focal points: The Back Page section, the local newspaper as a cultural phenomenon in Israel of the late 1980s and early 1990s, and the emerging art scene of that period. At its core, the exhibition pays tribute to Leskly's ongoing curatorial practice, which brought contemporary visual art to the forefront of local newspaper

culture. By presenting these works together for the first time, the exhibition aims to highlight a significant segment of the period's local art, reveal the interconnections among artists and the broader art scene as reflected in Leskly's selections, and offer a renewed perspective on the project, shaped by the passage of time and changes in Israel's cultural and social context.

Many of the artists featured in the section became key figures in Israeli art in the two decades that followed. The impact of this period is currently being reassessed, and, in retrospect, it offers valuable insights into both the era depicted in the exhibition and the contemporary Israeli art scene.

The exhibition research is grounded in the concept of the archive, interpreted in two intersecting ways. The first is the newspaper archive as a source for the chronological record of the works and artists featured on The Back Page. In this context, Leskly's curatorial approach is prospective, developing incrementally from week to week. The second interpretation is retrospective, achieved by synthesizing archival details into a comprehensive overview. The exhibition transforms Leskly's sequential process into a simultaneous experience within a single physical space. This convergence of archival perspectives imparts a distinctive character to the exhibition. Furthermore, the exhibition seeks to situate the collection of the art and artists Hezy chose for the newspaper within the broader cultural network of the local press, thereby articulating the significance of this initiative in relation to the period's cultural climate.

The exhibition's central concept draws on Jacques Derrida's notion of "archive fever," introduced in his 1955 book *Archive*

Fever: A Freudian Impression.¹ Derrida conceptualizes the archive as a repository that shapes collective memory by determining what is preserved and what is forgotten, and by determining what is recognized as official and what is relegated to the margins of historical discourse. He emphasizes the relationship between archival preservation and the control of public memory. Although the exhibition appears to focus on identifying which works appeared in The Back Page and when, the underlying archival materials enable a broader mapping of the era's art, culture, poetry, and journalism.

●
Hezy Leskly (1952–1994, born in Rehovot) was the only child of Holocaust survivors from Czechoslovakia and became a poet, journalist, artist, dance critic, and choreographer. Leskly began writing poetry at age 14. At 17, he started dancing folk dances and later studied ballet, performing with the Bat Dor Dance Company. At 22, he moved to The Hague, Netherlands, where he studied dance and art at the Academy of Arts, before moving to Amsterdam. In 1980, he returned to Israel.

In 1980, the local newspaper Ha'ir was established in Tel Aviv as part of the Schocken group. In 1981, Leskly contributed to the newspaper for the first time, and in 1982, he was appointed as its dance critic. In 1989, he began editing the paper's Back Page section and writing the personal column "Diary of a Grumbler." In one of these columns, titled "Badpoetry" Leskly bemoaned the state of Hebrew poetry and the status of the new poets. That same year, Leskly also edited Bugrashov Gallery's poetry magazine. Leskly was among the first to identify with

the LGBTQ community in Israel openly; he was active in LGBTQ organizations and wrote candidly about his experiences as a gay man. In 1992, Leskly was diagnosed with HIV and died two years later at age 42.

●
Hezy Leskly's poetry books: *The Finger, Poems: 1974–1985*, Am Oved, 1986; *Addition and Subtraction, Poems: 1985–1987*, Am Oved, 1988; *The Mice and Leah Goldberg: Poems 1987–1989*, Bitan, 1992; *Dear Deviants: Poems 1990–1992*, Bitan, 1994; *A Well of Milk in the Middle of the City, Complete Poems 1968–1992*, Am Oved, 2009 (a posthumous collection).

●
Following his death, Leskly has attracted the attention of researchers and creators from diverse disciplines. In 1996, director Yair Lev produced the documentary film *Yakantalisa*, which chronicles Leskly's life through interviews with his friends and acquaintances. In recent years, scholarly and public interest in Leskly's work and legacy has increased. Two books focusing on his contributions have been published in the past two years: *The First Book about the Last Poet: An Essay on Hezy Leskly's Poetry* by Ilor Porat (Gama Publishing, 2024), and *There Is No Such Dance and There Never Was, So We Will Dance It and Speak in Its Praise: Essays on Dance, on Poetry and on Life – 1980–1992*, a compilation of Leskly's essays edited by Oded Carmeli (Hava Laor Publishing, 2025).

●
The works presented in the exhibition aim to reconstruct Hezy Leskly's editorial method, which involved inviting artists to produce works specifically for the section. These works were published weekly without any editorial changes – one work per

דוד וקשטיין, "שלום לך, אני שאיש אינו מכיר", 1993
 אקריליק על בד, 30X25, באדיבות אלינה שלקס
 David Wakstein, "Hello, I'm a Man Nobody Knows," 1993
 acrylic on canvas, 30X25, courtesy of Alina Schellekes

Ha'ir, a local newspaper launched in 1980, served as a Tel Aviv counterpart to *The Village Voice*, a New York publication established in 1955 to provide a platform for cultural and political journalism, particularly for the artist community of Greenwich Village. Distributed free of charge, *The Village Voice* covered LGBTQ events, feminism, art, culture, and music. Notable contributors included James Baldwin and Vivian Gornick. The newspaper featured a back page with advertisements and a central illustration by its regular illustrator, who also contributed written content. This section inspired Leskly's Back Page.

Ha'ir embodied a subversive spirit by combining cultural discourse with ordinary, provocative, and humorous content. The newspaper was recognized as groundbreaking, secular, and unconventional, reflecting Tel Aviv's youthful cultural atmosphere. Its uniqueness stemmed from the blending of "high" and "low" cultures, employing direct, personal language alongside humor and sharp satire. Ha'ir portrayed Tel Aviv as a cultural hub and nightlife center, both shaping and reflecting this identity. The publication integrated investigative journalism with critical coverage of local cultural events, including art, music, and literature. It also served as a platform for emerging writers and addressed a range of social and political issues, including LGBTQ rights, refugee experiences, municipal governance, law enforcement, neighborhood challenges, and urban activism.

Ha'ir set high standards for cultural criticism. Art reviews were written by Raffi Lavie, a prominent teacher at the Midrasha Art School and an influential artist of that time. Michael Rorberger was the rock music critic, and the dance critic was contributed by Leskly, who provided sharp reviews and conducted interviews with notable international figures, including choreographer Pina Bausch. The newspaper not only covered cultural developments but also shaped them with innovative writing and clever, refined neo-journalism. The paper featured personal columns by esteemed writers such as Eli Mohar and Doron Rosenblum. Many contributors eventually became prominent figures in Israeli media and culture, including Etgar Keret, Sami Shalom Chetrit, and Yair Lapid. Ha'ir also had a unique visual identity, with typographic covers designed by David Tartakover that expressed political messages or featured provocative quotations. The newspaper's independent and experimental character was supported by its position as the "stepchild" of *Haaretz*, a dynamic that has rarely been replicated in contemporary Israeli media.

The Back Page section of Ha'ir emphasized the newspaper's defining characteristics, serving as a metaphorical "backyard" where these qualities were heightened. The "Back Page" designation was also encoded, in an ironic move by Leskly, as a wink to the LGBTQ community. By contrasting the art world, typically linked to "high culture" and institutional spaces, with the informal setting of a local newspaper's back page – filled with classified ads and humorous quotes – Leskly made a distinctly provocative statement. One expression of this was the use of a printed image in the alternative exhibition space of the printed newspaper section. The artwork was presented without any hierarchical order and was separate from the unrelated texts authored by Leskly. As a free publication, Ha'ir reached a wide audience throughout the central region. As a result, The Back Page, with its lighthearted tone and focus on central artwork, gained significant visibility within the broader cultural landscape of print journalism.

"The Back Page" and the local scene within which it operated were, as noted, a reflection of Tel Aviv's culture of the period. In

the early 1980s, many young men and women arrived in Tel Aviv from across the country, transforming it from an aging, neglected city into a vibrant center of cultural life and an incubator for writers, artists, filmmakers, fashion designers, and musicians. New alternative galleries opened, including Sub-Level (Tat-Rama), run by the Dotan brothers; Bugrasov Gallery, founded by Udi Aloni; and Ahad Ha'am 90 Gallery, established by Ronit Dvir, Arieh Berkowitz, and Sara Chinski. The art journal *Studio* was founded; fashionable cafés sprang up; and Shenkin Street became a bustling cultural hub. New clubs, including the Penguin and Cinema Dan, hosted alternative music performances from Israel and abroad. The flourishing of urban culture was also reflected in films set in Tel Aviv, among them *Nagua* (1982) and *Bar 51* (1986) by Amos Gutman; *Till the End of the Night* (1985) by Eitan Green; *Tel Aviv Stories* (1992) by Ayelet Menahemi and Nirit Yaron; and *Life According to Agfa* (1992) by Assi Dayan.

The Back Page artworks curated by Leskly represent a convergence of art, print journalism, and the cultural atmosphere of Tel Aviv during this period. Leskly recognized the section's significance as a reflection of the artistic climate of that era. In 1990, just one year after the section was established, Leskly and gallery owner Nira Yitzhaki organized an exhibition at Chelouche Gallery, featuring thirty works created specifically for The Back Page.

In a Ha'ir article leading up to the exhibition, Leskly wrote, "If I'm not mistaken, the weekly painting was a welcome addition to the stack of weekend newspapers. The artistic community and its followers embraced this addition, but it was not just them. While I was buying Grand Alexander apples, the local greengrocer approached me and said, 'That page of yours in the back is funny, and there are beautiful paintings there.' [...] Because of the nature of the medium – namely, the newspaper – I was careful not to impose the markings of a specific stylistic, age-related, or clique on the paintings featured on The Back Page. Instead, I aimed to keep the elongated window at the center of The Back Page open to any painter who could offer a certain level of quality."²

Between 1989 and 1993, approximately 200 works by some 95 artists were displayed in The Back Page section: Nurit Abramov, Larry Abramson, Asim Abu Shakra, Udi Aloni, Shimon Avny, Efrat Baler, Jennifer Bar Lev, Amnon Ben-Ami, Arnon Ben David, Anat Ben Shaul, Yigal Ben-Nun, Degani Berest, Asaf Berg, Avi Berg, Michal Biber, Aviva Blisak, Pinchas Cohen Gan, Maya Cohen Levy, Yasha Cyrinski, Drora Domini, Michael Druks, Belu Simon Fainaru, Atzmon Ganor, Yair Garbuz, Gideon Gechtman, Moshe Gershuni, Yoel Gilinsky, David Ginton, Maya Gordon, Eli Gur Arie, Orit Hason Walder, Michal Heiman, Irit Hemmo, Avi Heretz, Osias Hofstatter, Eti Jacobi Lelior, Miriam Kabessa, Dina Kahana Gueler, Zvika Kantor, Mosh Kashi, Uri Katzenstein, Liliane Klapisch, Shosh Kormosh, Yoram Kupermintz, Raffi Lavie, Yuval Levi, Yudit Levin, Pamela Levy, Uri Lifschitz, Hila Lulu Lin (Farah Kufer Birim), Yitzhak Livneh, Tova Lotan, Rina Lustig, Jacob Mishori, Motti Mizrachi, Giora Nest, Lea Nickel, Moshe Ninio, Miri Nishri, Ibrahim Nubani, Yigal Ozeri, Philip Rantzer, Jan Rauchwerger, David Reeb, Pnina Reichman, Roni Reuven, Uri Rizman, Michael Rorberger, Yudit Schreiber, Michal Shamir, Galit Shechter, Meira Shemesh, Siona Shimshi, Simcha Shirman, Shir Shvadron, Naomi Siman-Tov, Yair Stein, Dorit Strulowitz, Tinkerbelle, Igaël Tumarkin, David Wakstein, Gitit Weiss, Dan Zakhem, Pinchas Zinovich, Neta Ziv, Ayelet Zohar.

The works displayed in The Back Page showcase each contributor's unique artistic style and are often part of ongoing series. Some artists, primarily known for sculpture, such as Sigal Primor, created paintings specifically for this context. Among the younger artists, some, such as Mosh Kashi, later evolved their artistic practices, whereas others, such as Atzmon Ganor, maintained a consistent style throughout their careers. Additionally, some artists featured in this section ceased producing art in subsequent years, resulting in a decline in their presence in the art world.

Most works in this section were paintings, with a smaller number of collage works. Approximately half of the pieces were either abstract or combined abstract and figurative elements. The exhibiting artists included both men and women, with a slight

majority of males. Most of the artists were in their twenties and thirties, though some were in their forties, fifties, and sixties. The oldest participants were Osias Hofstatter (85) and Lea Nickel (71). Most of the artists were born in Israel; about one-third graduated from the Bezalel Academy, roughly one-fifth graduated from the Midrasha School of Art in Ramat Hasharon, and the remainder received their education abroad.

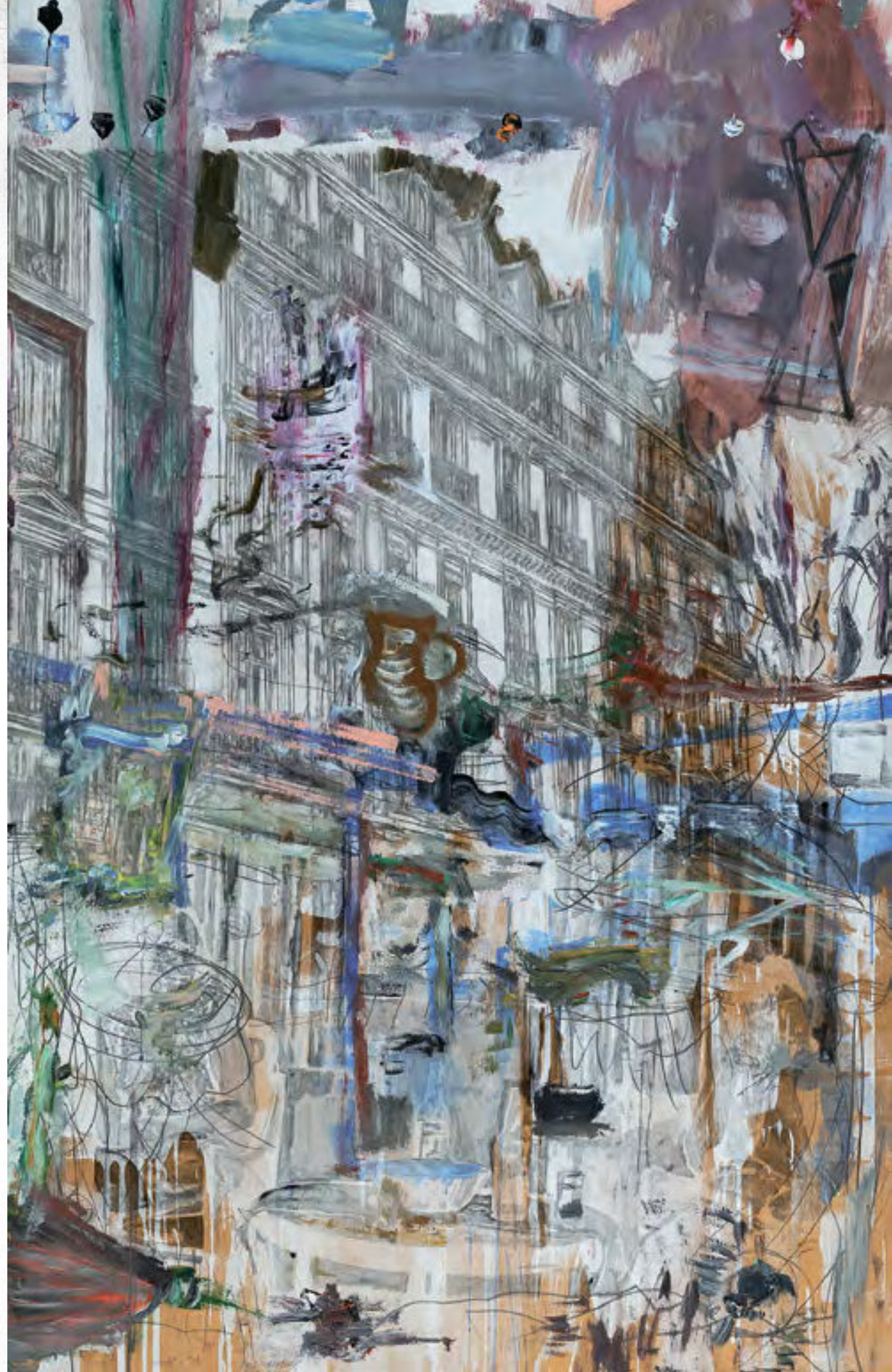
In most of the works displayed in The Back Page, a connection between abstract and figurative painting is evident. This connection sometimes reflects the spirit of "the lack of matter" and, at other times, presents chromatic gloom alongside implied or schematic figurativeness. Many of the works have a light, humorous quality. For example, the first work in the section, dated 2 June 1989 and titled Ural Mountains by artist Pinina Reichman, a friend of Leskly's, depicts a spring with a waterfall set against a background that is half mountains and half a female silhouette. Few works are distinctly figurative. Notable examples include Meir Franco's Untitled (1989), which portrays a naked woman and child against a black background; Anat Ben Shaul's work from the same year, a detail from Nagoda – Porn Queen, showing the torso of a nude woman reminiscent of a scene from a pornographic film; and a realistic figure crafted in Pamela Levy's distinctive style from 1989. In most of these works, the background lacks a clear definition, resulting in a nonconcrete, flat environment that detaches the image from its context. This rendering makes the painting more graphic, aligning with the section's character and the newspaper's overall vibe. The figurative elements are not necessarily characterized by realism but rather by graphic notation. Intertwined with this is an exploration of both private and collective identity, as seen in the works of Pinchas Cohen Gan, Assad Azi's Village Fool, and Asim Abu Shakra's Sabra image.

Many artists addressed political realities in their work, including David Reeb, Jacob Mishori, David Wakstein, and Igaël Tumarkin, often incorporating textual elements. For instance, Arnon Ben David's 1989 work features the phrase "Rabin Rabin yalla yalla get out of Ramallah" set against a striped background.

יהודית לוי, שני בסדרה (צוללת), 1989, אקריליק על בד, 241X165, באדיבות גלריה דביר
Yudit Levin, Untitled (Submarine), 1989, acrylic on canvas, 241X165, courtesy of Dvir Gallery

יאיר גרבוז, ללא כותרת, 1992, טכניקה מעורבת על דיקט
 180X120, באדיבות אוסף גלריה גבעון
 Yair Garbuz, Untitled, 1992, mixed media on plywood
 180X120, courtesy of Givon Art Gallery

David Reeb's work prominently displays the English word "TIME" in a style reminiscent of the Time cigarette brand, with camels from the Nobless cigarette brand. Other artists, such as Jennifer Bar Lev and Atzmon Ganor in his work *Love* (1992), use graphic text in a post-pop style. Only a small number of works are purely abstract, including pieces by Yudit Levin and Avi Berg (1989), Irit Hamo (1990), and Lea Nickel (1989).

Schematic representations of the human figure – rendered as linear drawings or indistinct forms such as stains or isolated body parts, like heads or hands, are prevalent in many artworks. Artists who incorporate these motifs include Pinchas Cohen Gan, Michal Heiman, Ibrahim Nubani, Atzmon Ganor, Udi Aloni, Pamela Levy, Siona Shimshi, Giora Nest, Rina Lustig, Pnina Reichman, Maya Gordon, Raffi Lavie, and Deganit Berest. The schematic portrayal of figures or body parts often reflects the visual language of comics or animation. This can be observed in the works of Uri Katzenstein, Meir Pichhadze, Eti Jacobi, Asad Azi, Shimon Avny, Osias Hofstatter, Meira Shemesh, Yair Garbuz, and Zvika Kantor.

A notable subset of works focuses on singular objects. Examples include Naomi Simon-Tov's 1989 work featuring tin can, a series of vinyl records by Motti Mizrachi from 1990, and Orit Hason Walder's 1991 series that centers on the rock-paper-scissors motif. Animal imagery is also present, such as Uri Tzaig's duck from 1992 and Michal Shamir's tiger from 1989. Additionally, several artists present landscapes that approach abstraction, including Uri Rizman, Liliane Klapisch, Yasha Cyrinski, Maya Gordon, and Yehuda Porbuchrai, as well as Shosh Kormosh's photographs from 1992.

In 1991, Leskly began showing works organized into series. That year, Pnina Reichman and Maya Gordon showed works for seven weeks each. Reichman displayed seven works, three of which belong to the Icon series. Maya Gordon presented seven works from her Mountain series. Raffi Lavie contributed four works from the Head series, while Yehuda Porbuchrai showed four works from the Oriental Movement series. Deganit Berest also exhibited four pieces from her Head series, titled *Homage*

to Raffi Lavie's *Head*. During 1992, twelve artists presented their series: Yair Garbuz with *As Mentioned in the City*, Anat Zahor with *Compass*, Neta Ziv with *Untitled*, Zvika Kantor with *Soup*, Uri Tzaig with *Happy New Year*, Dina Kahana Gueler with *Glass of Water*, Maya Cohen Levy with *Honeycomb*, Larry Abramson with *Work 1986–1992*, Simcha Shirman with *Corpse of Unknown Woman*, *Corpse of Unknown Man*, Yitzhak Livneh with *Mirror of Heaven*, and Uri Lifschitz with *Dog in Madrid*.

The initial Back Page section, published in May 1989, featured a "stream of consciousness" format for advertisements, both real and fictional. Each section began with a prominent advertisement that served as a poetic title, such as "Looking for Very Large Suitcases" in the first section and "Tame Billy Goat for Sale Cheap" in the second. In the final section edited by Leskly on 31 January 1992, the headline read: "They told us that The Back Page has become full of obscenities. Us? Obscenities? Buzz off! (The Editors)." The following section, dated 7 February 1992, included the headline: "Hello. Here again is the new girl on The Back Page. This isn't for me. I'm leaving (Tamara Brody)." Ofra Rizenfeld, a colleague of Leskly, noted that these quotes were drawn from actual conversations that Leskly had overheard. Each quote was attributed to a name, which could either be fictitious or refer to real individuals. For example, Nurit Kahana was a well-known friend of Leskly. Rizenfeld also mentioned that Leskly solicited advertisements from journalist acquaintances. An advertisement at the bottom of the 24 January 1992 section announced that submissions were open to all and provided a P.O. box for responses. After Leskly's departure as editor, the section was managed by Modi Bar On, Yosef El Dror, and Uzi Weil, with Naomi Simon-Tov curating the works. From 1994 onward, all works were produced by Iris de Botton, although they were attributed to fictitious artists.

The blending of fiction and reality, along with the rejection of value judgments that characterizes Leskly's approach in *The Back Page*, are central elements of the postmodernist shift in Western culture. In his 1997 work, *A Dispirited Rebellion: Essays*

on Contemporary Israeli Culture, Gadi Taub, a former writer for Ha'ir, describes postmodern culture – drawing on insights from sociologists like Clifford Geertz – as one that not only abandons its values but also loses the ability to make value judgments in the modernist sense. This nature of postmodernism is marked by a fundamental crisis in language, evidenced by a disconnect between signifiers and what they signify, as well as a loss of faith in an objective, describable reality.³ This can be observed in the writing styles prevalent in local newspaper culture in Israel, from which The Back Page emerged.

From social, cultural, and political perspectives, local newspaper writing often emphasizes locality, subcultures, and communities of taste and "pose." This is understood as an ironic and noncommittal stance toward culture, reflecting a broader sense of crisis. Authors such as Orly Castel-Bloom, Etgar Keret, and Uzi Weil, who began their literary careers during this period, articulate a dual crisis: a lack of political trust in societal institutions and an epistemological crisis, characterized by diminishing confidence in our ability to know and accurately describe reality. The surreal and fantastical elements in their work arise not only from political disillusionment or "escapism" but also from a deeper crisis concerning the perception of reality itself.

Uzi Weil, one of those who succeeded Leskly as editor of The Back Page, compiled his contributions to the section in *The Life and Death of The Back Page* (2006). He writes: "[...] so there's no 'I.' No Uzi. No column. No newspaper. There's just this moment where the brain meets the typing fingers. A moment that's nothing – a pure moment. Whatever came out of it, came out. Write first, then figure out what it's about."⁴ Weil's reflections encapsulate the ethos of The Back Page. Both the local newspaper and The Back Page emphasized the immediacy of the present moment, a focus shaped by the nature of print journalism in the pre-Internet era, when newspapers were ephemeral and often discarded after a single day. Materials that were not preserved in archives disappeared, while even archived content remained largely inaccessible. This emphasis on the "pure moment"

encouraged creative freedom and spontaneity. Duration, linearity, and totality became insignificant, as meaning resided in the present. Leskly's curatorial approach also embodied this ethos, treating the section as an ongoing project rather than a platform for promoting specific artists or comprehensive artistic visions.

There are significant parallels between the artistic developments of this period and the characteristics of both the local newspaper and The Back Page, all shaped by similar influences. The local newspaper acted as a journalistic and cultural platform that embraced diverse perspectives, united by a liberal-pluralistic orientation. "New Left" discourse sought ways to oppose (or at least object) the national-Zionist narrative, finding a platform in the local papers (Ha'ir, Kol Ha'ir, and Zman Tel Aviv), which were a sub-phenomenon within the broader Israeli journalistic landscape (this was also the time the daily Hadashot (News) and monthly Monitin (Reputation) came into publication). Western social and cultural trends following the collapse of the Soviet bloc, including globalism and economic liberalism, impacted Israeli society, alongside domestic events such as the protests and controversies surrounding the First Lebanon War and the economic crisis of 1983.

"Generational consciousness developed in response to collective trauma experienced during significant events in Israeli society. This period was marked by years of separation, crises, and disappointment among groups that lost their dominant status, while other groups were searching for their identity and rights," writes Yael Guilat.⁵ The First Intifada (1987–1993) and the major economic changes happening in Israel and globally during this time influenced artists and raised critical questions about identity and belonging. The generation of artists emerging in the 1980s was the first to be born in the decade following the establishment of the state, making them the second generation to Holocaust survivors and the first or second generation of immigrants. This generation also included Arab artists born after 1948, who had lived under military rule.

The transition from modernism to postmodernism in Israel (characterized by the fragmentation of modernist movements

into various "sub-phenomena" and a diverse range of styles that lack a unified convention) also saw a shift away from national ideological discourse toward discussions of personal identity, sexuality, and the body. Local newspapers began to reflect these themes more prominently, emphasizing local issues rather than national ones. For instance, the Tel Aviv locals addressed topics such as the lives of the gay community, feminism, and the civil rights of different urban groups, while also featuring personal and literary writing in individual columns.

Leskly's poetry can also be viewed as a bridge between modernism and postmodernism. The poet Meir Wieseltier referred to Leskly as the last modernist poet, noting that after him, "there is ethnic poetry, gender poetry, psychologistic poetry, all sorts of things like that..."⁶ Leskly's artistic stance in his poetry also informs the decision to present The Back Page works from the period of his editorship and to examine, through them, the relationship between the local newspaper and the culture and art of the era.

The collection of works presented in Ha'ir's Back Page section between 1989 and 1993 offers an opportunity to analyze how both Israeli and global artistic trends shaped the art field during the 1980s and early 1990s. This era, marked by heightened creativity, is internationally recognized as the period of "the return to painting," a trend that also emerged in Israel. The so-called "1980s turn" and the rise of "postmodernism" represented a response to the art of the 1960s and 1970s. This shift was evident in the movement away from conceptual art, which emphasized value-driven and political engagement, toward art focused on personal expression, the use of humor and irony, the exploration of illusion, and an approach that prioritized self-expression over broader meaning.

It can be argued that artists of the 1980s and 1990s, disillusioned with the prospect of grand revolutions, shifted their focus to "celebrating life" in its diverse and non-conformist forms, motivated by an awareness of an intractable political situation. For some, engaging with particularistic identity became

יאן ראוכוורגר, ללא כותרת, 1990
41X34 אקריליק על דיקט, 41X34
Jan Rauchwerger, *Untitled*, 1990
acrylic on plywood, 41X34

the sole remaining avenue for art to challenge the prevailing social and political order. Therefore, characterizing the art of the 1980s and 1990s as merely escapist or neo-conservative, and thus a negation of the 1970s, is inaccurate. Instead, this period should be understood as a transformation of the political impetus of conceptual art into a more open and carnivalesque engagement with issues of dominant and marginal cultures. The creative surge of the 1980s manifested as a multifaceted celebration of individual identity, employing pastiche, quotation, appropriation, and parody. Artists deliberately embraced alternative, personal forms of expression – such as alternative lifestyles and affiliations with taste communities – rather than the universalist political statements characteristic of the 1970s.

These trends were exemplified by the comprehensive group exhibition "Antipathos — Dark Humor, Cynicism and Irony in Israeli Art" at the Israel Museum, Jerusalem, curated by Tami Katz-Freiman in 1993, and the exhibition "Metasex," also curated by Katz-Freiman, at the Haifa Museum of Art in 1994. Writing about these exhibitions in Erev Rav, Katz-Freiman stated: "I was less interested in distilling the Israeli DNA, in hammering again at the question of 'localness,' or in examining Tel Aviv poverty versus Jerusalem poverty [...]. I was more interested in locating trends and themes common to artists in different places in the world, in bringing works made outside of Israel into a local context and vice versa."⁷

Recent years have seen a renewed interest in the cultural impact of print magazines, particularly those from the 1980s. (The 2025 exhibition FACE at London's National Portrait Gallery, for instance, examined the groundbreaking photography featured in that magazine during the decade.) This resurgence may stem from the void left by the decline of local newspapers and print magazines as readers shift to digital publications. The exhibition "The Back Page and Hezy Leskly" aligns with this broader movement.

The exhibition reconstructs Leskly's artistic process chronologically, presenting works as they originally appeared

in The Back Page. Reversing Leskly's curatorial act, from the printed image back to the original work, allows some of the works to be seen in their true size, side by side, in a physical space. The exhibition also aims to contextualize the featured works by displaying additional works by each artist – either from the same period or from the series to which the featured works belong. In surveying the years during which the section operated under Leskly's editorship, the exhibition offers a panoramic view of the Israeli art field in the 1980s and early 1990s, a period that continues to shape the local art scene.

Presenting "The Back Page and Hezy Leskly" as a guest exhibition in the Haaretz newspaper's Minus One gallery, dedicated to the Haaretz art collection, is a natural extension of the institution's legacy. Amos Schocken, publisher of Haaretz and founder of its art collection, also established a network of local newspapers, including Ha'ir, which played a key role in the flourishing of local newspaper culture in the 1980s.

The exhibition serves as a lens for examining the "1980s turn" in Israeli art and culture – a period characterized by creativity, pluralism, and eclecticism. These qualities, shaped by sociological, political, local, and global influences, were evident across disciplines including art, literature, fashion, music, architecture, and journalism. Hezy Leskly exemplifies this phenomenon as a multifaceted cultural figure who engaged in dance, poetry, visual art, criticism, and journalism, integrating these fields in a way that encapsulates the spirit of the era.

הילה לולו לינ פרח כפר בירעים, תוציאתהפקק
21X30, תצלום מטופל, 1993
Hila Lulu Lin Farah Kufer Birim, **Unplugthecork**
1993, treated photo, 21X30

- 1 Jacques Derrida, **Archive Fever: A Freudian Impression**, trans. Eric Prenowitz, Chicago: University of Chicago Press, 1996.
- 2 Hezy Leskly, "Painting at the Foot of the Beloved Armchair," **Ha'ir**, June 8, 1990 [Hebrew].
- 3 Gadi Taub, **A Dispirited Rebellion: Essays on Contemporary Israeli Culture**, Tel Aviv: Hakibbutz Hameuchad, 1997, pp. 144–154 [Hebrew].
- 4 Uzi Weil, "Introduction," **The Life and Death of The Back Page**, Yedioth Books, 2006, p. 7 [Hebrew].
- 5 Yael Guilat, **The Generation of the Turn: Young Art in the 1980s in Israel**, Ben-Gurion Institute for the Study of Israel and Zionism, Ben-Gurion University of the Negev, 2019, p. 29 [Hebrew].
- 6 Quoted in Oded Carmeli, "Life is Only a Bad Excuse," **TimeOut**, July 15, 2014 [Hebrew].
- 7 Tami Katz-Freiman, "On Attempts at Generational Characterization in the 1990s," **Erev Rav**, Issue 06, December 3, 2024. <https://www.erev-rav.com/archives/58072>

The Timeline

1989-1993

2.6.89
Pnina Reichman
Ural Mountains

8.6.89
Meir Franko
Untitled

16.6.89
Deganit Berest
Cat Eyes

23.6.89
Uri Katzenstein
German Lesson

30.6.89
Moshe Gersuni
Untitled

7.7.89
Meir Pichadze
Untitled

14.7.89
Anat Ben Shaul
Nagoda - The Russian Porno Queen

21.7.89
Arnon Ben David
Rabin Rabin Yalla Yalaa Tistalek
MeRamala

28.7.89
Raffi Lavie
Untitled

4.8.89
Assaf Berg
Untitled

11.8.89
Philip Rantzer
Untitled

18.8.89
Eli Gur Arie
From the series Flowcharts

25.8.89
Asim Abu Shakra
Sabra No. 29

1.9.89
Pinchas Cohen Gan
Untitled

8.9.89
Eti Jacobi
The Mirror Pulled Tinkerbell

15.9.89
Jenifer Bar Lev
Untitled

22.9.89
Asad Azi
Back the Other Way

29.9.89
David Reeb
Untitled

6.10.89
Michal Heiman
Muse

13.10.89
Avi Berg
Untitled

20.10.89
Drora Dominey
Untitled

27.10.89
Ibrahim Nubani
Untitled

3.11.89
Sigal Primor
Hanging Around

10.11.89
Naomi Siman-Tov
Yombo

17.11.89
Atzmon Ganor
Untitled

24.11.89
Yuval Levi
Untitled

1.12.89
Yoram Kupermintz
Untitled

8.12.89
Udi Aloni
Untitled

15.12.89
David Wakstein
Untitled

22.12.89
Pamela Levy
Untitled

29.12.89
Lea Nikel
Untitled

5.1.90
Avi Ezra
Or-Gas-Ma?

12.1.90
Yudit Levin
Untitled

19.1.90
Tova Lotan
Untitled

26.1.90
Maya Cohen Levy
Untitled

2.2.90
Osias Hoffstatter
Untitled

9.2.90
Efrat Baler
One of The Damned

16.2.90
Pinchas Zinovich
Untitled

23.2.90
Shimon Avny
Tel Hai

2.3.90
Yoel Gilinsky
Tribute to the Third Altar

9.3.90
Yigal Ozeri
Untitled

16.3.90
Ori Reisman
Untitled

23.3.90
Jan Rauchwerger
Untitled

30.3.90
Liliane Klapisch
Dunes

6.4.90
Dorit Feldman
Poles

13.4.90
Asim Abu Shakra
Sabra No. 18

20.4.90
Siona Shimshi
Untitled

27.4.90
Amnon Ben-Ami
Balance

4.5.90
Moshe Ninio
Untitled

11.5.90
Zvika Kantor
The Fear of Missing Out

18.5.90
Neta Ziv
Untitled

25.5.90
Yair Stein
Jump 32

1.6.90
Dorit Strolowitz
ADIEU

8.6.90
Galit Schechter
Untitled

15.6.90
Nurit Abramov
From the series Dreams of
Deep Spirit

22.6.90
Maya Gordon
From the series Poem Domova

29.6.90
Jacob Mishori
Untitled

6.7.90
Larry Abramson
How Beautiful the Nights

13.7.90
Irit Hemmo
Pool

20.7.90
Giora Nest
Hero

27.7.90
Michal Shamir
Green Box with the Sound of Leaves

3.8.90
Jehudith Pomeranz
Untitled

10.8.90
Rony Reuven
Untitled

17.8.90
Gitit Weiss
Astraphobia II

24.8.90
Meira Shemesh
Colored Pencils

31.8.90
Rina Lustig
Untitled

7.9.90
Yigal Bin Nun
Error No. 1

14.9.90
Yasha Cyrinski
The Secret Order No. 1

19.9.90
Yasha Cyrinski
The Secret Order No. 2

28.9.90
Yasha Cyrinski
The Secret Order No. 3

3.10.90
Yasha Cyrinski
The Secret Order No. 4

10.10.90
Michael Druks
Untitled

19.10.90
Motti Mizrachi
Record No. 6, from the series
Hed Arzi

26.10.90
Motti Mizrachi
Record No. 2, From the series
Hed Arzi

2.11.90
Motti Mizrachi
Record No. 7, From the series
Hed Arzi

9.11.90
Motti Mizrachi
Record No. 4, From the series
Hed Arzi

16.11.90
Avi Hartz
The Killer's Image on the Retina

23.11.90
Avi Hartz
The Killer's Image on the Retina 2

30.11.90
Avi Hartz
The Killer's Image on the Retina 3

7.12.90
Avi Hartz
The Killer's Image on the Retina 4

14.12.90
Aviva Blisk
Roses 1

21.12.90
Aviva Blisk
Roses 2

28.12.90
Aviva Blisk
Roses 3

4.1.91 Aviva Blisk Roses 4	3.5.91 Ayelet Zohar Souvenir 1	30.8.91 Michal Biber House Chair	20.12.91 Igael Tumarkin Portrait of the Poet and Playwright Heiner Müller, with Paint Falling from the Sky	10.4.92 Neta Ziv 2	31.7.92 Uri Tzaig Happy New Year 2
11.1.91 BLANK	10.5.91 Orit Hasson Walder Rock, Paper, Scissors	6.9.91 Michal Biber Happy New Year	27.12.91 Igael Tumarkin From Fat Berta to Red Rosa	17.4.92 Neta Ziv 3	7.8.92 Uri Tzaig Happy New Year 3
18.1.91 Pnina Reichman The Jewish Woman 1	17.5.91 BLANK	13.9.91 Michal Biber So Far	3.1.92 Igael Tumarkin Deconstruction of The Central Station	23.4.92 Neta Ziv 4	14.8.92 Uri Tzaig Happy New Year 4
25.1.91 Pnina Reichman Contaminated Fruits	24.5.91 Anonymous Untitled	20.9.91 Raffi Lavie Head 1	10.1.92 Yair Garbuz Cityvase, Mixed Media	1.5.92 Atzmon Ganor For You	21.8.92 Dina Kahana Gueler A Glass of Water 4, Apology Postcard
1.2.91 Pnina Reichman Icona	31.5.91 Anonymous Untitled	27.9.91 Raffi Lavie Head 2	17.1.92 Yair Garbuz Cityvase 2, Mixed Media	06.05.92 Atzmon Ganor Sleeve	28.8.92 Dina Kahana Gueler A Glass of Water 5, Apology Postcard
8.2.91 Pnina Reichman The Jewish Woman 2	7.6.91 Anonymous Untitled	4.10.91 Raffi Lavie Head 3	24.1.92 Yair Garbuz Cityvase 3, Mixed Media	15.5.92 Atzmon Ganor Ahava	4.9.92 Dina Kahana Gueler A Glass of Water 6, Apology Postcard
15.2.91 Pnina Reichman The Riddle of The General	14.6.91 Orit Hasson Walder Rock, Paper, Scissors 2	11.10.91 Raffi Lavie Head 4	31.1.92 Yair Garbuz Cityvase 4, Mixed Media	22.5.92 Atzmon Ganor A Baby and Stars	11.9.92 Dina Kahana Gueler A Glass of Water 7, Apology Postcard
22.2.91 Pnina Reichman Icona 2	21.6.91 Orit Hasson Walder Untitled	18.10.91 Deganit Berest Head A	7.2.92 Anat Zahor Compass 1	29.5.92 Zvika Kantor Happiness Soup	18.9.92 Shosh Kormosh Works on Photopaper 1
1.3.91 Pnina Reichman Icona 3	28.6.91 Orit Hasson Walder Untitled	25.10.91 Deganit Berest Head B	14.2.92 Anat Zahor Compass 2	5.6.92 Zvika Kantor Joy Soup	25.9.92 Shosh Kormosh Works on Photopaper 2
8.3.91 Atzmon Ganor Untitled	5.7.91 Maya Gordon Mountain 1	1.11.91 Deganit Berest Head C	21.2.92 Anat Zahor Compass 3	12.6.92 Zvika Kantor Home Soup	2.10.92 Shosh Kormosh Works on Photopaper 3
15.3.91 Atzmon Ganor Untitled	12.7.91 Maya Gordon Mountain 2	8.11.91 Deganit Berest Head D	28.2.92 Anat Zahor Compass 4	19.6.92 Zvika Kantor Dream Soup	9.10.92 Shosh Kormosh Works on Photopaper 4
22.3.91 Atzmon Ganor Untitled	19.7.91 Maya Gordon Mountain 3	15.11.91 Yehuda Porbuchrai Mizrahi Movement 1	6.3.92 Yoram Kupermintz 1	26.6.92 Mosh Kashi Horn! Horn!	16.10.92 Maya Cohen Levy Honeycomb 1
29.3.91 Atzmon Ganor Untitled	26.7.91 Maya Gordon Mountain 4	22.11.91 Yehuda Porbuchrai Mizrahi Movement 2	13.3.92 Yoram Kupermintz 2	03.7.92 Mosh Kashi 1	23.10.92 Maya Cohen Levy Honeycomb 2
4.4.91 Ayelet Zohar The Flying Dutchman	2.8.91 Maya Gordon Mountain 5	29.11.91 Yehuda Porbuchrai Mizrahi Movement 3	20.3.92 Yoram Kupermintz 3	10.7.92 Mosh Kashi Lily	30.10.92 Maya Cohen Levy Honeycomb 3
12.4.91 Ayelet Zohar The Flying Dutchman 2	9.8.91 Maya Gordon Mountain 6A	6.12.91 Yehuda Porbuchrai Mizrahi Movement 4	27.3.92 Yoram Kupermintz 4	17.7.92 Mosh Kashi Untitled	6.11.92 Maya Cohen Levy Honeycomb 4
17.4.91 Ayelet Zohar Blue/White	16.8.91 Maya Gordon Mountain 6B	13.12.91 Igael Tumarkin The Last Scud	3.4.92 Neta Ziv 1	24.7.92 Uri Tzaig Happy New Year 1	13.11.92 Larry Abramson Work 1986-1992 1
26.4.91 Ayelet Zohar Red/Blue/Yellow	23.8.91 Michal Biber Untitled				20.11.92 Larry Abramson Work 1986-1992 2

27.11.92

Simcha Shirman
Unknown Female Body, Unknown
Male Body 470430-920430

4.12.92

Simcha Shirman
Unknown Male Body, Unknown
Female Body 470430-920430

11.12.92

Yizhak Livneh
Mirror-Sky 1

18.12.92

Yizhak Livneh
Mirror-Sky 2

15.12.92

Uri Lifschitz
Dog in Madrid 1

1.1.93

Uri Lifschitz
Dog in Madrid 2

8.1.93

Meira Shemesh
Photos From the album
At Israela

15.1.93

Meira Shemesh
Photos From the Album,
An Extra in The Summer of Aviya

22.1.93

Michael Rorberger
Calling (Tearing) for Order, from the
series Inventory List of The Photo IV

29.1.93

Michael Rorberger
Flower Arrangement, from
Inventory List of The Photo IV

5.2.93

Yoel Gilinsky
The Tree of Life 1

12.2.93

Yoel Gilinsky
The Tree of Life 2

19.2.93

Michal Shamir
1

26.2.93

Michal Shamir
2

5.3.93

Belu-Simion Fainaru
Untitled 1

12.3.93

Belu-Simion Fainaru
Untitled 2

19.3.93

Yudith Schreiber
Untitled 1

26.3.93

Yudith Schreiber
Untitled 2

2.4.93

David Reeb
Untitled 1

9.4.93

David Reed
Untitled 2

16.4.93

David Reeb
Untitled 3

23.4.93

David Reeb
Untitled 4

30.4.93

David Wakstein
Hello, I'm a Man Nobody Knows

7.5.93

David Wakstein
Speechless

14.5.93

David Wakstein
Speak Frankly, Doctor: Are All Systems
Functional?

21.5.93

Eti Jacobi
One Spring Morning

28.5.93

Eti Jacobi
Suddenly They Heard

4.6.93

Eti Jacobi
On This Night

11.6.93

Jacob Mishori
Me

18.6.93

Jacob Mishori
Abstract Painting

25.6.93

Jacob Mishori
Abstract

2.7.93

Rosa Minister
Rosa Minister (On Summer B) Trefoil,
Receive the Tarpach!

9.7.93

Rosa Minister
"Rosa Minister In the Service of
Ramses Ltd. ..."

16.7.93

Rosa Minister
"Rosa Minister Announces..."

23.7.93

Hila Lulu Lin (Farah Kufer Birim)
Unplugthecork

30.7.93

Hila Lulu Lin (Farah Kufer Birim)
Mydarling

6.8.93

Hila Lulu Lin (Farah Kufer Birim)
Nowheretoescape

13.8.93

David Ginton
Yellow Target

20.8.93

David Ginton
Map (The United States of Israel)

27.8.93

David Ginton
Flag

3.9.93

Pamela Levy
Untitled 1

10.9.93

Pamela Levy
Untitled 2

17.9.93

Pamela Levy
Untitled 3

24.9.93

Dan Zakhem
Lots of Lost

29.9.93

Dan Zakhem
Bear With Me

6.10.93

Dan Zakhem
Untitled

15.10.93

Shir Shvardon
Untitled

22.10.93

Shir Shvardon
Untitled

29.10.93

Shir Shvardon
Untitled

5.11.93

Gidon Gechtman
"Just Still Life" 1

12.11.93

Gidon Gechtman
Just Still Life 2

19.11.93

Gidon Gechtman
Just Still Life 3

26.11.93

Miriam Cabessa
Heat on Photopaper 1

3.12.93

Miriam Cabessa
Heat on Photopaper 2

10.12.93

Miriam Cabessa
Heat on Photopaper 3

17.12.93

Miri Nishri
1

24.12.93

Miri Nishri
2

31.12.93

Miri Nishri
3

צביקה קנטור, מרק האושר, 1992, קולאז' על נייר, 17X11
Zvika Kantor, *Soup of Happiness*, 1992, collage on paper, 17X11

